

Bruxelles, den 6.6.2018
COM(2018) 457 final

PART 1/2

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET OG REVISIONSRET TEN

Årlig forvaltnings- og effektivitetsrapport vedrørende EU-budgettet for 2017

DA

DA

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE	1
FORORD	2
RESUMÉ.....	3
INDLEDNING.....	10
DEL 1 EFFEKTIVITET OG RESULTATER.....	12
UDBYTTET AF EU-BUDGETTET	13
EU-BUDGETTET 2017.....	14
RESUMÉ AF FREMSKRIDTENE MED HORIZONTAL SPØRGSMÅL.....	15
1.1. KONKURRENCEEVNE FOR VÆKST OG BESKÆFTIGELSE (UDGIFTSOMRÅDE 1A)	17
1.2. ØKONOMISK, SOCIAL OG TERRITORIAL SAMHØRIGHED (UDGIFTSOMRÅDE 1B).....	28
1.3. BÆREDYGTIG VÆKST: NATURRESSOURCER (UDGIFTSOMRÅDE 2)	35
1.4. SIKKERHED OG MEDBORGERSKAB (UDGIFTSOMRÅDE 3).....	45
1.5. ET GLOBALT EUROPA (UDGIFTSOMRÅDE 4).....	60
1.6. SÆRLIGE INSTRUMENTER	71
DEL 2 INTERN KONTROL OG ØKONOMISK FORVALTNING	72
2.1. VURDERING AF DE INTERNE KONTROLREGLER	75
2.2. FORSIKRINGER OG FORBEHOLD PÅ FORVALTNINGSOMRÅDET	87
2.3. BESKYTTELSE AF EU-BUDGETTET: FINANSIELLE KORREKTIONER OG INDDRIVELSER	92
2.4. DEN SIKKERHED, DER OPNÅS Gennem ARBEJDET I DEN INTERNE REVISIONSTJENESTE (IAS).....	95
2.5. RESUMÉ AF KONKLUSIONERNE OM ARBEJDET I REVISIONSOPFØLGINGSUDVALGET.....	97
2.6. OPFØLGNING PÅ DECHARGE OG EKSTERNE REVISIONSHENSTILLINGER	99
2.7. KONKLUSIONER VEDRØRENDE DEN INTERNE KONTROL OG ØKONOMISKE FORVALTNING.....	100
2.8. ORGANISATIONSLEDELSE.....	101

Forord

Mens der i 2016 herskede tvivl om det europæiske projekt, ikke mindst på grund af Det Forenede Kongeriges beslutning om at forlade Unionen, begyndte vi i 2017 atter at se fremad og få håbet igen. 60-året for Romtraktaten dannede ramme om en periode med grundige overvejelser om Europas fremtid og mulighed for at genbekræfte vores forpligtelse over for Unionens værdier og fastlægge prioriteterne for EU-27.

Den Europæiske Union kunne koncentrere sig om at gøre den økonomiske genopretning holdbar. Vækstraterne for EU og euroområdet overgik i 2017 forventningerne og nåede med 2,4 % op på det højeste niveau i 10 år. EU skulle også håndtere en række udfordringer lige fra konkurrenceevne over migration, sikkerhed og solidaritet til naturkatastrofer.

EU-budgettet er et enestående aktiv for Unionen som middel til at omsætte ambitioner i håndgribelige resultater. Det supplerer de nationale budgetter ved at sikre EU-merværdi på områder, hvor en koordineret indsats er den mest effektive og virksomme måde at opfylde vores prioriteter på.

I den **årlige forvaltnings- og effektivitetsrapport vedrørende EU-budgettet** beskriver vi de mange måder, hvorpå EU-budgettet bidrog til opfyldelsen af vores fælles mål i 2017.

Gennemførelsen af den nuværende flerårige finansielle ramme gik ind i sit fjerde år i 2017, og alle de finansielle programmer er nu fuldt operationelle. Samtidig blev det på grund af mange uventede udfordringer endnu en gang bekræftet, hvor meget en fleksibel tilgang til budgetgennemførelsen betyder.

Investeringsfremmende tiltag var fortsat højt prioriteret. Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer, der indgår i investeringsplanen for Europa, har allerede udløst nye investeringer for over 287 mia. EUR og bidraget til at skabe over 300 000 job. I december besluttede Europa-Parlamentet og Rådet at forhøje og udvide fonden for at stimulere investeringer for op til 500 mia. EUR frem til 2020. Solidaritet og støtte var også et vigtigt område, idet der f.eks. blev mobiliseret 1,2 mia. EUR fra EU's Solidaritetsfond – den største sum, der nogensinde er mobiliseret i én udbetaling – efter jordskælvne i 2016 og 2017 i de italienske regioner Abruzzo, Lazio, Marche og Umbrien.

EU-budgettet understøttede også fortsat den omfattende EU-indsats i forbindelse med migrationskrisen og forvaltningen af EU's ydre grænser. Det Europæiske Agentur for Grænse- og

Kystbevogtning har med finansieringen fra EU-budgettet og sit udvidede mandat øget sin tilstedeværelse betydeligt ved EU's ydre grænser for at støtte medlemsstaterne i deres grænseforvaltningsaktiviteter og i samarbejde med dem gennemføre en integreret grænseforvaltning på EU-plan.

EU-budgettet satte også Unionen i stand til at spille en stærkere rolle uden for Europas grænser i en periode med turbulens i Europas naboskabsområde og globale udfordringer såsom klimaforandringerne.

Et optimalt udbytte af Unionens budget har været en af Juncker-Kommissionens prioriteter fra første færd. Vi bakker Europa-Parlamentet, medlemsstaterne og Den Europæiske Revisionsret op i den vægt, de i stigende grad lægger på, ikke blot hvordan programmerne forvaltes, men også på, om de sikrer resultater på områder, som virkelig betyder noget for EU-borgerne.

Den **årlige forvaltnings- og effektivitetsrapport** afspejler Europa-Kommissionens fokus på både **udbyttet af EU-budgettet og forsvarlig økonomisk forvaltning**. Denne rapport indgår i Kommissionens integrerede regnskabspakke og er en væsentlig del af vores højtudviklede system for økonomisk ansvarlighed. **Gennem denne rapport påtager vi os det overordnede politiske ansvar for forvaltningen af EU-budgettet**. Det er et ansvar, vi tager yderst alvorligt.

Med hensyn til fremtiden fremlagde Kommissionen for nylig sine forslag til den kommende flerårige finansielle ramme. På grundlag af en udgiftsanalyse af de nuværende finansielle programmer viser disse forslag, hvordan det kommende EU-budget vil bidrage til den ambitiøse dagsorden, som EU's ledere aftalte i Bratislava og i Romerklæringen. Det er et forslag til et mere moderne, strømlinet og fleksibelt budget rettet mod de områder, hvor samling af ressourcer skaber reel merværdi for alle EU-borgere. Udbyttet og en forsvarlig økonomisk forvaltning står centralt i disse forslag.

Kommissionen vil fortsat varetage sin funktion fuldt ud og sammen med medlemsstaterne udnytte potentialet i EU-budgettet til investeringer i vækst, jobskabelse og løsning af fælles problemer.

Günther H. Oettinger
Kommissær for budget og menneskelige ressourcer

Resumé

Denne **årlige forvaltnings- og effektivitetsrapport vedrørende EU-budgettet** fremlægger de nyeste oplysninger om de resultater, der er opnået med midler fra EU-budgettet (del 1), og om, hvordan EU-budgettet forvaltes og beskyttes (del 2).

Denne rapport indgår i den årlige integrerede regnskabspakke, der indeholder oplysninger om indtægter, udgifter, forvaltning og udbytte af EU-budgettet i overensstemmelse med bedste praksis for åbenhed og ansvarlighed. Denne pakke er også Kommissionens hovedbidrag til den årlige dechargeprocedure for budgettet.

Del 1 i den årlige forvaltnings- og effektivitetsrapport omhandler de resultater, der er opnået med midler fra EU-budgettet på alle udgiftsområder og politikområder. I del 1 forklares det, hvordan EU's finansielle programmer har bidraget til Unionens politiske prioriteter, og der gives et sammendrag af de seneste resultater af evalueringen af udbyttet af

EU-programmerne i perioden 2014-2020.

2017 var det fjerde år i den nuværende flerårige finansielle ramme og det tredje år under den siddende Kommissions mandat. Kommissionen fremsatte forslag til et budget, som afspejler og understøtter formand Jean-Claude Junckers politiske prioriteter – navnlig med hensyn til budgettets bidrag til beskæftigelse, vækst og investeringer – og som danner ramme for en koordineret europæisk løsning på de migrationsrelaterede udfordringer og på bekæmpelse af terrorisme og organiseret kriminalitet. Ud over disse to klare prioriteter vil Kommissionen ved hjælp af EU-budgettet og andre instrumenter fortsætte fremskridtene mod et forbundet digitalt indre marked, en modstandsdygtig energiunion, herunder indsatsen mod klimaforandringer, en social union og et stærkere EU på globalt plan og på forsvarsområdet.

Beskæftigelse, vækst og investeringer

Genopretningen af den europæiske økonomi fortsatte i 2017. Der bliver skabt job, de offentlige kasser vakler ikke længere, og strukturreformer danner grundlag for bæredygtig vækst på længere sigt. Der er stadig nedadgående risici f.eks. i forbindelse med verdensøkonomien og de volatile globale finansmarkeder. Det vigtigste mål for EU-budgettet i 2017 var at bygge videre på den stabile genopretning, især med fokus på at indhente investeringsefterslæbet i Europa.

Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer, der indgår i investeringsplanen for Europa, stod centralt i denne indsats. Inden medio 2018 har fonden allerede mobiliseret over 287 mia. EUR til nye investeringer inden for transport, digitalisering, energi, sundhed, forskning og innovation i hele EU. Det er der allerede kommet over 300 000 nye job ud af. Takket være disse investeringer leveres der nu højhastighedsinternetadgang til 11 mio. husstande, vedvarende energi til over 4 mio. husstande og bedre sundhedsydelser til 1 mio. borgere¹.

Det anslås, at projekter finansieret af Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer vil generere en stigning i EU's bruttonationalprodukt på 0,7 % og skabe 700 000 ny job inden 2020².

Der er også stærke synergier mellem Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer og andre finansielle instrumenter, der støttes af EU-budgettet, f.eks. lånegarantifaciliteten under **rammeprogrammet for forskning og innovation, programmet for virksomheders konkurrenceevne og små og mellemstore virksomheder (Cosme)**. Inden udgangen af 2017 havde Cosme ydet finansiering til over 275 000 små og mellemstore virksomheder (hvoraf 50 % var opstartsvirksomheder) i 25 lande, som ellers ville have haft vanskeligt ved at sikre sig privat finansiering på grund af deres højrisikoprofil.

Den Europæiske Fond for Regionaludvikling har også bidraget til de små og mellemstore virksomheders succes ved at yde finansiering til over 457 000 små og mellemstore virksomheder.

Omkring 156 000 job forventes skabt direkte i små og mellemstore virksomheder med støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (projekter udvalgt inden udgangen af 2016).

Connecting Europe-faciliteten støtter målrettede investeringer i infrastrukturprojekter på områderne energi, transport og digitale tjenester. Af transportinvesteringerne går 86 % til grænseoverskridende projekter, som vil resultere i en betydelig forbedring af den europæiske transportinfrastruktur og en styrkelse af Europas indre marked.

Connecting Europe-faciliteten bidrog til:

- opgradering af en vigtig jernbanestrækning i det nordøstlige Polen (Bialystok-Elk) som led i Rail-Baltica-projektet*
- en ny højspændingsledning mellem Alytus (Litauen) og grænsen mellem Litauen og Polen, som har bragt de baltiske stater ud af deres energimæssige isolation*
- 16 medlemsstater, der nu bruger EU's e-sundhedsplatform (Core Service Platform of eHealth) og dermed fremmer patientsikkerheden på tværs af grænser og kontinuiteten i sundhedsydelse.*

Europas flagskip, **rammeprogrammet for forskning og innovation, Horisont 2020** er afgørende for indsatsen for at fremme innovation og videnbaseret økonomi. Initiativet Graphene Flagship er således et slående eksempel på den markante EU-merværdi af Horisont 2020. På grund af sin enestående kombination af fremragende egenskaber er grafen et troværdigt udgangspunkt for nye banebrydende teknologier på tværs af en bred vifte

af områder. Over 150 partnere i mere end 20 europæiske lande fra både erhvervsliv og forskerverdenen er gået sammen om at udvikle anvendelser inden for f.eks. 5G-teknologi, batterier, luftfartsindustrien, medicinsk udstyr og autobranschen.

Takket være EU's forsknings- og innovationsprogram blev den første mikroprocessor til undersøgelse i høj opløsning af hjerneaktivitet udviklet, hvilket var et kæmpe fremskridt i bekæmpelsen af sygdomme som epilepsi.

Gennem Marie Skłodowska-Curie-aktionerne har programmet ydet støtte til 36 000 forskere på alle trin af karrieren uanset alder og nationalitet og bidraget betydeligt til at fastholde, udvikle og tiltrække forskertalenter i Europa.

Landbrugsvirksomheder fik også betydelig støtte fra EU-budgettet i 2017 gennem den fælles landbrugspolitik. Det gavnlige ved denne investering er beskyttelsen af et af EU's største aktiver, erhvervslivet i EU's landdistrikter, som trods sektorens faldende størrelse har fastholdt sin positive vækst på næsten 9 % siden 2005, samtidig med at det er lykkedes at skære ned på drivhusgasemissionerne med 24 % siden 1990 og gødsningen med positive resultater for vandkvaliteten til følge.

Inden udgangen af 2016 bidrog programmerne for udvikling af landdistrikter til omstruktureringen og moderniseringen af næsten 45 000 landbrugsbedrifter.

Inden for rammerne af denne politik er der i stigende grad blevet lagt vægt på miljøet, klimaet og landdistrikterne som den brede baggrund for at drive landbrug.

En europæisk løsning på migrationsudfordringen og bekæmpelse af terrorisme

I 2017 har håndteringen af flygtningekrisen og migrationsudfordringen stået øverst på Kommissionens dagsorden. Som svar herpå er der ydet økonomisk støtte fra EU-budgettet til effektiv grænseforvaltning og integration af flygtninge. EU-budgettets fleksibilitet til at mobilisere midler blev udnyttet til fulde og gav således værdifuld støtte til medlemsstaterne i områder, hvor en koordineret europæisk tilgang er afgørende.

Inden for EU ...

Forvaltningen af migrationsstrømmene inden for EU støttes af **Asyl-, Migrations- og Integrationsfonden** og **Fonden for Intern Sikkerhed**. Fra 2013 til 2017 steg antallet af personer, der modtog bistand (i forbindelse med modtagelsesforhold og asylordninger), fra 18 944 til 184 122.

Pr. december 2017 er 26 849 personer med behov for international beskyttelse blevet genbosat, og 33 151 omfordelt. Der var øremærket specifik støtte fra EU-budgettet til to omfordelingsordninger for Italien og Grækenland (651 mio. EUR) og til genbosættelsesordningen (872 mio. EUR).

Også i 2017 er EU-budgettet blevet mobiliseret til gennemførelsen af "hotspottilgangen", ifølge hvilken EU's agenter arbejder ude i praksis for hurtigt at identificere, registrere og tage fingeraftryk af tilstrømmende migranter. Dette arbejde fortsatte i Grækenland og Italien med en samlet kapacitet på ca. 5 600 pladser i Grækenland³ og 1 850 i Italien.

Ved udgangen af 2017 var over 45 000 flygtninge og migranter stadig strandet i Grækenland. Fra medio 2016 modtog næsten 40 000 personer i Grækenland bistand fra ESTIA-programmet (Emergency Support to Integration and Accommodation programme) og kontantydelsesordningen under **nødhjælpsinstrumentet**.

I løbet af første halvår af 2017 betalte nødhjælpsinstrumentet for ca. 1 000 pladser til uledsagede mindreårige i særlige centre.

Fra august overtog de græske myndigheder finansieringen af disse centre gennem deres nationale program under Asyl-, Migrations- og Integrationsfonden.

Effektiv grænseforvaltning er også vigtig som svar på de aktuelle migrationsudfordringer. **Frontex, Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning**, er blevet en central aktør i migrationshåndhævelsen på europæisk plan, som påtager sig nye ansvarsområder og tager nye redskaber i brug i forbindelse med tilbagesendelse af personer, som har opbrugt alle retlige muligheder for at få lovligt ophold i EU. Tempoet i agenturets tilbagesendelsesaktiviteter er steget støt, og der blev i 2017 tilbagesendt i alt 14 271 personer.

Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning bidrog til redningen af 111 000 migranter, som ankom til Italien via den centrale Middelhavsroute.

Der blev også ydet støtte til ekstern grænsekontrol i form af videreudvikling af informationsteknologiske systemer, især **visuminformationssystemet** og **Schengeninformationssystemet**. Ved indgangen til 2018 indeholdt visuminformationssystemet oplysninger om 55 mio. ansøgninger om korttidsvisum.

I denne forbindelse bidrog **Fonden for Intern Sikkerhed** til uddannelse af 8 134 retshåndhævende embedsmænd i grænseoverskridende emner (terrorisme, organiseret kriminalitet og korrupsion).

Også storstilede projekter vedrørende infrastruktur og rummet finansieret over EU-budgettet spillede en rolle i løsning af flygtningekrisen. **Galileo**-programmets "Search and Rescue service" bringer tidsforbruget til at finde nød-beacons dramatisk ned fra tre timer til blot 10 minutter og forbedrer dermed den nøjagtige lokalisering betydeligt.

... og i partnerskab med vores naboer

For løsningen af migrationsudfordringerne var det af afgørende betydning at fremme et koordineret og samarbejdsbaseret partnerskab med naboregionerne og andre tredjelande med fokus på de underliggende årsager. Derfor blev en stigende andel af EU's ikkehumanitære bistand til Syriens nabolande mobiliseret gennem **EU's regionale trustfond som reaktion på den syriske krise, "Madadfonden"**: I 2017 nåede denne finansiering over målet på 1 mia. EUR.

Takket være Madadfonden fik over 450 000 børn og unge blandt flygtninge og i værtssamfund⁴ øget adgang til uddannelse af god kvalitet, beskyttelse og psykosocial støtte.

Libyen var fortsat det største afsenderland med Italien som destination. Som reaktion herpå sattes der meget større fart i gennemførelsen af den nordafrikanske del af **EU's Nødtrustfond for Afrika** med otte nye programmer til i alt 232,5 mio. EUR og et enkelt tværgående program til 8,6 mio. EUR.

Inden udgangen af 2017 var næsten den fulde bevilling på 3 mia. EUR i **faciliteten for flygtninge i Tyrkiet** blevet forpligtet til projekter, som skal sikre, at flygtninges og værtssamfunds behov i Tyrkiet opfyldes på en altomfattende og koordineret måde.

Næsten to millioner personer fik adgang til primære sundhedsydelser, og ca. en million personer modtog mental rehabilitering via sundhedsvæsenet takket være faciliteten for flygtninge i Tyrkiet⁵.

Der blev fortsat ydet massiv støtte fra EU-budgettet i 2017 til mange andre af EU's politiske prioriteter

Ud over disse prioriteter har Kommissionen ved hjælp af EU-udgiftsprogrammer også gjort fremskridt på andre områder såsom den sociale union, foranstaltninger udadtil, en modstandsdygtig

energiunion, herunder indsatsen mod klimaforandringer, et forbundet digitalt indre marked og forsvarsområdet.

Sociale investeringer og ungdom

Beskæftigelse, social inklusion og uddannelse var også en vigtig prioritet på 2017-budgettet. **Ungdomsbeskæftigelsesinitiativet** fokuserer på at nedbringe ungdomsarbejdsløsheden i hele Unionen. Dette program ydede støtte til unge i regioner, hvor ungdomsarbejdsløsheden var på over 25 % i 2012. Budgettildelingen hertil blev suppleret i 2017 for regioner med en ungdomsarbejdsløshed på over 25 % i 2016.

Erasmus+ fejrede 30-årsjubilæum i 2017. Siden 2014 har over 1,8 mio. studerende deltaget i mobilitetsaktiviteter og over 240 000 organisationer i samarbejdsprojekter. Midtvejsevalueringen viser følgende:

Erasmus+-deltagerne er altid mere villige til at flytte permanent til udlandet (31 % større lyst end ikkedeltagere). De identificerer sig også mere som EU-borgere (19 % mere).

Siden 2014 er 790 000 ledige kommet tilbage i beskæftigelse, 820 000 har erhvervet en kompetence, og 276 000 har været under uddannelse som resultat af aktioner finansieret af ESF eller ungdomsbeskæftigelsesinitiativet.

*Takket være alle aktionerne under **Den Europæiske Socialfond** er næsten 8 mio. mennesker i perioden 2014-2016 blevet hjulpet i deres jobsøgning eller med en almen og erhvervsfaglig uddannelse.*

Frivilligt arbejde støttet af Erasmus+ sammen med otte andre EU-programmer og EU-instrumenter bidrog til at skabe yderligere muligheder for unge i det europæiske solidaritetskorpset. I løbet af et år siden iværksættelsen har over 42 000 unge fra alle medlemsstater meldt sig. Inden udgangen af 2017 og dermed et år efter åbningen af onlineregistreringen var der blevet udbudt 2 500 ophold rettet mod unge⁶.

Foranstaltninger udadtil

2017-budgettet bidrog også til at gøre **EU til en stærkere global aktør**. EU ydede mere end 2,2 mia. EUR i **humanitær bistand** i 80 forskellige lande⁷. Sammen med medlemsstaterne var Unionen fortsat den største donor af humanitær bistand i verden.

EU's humanitære bistand er bl.a. gået til uddannelse af over 4,7 mio. børn, der er fanget i nødsituationer i over 50 lande⁸.

I 2017 blev der indgået en aftale om **Den Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling**. Denne fond indgår i EU's eksterne investeringsplan (EIP), hvis mål er at øge den private sektors medvirken i den samfundsøkonomiske udvikling i

partnerlande. Responsen på indkaldelsen af forslag til de første to investeringstilbud var meget positiv,

idet der indkom 30 forslag fra 12 partnerinstitutioner til en samlet værdi af over 2,5 mia. EUR.

Klimaindsats og miljø

EU-budgettet var fortsat et vigtigt redskab i bekæmpelsen af klimaforandringerne. For at nå dette mål integreres modvirknings- og tilpasningsforanstaltningerne i alle større EU-udgiftsprogrammer, navnlig i programmerne for regional udvikling, Samhørighedsfonden, energipolitikken, transportpolitikken, politikken for forskning og innovation, den fælles landbrugspolitik samt EU's udviklingspolitik.

I 2017 blev det samlede budgetbidrag til integration af klimaindsatsen (dvs. budgetudgifter til miljøprojekter) anslået til 20,3 %.

Der var også en positiv udvikling inden for **energieffektiviteten i Unionen**. EU har sat sig det mål at opnå 20 % i energibesparelser inden 2020 (sammenlignet med prognosen for energiforbruget i 2020), hvilket er omtrent det samme som at lukke 400 elværker ned.

*Der forventes over 2 000 megawatt ekstra kapacitet i den vedvarende energiproduktion og en nedbringelse af drivhusgasemissionerne på mere end 3 mio. ton CO₂-ækvivalenter som resultat af de projekter, der blev udvalgt frem til 2016 i henhold til **Samhørighedsfonden**.*

Desuden forventes der en nedbringelse af drivhusgasemissionerne på 3 mio. ton CO₂-ækvivalenter som resultat af de projekter, der blev finansieret i henhold til **Den Europæiske Fond for Regionaludvikling**.

Det digitale indre marked

Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer har også bidraget til fuldførelsen af **det digitale indre marked** sammen med **Connecting Europe-faciliteten**. Derudover blev der frem mod udgangen af 2017 udvalgt ca. 5 500 projekter i henhold til Samhørighedsfonden til at støtte opfyldelsen af målet om et forbundet digitalt indre marked.

Yderligere 1 million husstande havde bredbåndsadgang ved udgangen af 2016 som resultat af støtten fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.

Forsvar

Iværksættelsen af Den Europæiske Forsvarsfond i 2017 indvarslede et nyt kapitel i forsvarssamarbejdet. Denne fond skal støtte medlemsstaterne i en mere effektiv styring af udgifterne til fælles forsvarskapaciteter, en styrkelse af de europæiske borgeres sikkerhed og skabelsen af et konkurrencedygtigt og innovativt industrigrundlag.

Intern kontrol og økonomisk forvaltning

I tillæg til det udbytte, der opnås ved anvendelse af EU-midler, har den måde, som EU-budgettet forvaltes på, også en væsentlig indvirkning på det samlede udbytte. Derfor stræber Kommissionen efter at nå de højeste standarder inden for økonomisk forvaltning hvad angår produktivitet, effektivitet og omkostningseffektivitet. Det er emnet for del 2 i den årlige forvaltnings- og effektivitetsrapport.

Skærpede interne kontrolregler

Kommissionen skærpede sine interne kontrolregler yderligere i 2017 på baggrund af internationale standarder og bedste praksis. Målet er at gå fra et compliancebaseret system til et resultatbaseret system. Det vil sikre en robust intern kontrol og samtidig give Kommissionens tjenestegrene den nødvendige fleksibilitet til at tilpasse kontrollen til deres særlige behov og forhold. Selv om 2017 var et overgangså, har en tredjedel af tjenestegrene allerede berettet om de virkninger, som de nye principper har haft for kontrollernes virkningsfuldhed. **Generelt konkluderede alle Kommissionens tjenestegrene, at de interne kontrolstandarder fungerede godt og blev gennemført på virksom vis.** De nye interne kontrolregler giver også mulighed for en mere nuanceret vurdering. En række tjenestegrene anførte, at der var behov for at effektivisere gennemførelsen af bestemte principper eller standarder.

EU-budgettets systemer til økonomisk forvaltning og kontrol er blevet betydeligt bedre med tiden. Dette resultat er også blevet anerkendt af Revisionsretten. For første gang afgav Revisionsretten i sin seneste revisionserklæring⁹ en erklæring med forbehold frem for en afkræftende erklæring om lovligheden og den formelle rigtighed af betalingerne fra EU-budgettet. Fejlforekomsten faldt inden for alle politikområder, og den samlede anslåede fejlforekomst fortsatte dermed sin nedadgående tendens. Fejlforekomsten var under 2 % for ca. halvdelen af EU-udgifterne, og der blev ikke fundet væsentlige fejl i indtægterne.

Kommissionen fortsætter dog med at forbedre sine kontrolsystemer.

Effektiv forvaltning og beskyttelse af EU-budgettet

Kommissionens førsteprioritet er at sikre, at EU-budgettet forvaltes fornuftigt, og at alle nødvendige

foranstaltninger til **beskyttelse af skatteydernes penge** er på plads.

Selv om forvaltningen af budgettet i sidste ende er Kommissionens ansvar, afholdes 68 % af udgifterne af myndighederne i medlemsstaterne i henhold til princippet om delt forvaltning og 8 % gennem bemyndigede enheder ved indirekte forvaltning.

Kommissionen har to mekanismer til at beskytte EU-budgettet, dvs. EU's udgifter, mod uretmæssige eller uregelmæssige udgifter:

- forebyggende mekanismer (f.eks. forudgående kontrol, afbrydelse og suspension af betalinger) og
- korrigerende mekanismer (f.eks. efterfølgende kontroller. Der er primært tale om finansielle korrektioner, der pålægges medlemsstaterne, men også i mindre grad om inddrivelses fra modtagere af EU-midler).

Mens der et givet år kan forekomme fejl, bliver disse også behørigt korrigeret de efterfølgende år. Det er derfor nødvendigt og hensigtsmæssigt at foretage en flerårig analyse af disse fejl og korrektioner. **I forbindelse med den flerårige finansielle ramme er Kommissionens udgiftsprogrammer og de fleste kontrolsystemer og forvaltningscykler også flerårige.**

Det samlede risikobeløb ved betalingen anslås i 2017 til 1,7 % af de samlede relevante udgifter.

I 2017 har Kommissionens tjenestegrenes flerårige kontrolsystemer med hensyn til finansielle korrektioner og inddrivelses gjort det muligt for dem at **afsløre og afhjælpe** 897 mio. EUR, før midlerne blev frigjort, og 1 949 mio. EUR, efter at midlerne var frigjort.

Det samlede fremadrettede risikobeløb ved afslutningen, dvs. når alle korrektioner er foretaget, anslås til 0,6 % af de samlede relevante udgifter.

Dette resultat indikerer, at Kommissionens tjenestegrenes flerårige kontrolmekanismer generelt sikrer passende forvaltning af risici vedrørende transaktionernes lovlighed og formelle rigtighed, og at de finansielle korrektioner og inddrivelses, der foretages de efterfølgende år, samlet set beskytter EU-budgettet.

I mellemtiden træffes der yderligere foranstaltninger i forbindelse med de programmer, som har en vedvarende høj fejlprocent, med henblik på at finde en løsning på årsagen dertil og for at forebygge, afsløre og afhjælpe svig¹⁰. Desuden har Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig til

opgave at gennemføre uafhængige undersøgelser af svig og korruption med EU-midler og udvikle EU-politikker til bekæmpelse af svig.

Forvaltningserklæring

I deres årlige aktivitetsrapporter for 2017 erklærede alle 50 ved delegation bemyndigede anvisningsberettigede, at de havde opnået rimelig sikkerhed for, i) at de oplysninger, der er indeholdt i deres rapport, giver et retvisende billede, ii) at de midler, der var afsat til aktiviteterne, er blevet anvendt til det tiltænkte formål og i overensstemmelse med princippet om forsvarlig økonomisk forvaltning, og iii) at de indførte kontrolprocedurer giver de nødvendige garantier for de underliggende transaktioners lovlighed og formelle rigtighed.

Af hensyn til gennemsigtheden er der i de årlige aktivitetsrapporter afgivet forbehold for de programmer, for hvilke restfejlprocenten (endnu) ikke var faldet til under 2 % på rapporteringstidspunktet. 30 af de ved delegation bemyndigede anvisningsberettigede afgav revisionserklæringer uden forbehold, mens 20 erklæringer var behæftet med i alt 38 forbehold i 2017 (sammenlignet med 37 i 2016). I alle tilfælde har de relevante AOD'er udformet foranstaltninger, der skal træffes for at afhjælpe de underliggende svagheder og afbøde de deraf følgende risici.

Den finansielle virkning af forbeholdene i forvaltningserklæringen er svundet ind til 1 053 mio. EUR for udgifternes vedkommende (1 621 mio. EUR i 2016) og til 431 mio. EUR på indtægtssiden (517 mio. EUR i 2016). "Arven" fra 2007-2013-programmerne, som er under udfasning, står for halvdelen af forbeholdene, men kun en mindre del af det samlede risikobeløb.

Et andet område med øget gennemsigthed er EU's trustfonde. På grund af fondenes stigende betydning dækker de tjenestegrene, der har ansvaret for trustfondene, dem nu fuldt ud i deres forvaltningsrapportering. Dette omfatter: i) regnskabsføringen af bidragene fra EU-budgettet og Den Europæiske Udviklingsfond til EU's trustfonde og ii) forvaltningen af transaktioner fra fondene (dvs. inklusive andre donorerers fonde).

Effektive, virksomme og omkostningseffektive interne kontrolsystemer

Høje standarder for økonomisk forvaltning kræver, at de foranstaltninger, der skal sikre virksom beskyttelse af EU-budgettet, er omkostningseffektive.

Med tanke herpå træffes der foranstaltninger, som skal **skabe synergier og effektiviseringsgevinster**, f.eks. ved at forenkle regler og procedurer, forbedre og integrere finansielle IT-systemer samt yderligere samle finansiell ekspertise. Dette fører i sidste ende til en mindre bureaukratisk administrativ byrde, proportionelle omkostninger til kontrol af modtagere, lavere fejlprocenter, forbedret datakvalitet samt kortere udbetalingstid.

Kommissionens tjenestegrenes **gennemsnitlige udbetalingstid** er **faldet støt** gennem årene og er nu på under 30 dage. Den samlede gennemsnitlige nettoudbetalingstid var 20,4 dage i 2017.

Kommissionens tjenestegrene træffer også i stigende grad foranstaltninger til at sikre, at deres kontrolsystemer fortsat er **risikodifferentierede** (dvs. **skærpet og hyppigere kontrol på risikofyldte områder og en mindre grad af kontrol på lavrisikoområder**) og **omkostningseffektive**. Inden udgangen af 2017 havde alle tjenestegrene konkluderet, at deres kontrolsystemer, som de regelmæssigt kontrollerer, var omkostningseffektive.

Desuden bliver tjenestegrene vedrørende næste generation af udgiftsprogrammer bedt om at begrunde (i deres finansieringsoversigter, som ledsager deres lovgivningsforslag), hvorfor den eller de foreslåede forvaltningsmodeller, gennemførelsesmekanismer vedrørende finansiering og betalingsmetoder anses for at være den bedst egnede løsning – ikke kun i henseende til politikken/programmets målsætninger, men også med hensyn til, hvordan de opvejer tre af de interne kontrolmål, dvs. hurtig betaling, lav fejlforekomst og lave kontrolomkostninger.

Indledning

EU-budgettet er afgørende for gennemførelsen af EU's politikker og prioriteter. Investeringer fra EU-budgettet giver resultater i sig selv og fungerer som katalysator for yderligere investeringer fra andre kilder i den offentlige og den private sektor. Det fungerer parallelt med andre politikinstrumenter på europæisk og nationalt plan med det formål at imødegå de mange udfordringer og udnytte de mange muligheder, som Unionen står over for i dag.

Til forskel fra nationale budgetter er EU-budgettet primært et investeringsbudget. Programmerne er flerårige og giver en stabil og forudsigelig ramme, som er perfekt egnet til at støtte strategiske investeringer på mellemlang til lang sigt. EU-budgettet er koncentreret om områder, hvor samling af ressourcer til løsning af fælles problemer kan gavne alle europæere i form af resultater, som ikke ville blive opnået lige så virksomt eller effektivt af medlemsstaterne alene.

Dette gælder på områder så forskellige som grænseoverskridende infrastruktur, forvaltning af de ydre grænser, storstilede rumprojekter og tværeuropæisk forskning. På alle disse områder er EU-budgettet optimalt egnet til at gavne alle europæere. Dette er essensen af "EU-merværdi". Det gælder også fælles politikker såsom den fælles landbrugspolitik og samhørighedspolitikken.

Kommissionen spiller en central rolle i forvaltningen af budgettet enten ved at forvalte programmerne direkte (f.eks. på forskningsområderne og unges mobilitet) eller i samarbejde med medlemsstaterne (f.eks. i forbindelse med samhørighedspolitikken).

Kommissionen har ansvaret for at sikre, at EU-budgettet forvaltes forsvarligt og i overensstemmelse med de relevante regler med det formål at beskytte skatteydernes penge. Kommissionen gennemfører et robust system for forvaltning og intern kontrol for at sikre, at dette formål opfyldes. Forvaltningen af EU's budget er omfattet af ekstern kontrol, der udføres af Revisionsretten.

De seneste års pæner karakterer til den økonomiske forvaltning har gjort det muligt i stedet at rette fokus mod **udbyttet** af budgettet, nemlig om EU-budgettet udnyttes bedst muligt til at levere håndgribelige resultater for alle europæere. Kommissionen kan ikke sikre dette alene – det er et fælles ansvar, som den bærer sammen med medlemsstaterne, regionerne, ikkestatslige organisationer, projektsponsorer og alle derudover, som er involveret i gennemførelsen af EU-budgettet.

Den årlige forvaltnings- og effektivitetsrapport vedrørende EU-budgettet for 2017 samler aspekter af både forvaltning og udbytte i en enkelt, integreret rapport. Den giver et overblik over de seneste oplysninger om udbyttet af EU-budgettet og indeholder detaljerede beretninger om problemer, der opstår i forbindelse med forvaltningen og beskyttelsen af EU-budgettet. Denne rapport tjener som Kommissionens primære informationsgrundlag for den årlige såkaldte dechargeprocedure, ved hvilken Europa-Parlamentet og Rådet kontrollerer gennemførelsen af EU-budgettet.

Del 1 af rapporten beskriver ved hjælp af eksempler, hvordan EU-budgettet støtter Unionens politiske prioriteter, og oplyser de seneste tilgængelige data om resultater opnået frem til udgangen af 2017. Der trækkes på oplysninger fra de programredegørelser, der indgår i budgetforslaget for 2019, de årlige aktivitetsrapporter for 2017, der er udarbejdet af alle Kommissionens tjenestegrene, og andre kilder, f.eks. gennemførelsesrapporter vedrørende EU-programmer. Med henblik på dette års rapport har midtvejsevalueringen været en værdifuld ekstra kilde til oplysninger om udbyttet.

I **del 2** beskrives udviklingen i den interne kontrol med og den økonomiske forvaltning og beskyttelsen af EU-budgettet i 2017. Denne beskrivelse trækker på de årlige aktivitetsrapporter, der udarbejdes af Kommissionens tjenestegrene, og hvori det interne kontrolmiljø og hertil knyttede spørgsmål beskrives i detaljer. I det omfang der i løbet af året opstod problemer, beskrives det i rapporten, hvordan Kommissionens tjenestegrene har løst disse problemer. Denne del giver et sammendrag af resultaterne med hensyn til:

- **interne kontrolmål** (risikoforvaltning i forbindelse med lovlighed og formel rigtighed, kontrollernes omkostningseffektivitet og strategier for bekæmpelse af svig)
- **beskyttelsen af EU-budgettet** og
- **forvaltningserklæringen** til kommissærkollegiet.

Denne erklæring er baseret på Kommissionens ledelses egne konklusioner, der igen er baseret på statistiske såvel som andre indikatorer for kontrolresultater og korrektioner. Disse konklusioner bliver også afstemt med uafhængige parters holdninger, herunder Kommissionens interne revisionstjeneste (IAS) og Revisionsretten, og konklusionerne på revisionsopfølgingsudvalgets arbejde.

Denne rapport's overordnede konklusion drages på grundlag af forvaltningserklæringerne fra alle tjenestegrenene og den sikkerhed, der er opnået gennem det interne revisionsarbejde. Denne konklusion gør det muligt for Kommissionen gennem vedtagelsen af denne rapport at påtage sig det **overordnede politiske ansvar** for forvaltningen af EU-budgettet for 2017.

Rapporten rummer også den tidligere meddelelse **Beskyttelse af Den Europæiske Unions budget¹** og vil som sidste år indgå i den generelle **integrerede regnskabspakke om EU-budgettet**, som også indeholder årsregnskaberne.

DEL 1

Udbytte og resultater

2017 var på mange fronter et aktivt år for Unionen med positive resultater inden for jobskabelse i hele Unionen i kølvandet på den økonomiske genopretning. Dette gjorde det muligt for **Unionen at koncentrere sig mere om den effektive gennemførelse af sine politiske prioriteter på områder som socialpolitik, det digitale indre marked og færdiggørelsen af Den Økonomiske og Monetære Union**. Arbejdet med udviklingen af en omfattende tilgang til interne og eksterne aspekter ved migration og med beskyttelsen af Unionens ydre grænser fortsatte. Der blev igangsat nye initiativer til opbygning af Unionens sikkerheds- og forsvarskapacitet.

Det var også et år med **refleksion over Unionens fremtid** efter Det Forenede Kongeriges beslutning om at forlade Unionen. Kommissionens hvidbog om Europas fremtid og vejen fremad indledte en tværeuropæisk debat om, hvordan EU-27 skal prioritere fremover. I det efterfølgende oplæg om fremtiden for EU's finanser blev denne udfordring behandlet og de centrale punkter til drøftelse fremlagt.

I budgetmæssig henseende var 2017 det fjerde år i den nuværende flerårige finansielle ramme. De fleste finansielle programmer er nu fuldt operationelle efter nogle indledende forsinkelser, og resultaterne er begyndt at kunne ses i praksis.

Investeringer nød fortsat stor bevågenhed med den fortsatte gennemførelse af Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer til at indhente efterslæbet i investeringerne i EU. **Budgettet blev også mobiliseret til at støtte udviklingen af en omfattende tilgang til interne og eksterne aspekter ved migration og en indsats over for voksende og forskelligartede sikkerhedstrusler**. Da 2017 lå midt i gennemførelsesperioden for de aktuelle programmer, blev der udarbejdet en række midtvejsevalueringer, der gav en omfattende analyse af EU-merværdien, relevansen, virkningsfuldheden,

effektiviteten og sammenhængen i programmerne.

Denne del indledes med et kort sammendrag af EU's finansielle programmers indbyggede resultatrammer. Derefter fremlægges de nyeste oplysninger om de resultater, der er opnået med EU-budgettet frem til udgangen af 2017. **Den rapporterede type data afhænger af programmernes udviklingstrin og varierer således fra inputdata til udgiftsresultater fra den tidlige fase**. Der foreligger endnu ikke endelige evalueringer om programmernes virkning, hvorfor den endelige rapportering først kan foretages på et senere tidspunkt.

Denne del er bygget op omkring udgiftsområderne i den aktuelle flerårige finansielle ramme. De primære programmer under hvert udgiftsområde behandles. Rapporten beskriver også, hvordan disse programmer bidrager til Europa 2020-målene og til Juncker-Kommissionens politiske prioriteter. Den indeholder endvidere en sammenfatning af dokumentationen for resultaterne af de finansielle programmer, men også på de områder, hvor udbyttet ikke har stået mål med forventningerne, eller der er fundet mangler i programmets udformning i forbindelse med evalueringer og revisionsarbejde.

Denne information bruges til at kvalificere gennemførelsesafgørelser vedrørende de aktuelle finansielle programmer, men også til at informere de lovgivere, der har udformet Kommissionens forslag til den kommende flerårige finansielle ramme, som er blevet fremlagt de seneste uger. Denne rapport følges således med udgiftsanalysen, som ledsager Kommissionens nylige forslag om den kommende flerårige finansielle ramme¹¹. Kommissionen har i forbindelse med affattelsen af forslagene nemlig forsøgt at drage en lære af den nuværende og de tidligere finansielle rammer for at skabe højeffektive programmer, som genererer positive resultater for Europas økonomi og befolkning inden for deres respektive emneområder.

Udbyttet af EU-budgettet

Resultatrammen for perioden 2014-2020

En solid resultatramme for EU-budgettet er en forudsætning for resultatorienterede og godt forvaltede EU-programmer. I den flerårige finansielle ramme for perioden 2014-2020 er der indarbejdet resultatrammer som et nyt obligatorisk element i retsgrundlaget for alle finansielle programmer. Dette har skærpet fokus på resultater overalt i budgettet. Disse rammer indebærer, at der defineres klare og målbare målsætninger og indikatorer samt de nødvendige overvågnings-, rapporterings- og evalueringsplaner. Selv om der er plads til forbedring, mener Kommissionen, at indikatorerne sammen med andre kilder til resultatinformation såsom evalueringer giver et solidt grundlag for overvågning af fremskridt med programmernes målsætninger. De er også med til at forudsige og løse problemer i forbindelse med programgennemførelsen, når de opstår.

I et programs tidlige gennemførelsesår bygger resultatinformationen i overvejende grad på input, dvs. de finansielle tildelinger til et bestemt program, og hvor det er muligt, også på output. Denne type oplysninger er en god indledende indikator for, hvordan EU-budgettet udmøntes, og hvordan det bidrager til de politiske prioriteter. Efterhånden som programmet gennemføres, bliver oplysningerne om udbytte og virkning af udgifterne tilgængelige. Imidlertid kan det være noget tid, inden den endelige virkning for den europæiske økonomi og befolkning kan vurderes.

2017 er gennemførelsens fjerde år, og mange programmer begynder at rapportere om direkte resultater. Visse programmer har dog lange gennemførelsescykler, og resultatindikatorerne er endnu ikke fuldt tilgængelige og indberettet i programredegørelserne, hvilket især gør sig gældende for programmer med delt forvaltning.

Revisionsrettens revisioner er også med til at øge udbyttet af programmerne og effektiviteten og virkningsfuldheden af programdriften, forvaltningssystemerne samt procedurerne i de organer og institutioner, der forvalter EU's midler. 19 nylige beretninger har bekræftet f.eks. behovet for at forenkle reglerne og styrke eller tilpasse resultatrammen.

Læren fra revisioner og praktiske erfaringer med gennemførelsen samt resultater af midtvejsevalueringer har givet stof til den omfattende udgiftsanalyse, som ledsager Kommissionens nylige forslag om den kommende flerårige finansielle ramme og de tilhørende sektorspecifikke programmer. Forenkling og strømlining af både

gennemførelsesregler og resultatrammer er vigtige temaer i disse forslag.

Resultatrapportering

I sin årsberetning for 2016 havde Revisionsretten sat fokus på kvaliteten af resultatrapporteringen vedrørende EU-budgettet. Mange af disse rapporter udarbejdes af Kommissionen. Analysen viste, at der var sket en betydelig forbedring af kvaliteten af resultatrapporteringen, men at der var flere områder, hvor der var plads til yderligere forbedringer, f.eks.:

- **Datakvalitet:** I sine resultatrapporter anvender Kommissionen de resultatindikatorer, som er nævnt i retsgrundlaget for programmerne og årligt indberettes i programredegørelserne. Dataene kommer fra en bred vifte af kilder. Revisionsretten og den interne revisionstjeneste anbefalede at offentliggøre disse kilder sammen med en vurdering af kvaliteten af de indsamlede data. Da Kommissionens tjenestegrene anerkender betydningen af datakvalitet, har de i 2017 været særligt opmærksomme på kvaliteten af resultatdataene i forbindelse med udarbejdelsen af de årlige aktivitetsrapporter for 2017. Datakilderne er tydeligt angivet, og enhver bekymring over datakvaliteten tydeligt markeret. I visse tilfælde indstillede Kommissionens tjenestegrene rapporteringen af nogle af indikatorerne, hvis de tilgængelige data blev anset for ikke at være nøjagtige eller relevante nok.
- **Afbalanceret rapportering:** I sin årsberetning for 2016 anbefalede Revisionsretten i henseende til den årlige forvaltnings- og effektivitetsrapport for 2015, at Kommissionen gjorde en yderligere indsats for at sikre, at resultatrapporterne gav en afbalanceret fremstilling af både programresultaterne og de udfordringer, der havde været undervejs. Kommissionen er opsat på at udarbejde afbalancerede rapporter og har f.eks. i denne rapport grundigt dækket den lære, der kunne drages af midtvejsevalueringerne af de finansielle programmer.
- **Forbindelser mellem resultatrammerne:** Revisionsretten anbefalede, at Kommissionen gjorde mere systematisk brug af krydshenvisninger mellem resultatrapporterne for at fremhæve forbindelserne og komplementariteten mellem rapporter og mellem resultatrammen for EU-budgettet (f.eks. programredegørelserne) og rammen for Kommissionens tjenestegrene.
- **Læselighed:** På Revisionsrettens anbefaling

fortsatte Kommissionen med at forbedre den visuelle præsentation af sine rapporter ved hjælp af visuelle elementer, figurer, diagrammer og tekstbokse, hvor det er relevant, for at vise resultatdata og formidle de centrale resultatbudskaber.

Ca. 3/4 af EU-budgettet gennemføres i samarbejde med medlemsstaterne i henhold til princippet om delt forvaltning. Selv om Kommissionen har det endelige ansvar for forvaltningen af EU-budgettet, **deles ansvaret for de resultater, der opnås med midler fra EU-budgettet, med en bred vifte af aktører** på europæisk, nationalt og regionalt niveau. Alle har et ansvar for at sikre, at hver euro på EU-budgettet tjener det fastsatte mål på lønsom og effektiv vis.

Delt ansvar for resultaterne:

EU-budgettet 2017

Diagram: EU-budgettet for 2017 efter udgiftsområde Alle beløb i mia. EUR.

I 2017 beløb EU-budgettet, inkl. ændringsbudgetter, sig til 159,8 mia. EUR. Omtrent halvdelen, dvs. 75,4 mia. EUR, var afsat til intelligent og inklusiv vækst. Støtte til den europæiske landbrugssektor androg 58,6 mia. EUR. Der blev brugt 4,3 mia. EUR på at styrke Unionens ydre grænser og håndtere flygtningekrisen og den irregulære migration. Der var afsat 10,7 mia. EUR til aktioner uden for Unionen, og 9,4 mia. EUR blev brugt til administration af EU's institutioner. I 2017 blev der vedtaget seks ændringsbudgetter. Ud over standardjusteringerne på indtægtssiden blev der vedtaget to udkast til ændringsbudgetter med henblik på mobilisering af Den Europæiske Unions Solidaritetsfond (EUSF), og det var nødvendigt med justeringer som følge af vedtagelsen af midtvejsrevisionen.

Uden for den flerårige finansielle ramme findes der særlige instrumenter: nødhjælpsreserven, EU's Solidaritetsfond, fleksibilitetsinstrumentet og Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globalisering.

Resumé af fremskridtene med horisontale spørgsmål

EU-budgettet og Europa 2020-strategien

Det aktuelle langsigtede budget er beregnet til at bidrage til Europa 2020-strategien for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst. Målet er et fælles ansvar for Unionen og dens medlemsstater, og deres resultater kræver en kombination af mange forskellige politiske værktøjer, herunder EU-budgettet og de nationale budgetter.

De overordnede Europa-2020-mål overvåges af Kommissionen ved hjælp af ni indikatorer. Oplysninger om fremskridt opdateres og offentliggøres regelmæssigt på Eurostats websted¹². Nedenstående tabel viser de senest tilgængelige data for disse indikatorer.

Medlemsstaterne gør fremskridt hen imod de mål, de fastsatte i Europa 2020-strategien for otte år siden. Samlet set nærmer EU sig sine mål, hvad angår uddannelse, energi, klima og beskæftigelse. 14 medlemsstater har allerede nået deres nationale mål om at nedbringe skolefrafaldet og øge den andel af

befolkningen, der afslutter en tertiær uddannelse. 11 medlemsstater har nået deres mål med hensyn til vedvarende energi. EU's mål om en beskæftigelsesfrekvens på 75 % i 2020 bygger på en antagelse om, at den nuværende tendens fortsætter, og syv medlemsstater har allerede nået deres nationale mål. Dette er en bemærkelsesværdig bedrift i betragtning af de alvorlige konsekvenser, krisen har haft for beskæftigelsen. Antallet af personer, der er truet af fattigdom eller social eksklusion, nåede sit højdepunkt i 2012 og er siden faldet omtrent til niveauet fra før krisen. Derfor er det usandsynligt, at målet nås i 2020. Ligeledes er der langt til målet om investeringer på 3 % af BNP i forskning og udvikling, og der skal en meget større indsats til for at nå det¹³.

Bidraget til Europa 2020 bør ikke begrænses til et enkelt program, men snarere betragtes som et gensidigt forstærket bidrag fra EU-budgettet som helhed. Det anslås, at 59 % af EU-budgettets forpligtelsesbevillinger i 2017 er knyttet til Europa 2020-strategien.

Europa 2020-mål for EU	Data fra 2010	Seneste tilgængelige data	I 2020, baseret på den seneste udvikling
1. Forøgelse af beskæftigelsesfrekvensen blandt de 20-64-årige til mindst 75 %	68,6 %	72,3 % (tredje kvartal 2017)	Målet vil sandsynligvis blive nået
2. Forøgelse af de kombinerede offentlige og private investeringer i FoU til 3 % af BNP	1,93 %	2,03 % (2016)	Målet vil sandsynligvis ikke blive nået
3a. Reduktion af drivhusgasemissioner med mindst 20 % i forhold til 1990-niveauet	Reduktion på 14 %	Reduktion på 23 % (2016)	Målet vil sandsynligvis blive nået
3b. Forøgelse af de vedvarende energikilders andel i det endelige energiforbrug til 20 %	12,5 %	17,04 (2016)	Målet vil sandsynligvis blive nået
3c. På vej mod en forøgelse af energieffektiviteten med 20 %	5,7 % (primært energiforbrug)	16,0 % (2016) (primært energiforbrug)	Målet vil sandsynligvis blive nået
4a. Begrænsning af skolefrafaldet til mindre end 10 %	13,9 %	10,6 % (2017)*	Målet vil sandsynligvis blive nået
4b. Forøgelse af den andel af befolkningen mellem 30-34 år, der afslutter en tertiær uddannelse, til mindst 40 %	33,8 %	39,9 % (2017)*	Målet vil sandsynligvis blive nået
5. Indsats for at bringe mindst 20 millioner personer ud af risikoen for fattigdom og social eksklusion	Stigning på 0,5 million (sammenlignet med basisåret 2008)	Stigning på 1 million (sammenlignet med basisåret 2008)	Målet vil sandsynligvis ikke blive nået

Tabel: Fremskridt med EU 2020-målene. Kilder: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-communication_en.pdf og opdateringer* fra Eurostat:

http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_40&plugin=1;

http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_41&plugin=1

Integrering af klimaindsats og biodiversitet

EU-budgettet er også et vigtigt værktøj for gennemførelsen af tværgående politikmål såsom klimaindsatsen og biodiversitet. For at kunne reagere på udfordringerne og opfylde investeringsbehovene i forbindelse med klimænderingerne har EU besluttet, at mindst 20 % af dets budget for 2014-2020 – svarende til 200 mia. EUR over hele perioden – skal gå til klimaindsatsen. For at nå dette mål integreres modvirknings- og tilpasningsforanstaltningerne i alle større EU-udgiftsprogrammer, navnlig i programmerne for regional udvikling, Samhørighedsfonden, energipolitikken, transportpolitikken, politikken for forskning og innovation, den fælles landbrugspolitik samt EU's udviklingspolitik. Siden budgetforslaget for 2014 er

skønnene over de klimarelaterede udgifter blevet overvåget hvert år ved hjælp af EU's klimamarkører, der er baseret på de såkaldte "Rio markere", som OECD anvender til overvågning af udviklingsbistand. I 2017 var beløbet over 31 mia. EUR, dvs. 20,3 % af det samlede budget. Dette bringer det samlede kumulative beløb for integrering af klimaindsatsen op over 100 mia. EUR ved udgangen af 2017.

Springsproceduren for biodiversitetsrelaterede udgifter skønnede, at 9,3 % af 2016-budgettet og 8,1 % af 2017-budgettet ville gå til at begrænse og vende den nedadgående tendens for biodiversiteten i EU og dermed yde et vigtigt bidrag til Europa 2020-strategiens mål om bæredygtig vækst.

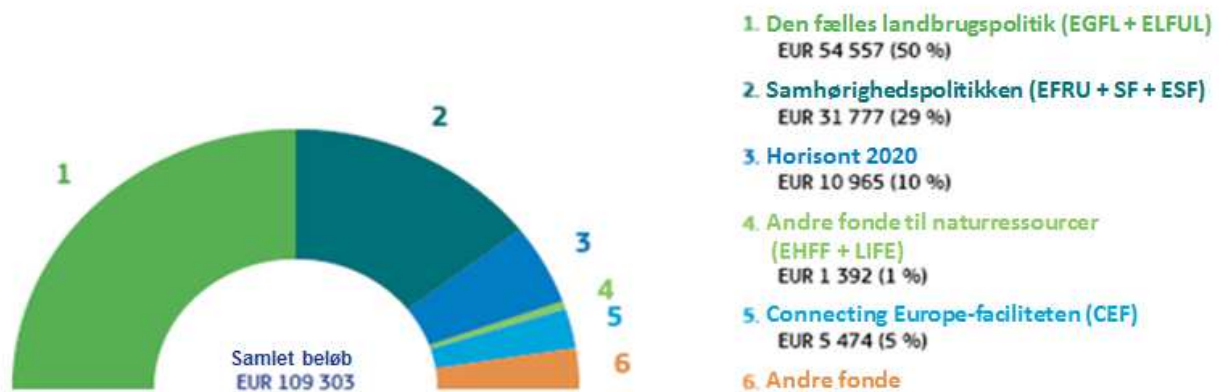

Diagram: Integrering af klimaindsatsen (2014-2017). Alle beløb i diagrammet er i mio. EUR. Det aktuelle beløb for perioden 2014-2017 er 109 mia. EUR. Det budgetterede beløb for perioden 2014-2020 er 200 mia. EUR.

EU-budgettet og målene for bæredygtig udvikling

2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling og verdensmålene med de 17 konkrete mål og 169 delmål, som FN vedtog i september 2015, har sat fornyet skub i den globale indsats for at opnå bæredygtig udvikling. EU har spillet en vigtig rolle i opstillingen af 2030-dagsordenen gennem offentlige høringer, dialog med partnere og tilbunds gående forskning. EU er engageret i sin aktive rolle for at maksimere fremskridtene med verdensmålene som beskrevet i meddelelsen (COM(2016)739) "Næste skridt hen imod en bæredygtig europæisk fremtid". **Verdensmålene for bæredygtig udvikling er fast forankrede i de europæiske traktater og integreret i alle EU's programmer, sektorpolitikker og initiativer.**

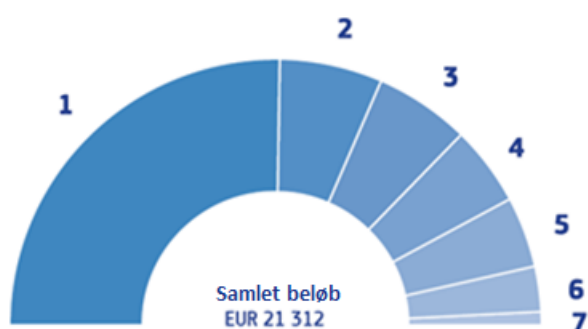
Hvert år fortsætter EU sin indsats via sine politiske og retlige instrumenter for at nå verdensmålene og spiller en afgørende rolle med hensyn til at støtte, koordinere og supplere medlemsstaternes politikker, også i finansiel henseende via EU-budgettet.

Programredegørelserne for 2018 fremhævede især de nyeste og mest relevante initiativer, der bidrager til verdensmålene om end på en indirekte og ikke kvantificerbar måde. Disse elementer oplyses alene til orientering og udgør ikke den officielle rapportering af EU-budgettets bidrag til verdensmålene. Da verdensmålene er indbyrdes forbundet, kan mange EU-initiativer bidrage til flere af verdensmålene på samme tid.

1.1. Konkurrenceevne for vækst og beskæftigelse (udgiftsområde 1A)¹⁴

Der var afsat 21,3 mia. EUR til programmerne for konkurrenceevne for vækst og beskæftigelse (forpligtelsesbevillinger under udgiftsområde 1A) i 2017, hvilket udgør 13 % af den samlede årlige budgetudgift. Udgiftsområde 1A består af 23 forskellige udgiftsprogrammer. De vigtigste programmer under udgiftsområdet "Konkurrenceevne for vækst og beskæftigelse" er: Horisont 2020 Rammeprogram for forskning og innovation, store infrastrukturprojekter (Galileo, den internationale

termonukleare forsøgsreaktor (ITER), Copernicus og den europæiske geostationære navigations-overlay-tjeneste – EGNOS), Erasmus+-programmet, der finansierer uddannelse, erhvervsuddannelse og idræt, Connecting Europe-faciliteten til udvikling af transeuropæiske transport- og energinet og den digitale sektor og Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer, der er led investeringsplanen for Europa.

1. **Forskning og innovation (inkl. Horisont 2020)**
EUR 10 765 (50.5%)
2. **Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI)**
EUR 2 661 (12.5%)
3. **Connecting Europe-faciliteten (CEF)**
EUR 2 470 (11.6%)
4. **Uddannelse, erhvervsuddannelse og sport (Erasmus+)**
EUR 2 070 (9.7%)
5. **Store infrastrukturprojekter**
EUR 1 827 (8.6%)
6. **Andre programmer**
EUR 1 170 (5.5%)
7. **Virksomheders konkurrenceevne og små og mellemstore virksomheder (COSME)**
EUR 349 (1.6%)

Diagram: Vigtigste programmer finansieret under udgiftsområde 1A i 2017. Kategorien "Andre programmer" omfatter blandt andet EU-programmet for beskæftigelse og social innovation (EaS), told og Fiscalis. Alle beløb i mio. EUR.

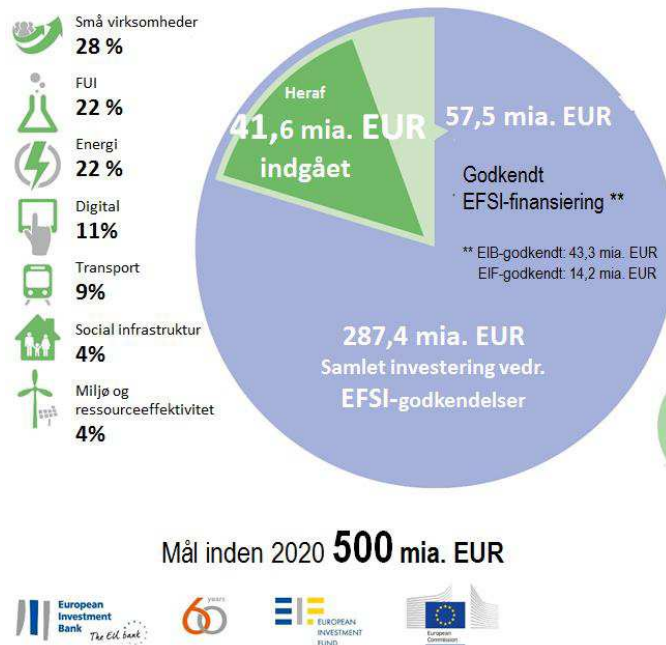
Støtte til Europa-Kommissionens prioriteter

Programmerne under dette udgiftsområde bidrager primært til Juncker-Kommissionens prioriteter, nemlig "job, vækst og investering", "det digitale indre marked", "energiunionen og klima" og "en dybere og mere retfærdig Økonomisk og Monetær Union". De bidrager desuden til Europa 2020-prioriteterne om "intelligent og bæredygtig vækst" og "inklusive vækst", primært ved at skabe job og øge beskæftigelsesegentheden ved hjælp af Horisont 2020 og Erasmus+. Programmerne under dette udgiftsområde bidrager endvidere til Europa 2020 ved at sætte skub i forskning og innovation, forbedre kompetenceniveauet og (livslang) uddannelse, fremme iværksætterlysten, lette brugen af intelligente net og digital økonomi, opbygge sammenkoblede transeuropæiske net, investere i tværopæiske infrastrukturer og sigte mod større energi- og ressourceeffektivitet.

Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer

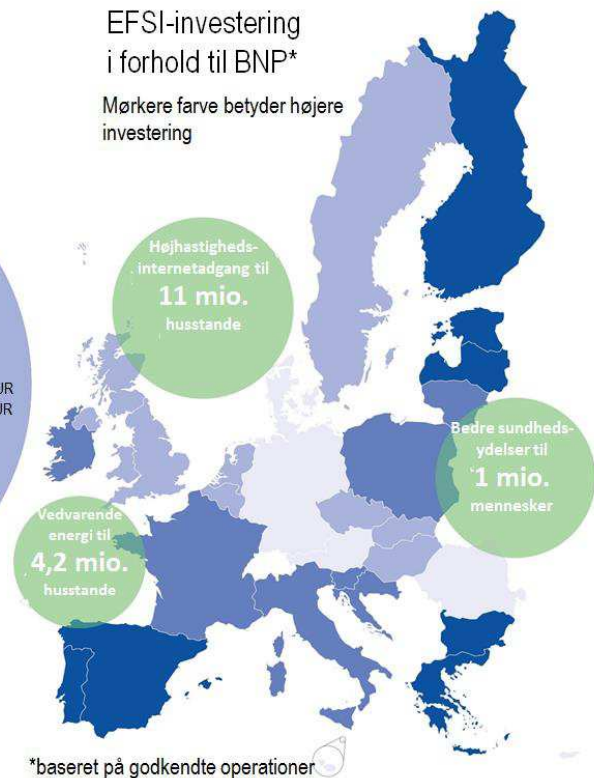
EIB-Gruppen-tal pr. 15/05/2018

EFSI-investering pr. sektor*

EFSI-investering i forhold til BNP*

Mørkere farve betyder højere investering

Figur: EFSI-resultattavle. Kilde: EIB-Gruppen-tal pr. 15.5.2018, kilde: <http://www.eib.org/efsi/>

Det overordnede mål for investeringsplanen for Europa, der blev igangsat i 2014, var at kickstarte investeringer i EU og derigennem genoprette EU's konkurrenceevne og sætte skub i vækst og beskæftigelse. Planen er centreret om Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer, som kombinerer en EU-garanti med midler fra Den Europæiske Investeringsbank, Det Europæiske Knudepunkt for Investeringsrådgivning (EIAH), som er et centralt kontaktpunkt for rådgivning og teknisk bistand, og Den Europæiske Investeringsprojektportal (IPP), som matcher projektinitiativtagere med investorer.

Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer skulle mobilisere en samlet investering på 315 mia. EUR i realøkonomien. Den investeringsvolumen, som de godkendte EFSI-operationer havde mobiliseret, beløb sig pr. december 2017 til 81 % af det oprindelige mål.

Siden fondens iværksættelse er de godkendte projekter efterhånden løbet op i en samlet investeringsværdi på 287 mia. EUR gennem to programdele: infrastruktur- og innovationsvinduet på 186,2 mia. EUR og vinduet for små og mellemstore virksomheder på 101,2 mia. EUR. Over 445 000 små

virksomheder forventes at nyde godt heraf, og støtten har bidraget til over 300 000 nye job¹⁵.

Ved udgangen af 2017 formaliserede¹⁶ EU beslutningen om at forlænge fondens virke og øge dens størrelse til 500 mia. EUR, der skal mobiliseres inden 2020 med henblik på at sætte yderligere skub i investeringerne og sikre projektinitiativtagerne stabilitet.

Støtte i henhold til Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer er rettet mod sektorer af central betydning for EU's økonomi, herunder:

- strategisk infrastruktur, herunder digital infrastruktur og transport- og energiinfrastruktur
- uddannelse, forskning, udvikling og innovation
- vedvarende energi og ressourceeffektivitet
- støtte til små og mellemstore virksomheder.

Takket være disse investeringer leveres der nu f.eks. højhastighedsinternetadgang til 11 mio. husstande, vedvarende energi til over 4 mio. husstande og bedre sundhedsydelser til 1 mio. borgere¹⁷.

Kommissionen øger aktivt projekternes synlighed. Ved udgangen af 2017 var 239 projekter fra 27 medlemsstater blevet offentliggjort på Den Europæiske Investeringsprojektportal, som blev åbnet¹⁸ i 2016.

Projekter:

- udvikling af en vindmøllepark i Sverige
- forskning i nye behandlingsmetoder til Alzheimer og arteriesygdomme i Spanien
- støtte til produktion af genanvendelige og komposterbare alternativer til engangsplastposer i Den Tjekkiske Republik
- udbygning og forbedring af trådløs adgang til bredbånd i Italien
- opførelse af socialt boligbyggeri i Polen.

Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer forventes at generere en stigning i EU's bruttonationalprodukt på 0,7 % og skabe 700 000 nye job inden 2020¹⁹.

Horisont 2020

Horisont 2020 har til formål at styrke EU's videnskabelige samfund, sætte skub i erhvervslivets lederskabs- og innovationskapacitet i den private sektor og fremme bidraget fra forskning og innovation til at løse samfundsmæssige udfordringer (såsom fødevarerikkerhed og klimaindsatsen). Programmet støtter EU's politiske prioriteter forstærket med rammen for målene for bæredygtig udvikling.

I 2017 ydede Horisont 2020 8,5 mia. EUR i finansiering, som yderligere mobiliserede direkte supplerende investeringer, hvilket bragte det samlede beløb op på 10,6 mia. EUR. Omkring 5 000 projekter blev finansieret lige fra tilskud til forskere i verdensklasse og avanceret videnskab til støtte til innovative små og mellemstore virksomheder til at skabe nye produkter og udbyde nye tjenester²¹.

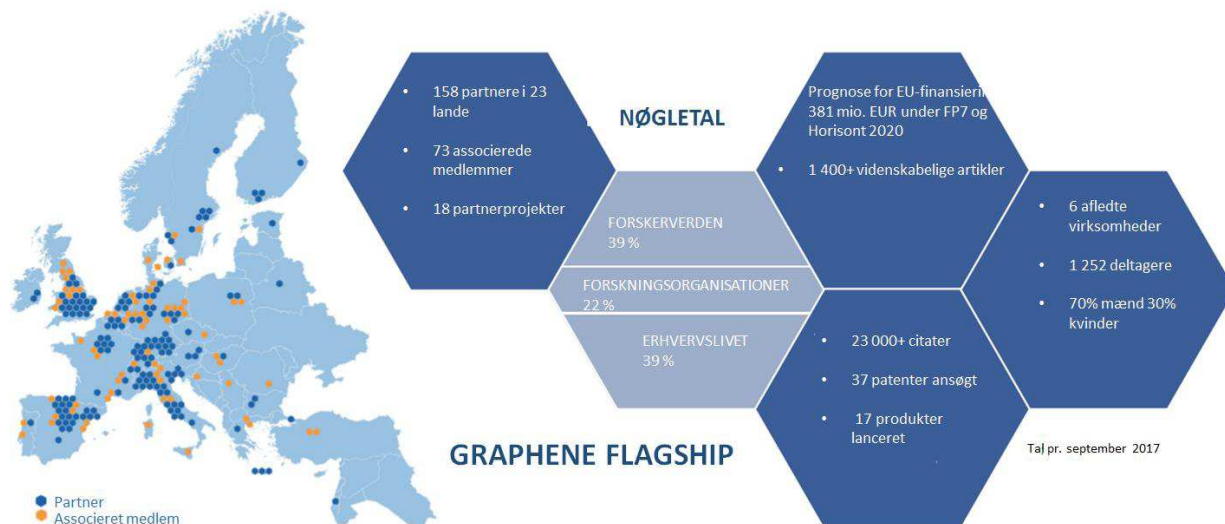
Gennem Marie Skłodowska-Curie-aktionerne har Horisont 2020 hidtil ydet støtte til 36 000 forskere på

De foreløbige resultater af den løbende evaluering understreger, at der trods en forbedring i investeringer og adgang til finansiering for små og mellemstore virksomheder fortsat er et betydeligt behov for finansiering. Fondens virkning som løftestang ses tydeligt af denne evaluering. For visse projekter med høje sociale ydelser blev multiplikatorvirkningen lav på grund af de private investorers tilbageholdenhed. Der er også plads til forbedring af synergierne mellem Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer og andre finansielle instrumenter, der støttes via EU-budgettet, f.eks. de finansielle instrumenter i programmet for virksomheders konkurrenceevne og små og mellemstore virksomheder (Cosme).

Den hidtidige erfaring med Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer viste også, at der er plads til et større bidrag til løsning af de sociale problemer, idet kun 4 % af de godkendte og indgåede projektaftaler vedrørte social infrastruktur²⁰. Som led i den europæiske søjle for sociale rettigheder blev det derfor aftalt at samle bidragene fra Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer og bidragene fra programmet for beskæftigelse og social innovation.

To af tre forskere, der i 2017 modtog Nobelprisen i kemi for optimering af elektronmikroskopi, har deltaget i Marie Skłodowska-Curie-aktioner og andre EU-finansierede forskningsprojekter, mens 14 kandidater med finansiering fra Marie Skłodowska-Curie-aktioner deltog i den historiske påvisning af tyngdebølger, som gav Nobelprisen i 2017 i fysik.

Figur: Nøgletal for Graphene Flagship, kilde: https://graphene-flagship.eu/SiteCollectionDocuments/EC_leaflet.pdf

Initiativet Graphene Flagship er et sigende eksempel på den markante EU-merværdi af Horisont 2020. Dette 10 år gamle forskningsinitiativ er et af de største, der nogensinde er blevet finansieret i Europa. Over 150 partnere i mere end 20 europæiske lande fra både erhvervslivet og forskerverdenen er gået sammen om at udvikle anvendelser inden for f.eks. 5G-teknologi, batterier, luftfartsindustrien, medicinsk udstyr og autoteknologi. Nyeste gennembrud er den første mikroprocessor fremstillet af grafenagtigt materiale, som har et stort potentiale til anvendelse i dagligdags genstande og til undersøgelse i høj opløsning af hjerneaktivitet, hvilket kan forbedre forståelsen af sygdomme som epilepsi.

El-færgeprojektet E-ferry blev også støttet af Horisont 2020 med henblik på udvikling og demonstration af verdens kraftigste el-færger til biler og passagerer på mellemlange strækninger. Dette projekt imødekommer et akut behov for at skære ned på CO₂-emissionerne og luftforureningen fra søtransport. Færgen får avancerede, højeffektive litiumtitanatbatterier på 56 ton med meget hurtig opladning, så den kan sejle syv ture om dagen med 31 køretøjer og næsten 200 passagerer på en strækning på 40 km mellem Ærø og Als. E-færgen bruger 50 % mindre energi om året og udleder 2 000 ton mindre CO₂.

I 2017 opdagede et team finansieret af et europæisk forskningsråd sikkerhedsbrister i computerprocessorer, der blev kaldt Meltdown og Spectre, og banede nye veje til øget sikkerhed i konstruktionen af moderne computersystemer.

Horisont 2020 bidrog også til udvikling og udrulning af integrerede observationssystemer overalt i Middelhavet – Horisont 2020 har ydet 8,4 mio. EUR til det internationale ODYSSEA-konsortium til integrering af netværk af observations- og prognosesystemer i hele Middelhavsområdet. Det involverer 28 partnere fra 14 lande, primært langs Middelhavets kyst.

Den nylige midtvejsevaluering af Horisont 2020, der blev afsluttet i 2017²², viste, at programmet skaber en betydelig ekstra nyttevirkning sammenlignet med nationale og regionale støttemekanismer for forskning og innovation med hensyn til omfang, hastighed og rækkevidde og forbedrer konkurrencefordelene for deltagerne, samtidig med at programmet generelt øger EU's globale tiltrækningskraft som et sted, hvor man udfører forskning og innovation. Horisont 2020 skaber konkurrence i hele EU inden for forskning og innovation ved at lancere tværnationale indkaldelser af forslag og udpege de mest lovende samarbejdsbaserede forsknings- og innovationsprojekter.

Evalueringen viste også, at forenklingsforanstaltninger, der blev indført i Horisont 2020 (såsom enhedssatsen for godtgørelse, den faste sats for indirekte omkostninger og deltagerportalen), har nedbragt omkostningerne ved deltagelse og reduceret sagsbehandlingstiden. Sagsbehandlingstiden er nu på gennemsnitligt 192 dage, hvilket er et fald på mere end 100 dage sammenlignet med forgængeren, det syvende rammeprogram.

Sammenlignet med det tidligere program er der gjort en større indsats for at øge synergierne mellem Horisont 2020 og andre programmer, især de europæiske struktur- og investeringsfonde og Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer. Som eksempel på øget synergi kan også nævnes Seal of Excellence, dvs. tildeling af et europæisk certifikat for høj kvalitet til forslag med høj evalueringsscore, men uden finansiering, med henblik på at gøre det muligt for dem at finde finansiering via alternative private eller offentlige finansieringskilder. Dette certifikat hjælper interesserede støtteorganisationer, der er villige til at investere i lovende forslag (herunder nationale og regionale myndigheder via de europæiske struktur- og investeringsfonde), med lettere at finde disse projekter. Seal of Excellence kunne dog have gavn af yderligere

tilpasning til eksisterende regler for at øge finansieringsmulighederne for de berørte projekter.

Resultaterne af midtvejsevalueringen har også afdækket en række områder, der trænger til forbedring, især behovet for mere fleksibilitet med hensyn til at tilpasse sig nye prioriteter og behovet for overvågningssystemer, der er bedre egnede til at måle fremskridt. Desuden pegede evalueringen på behovet for større gennemslagskraft og mere opsøgende arbejde over for borgerne. Dette er vigtigt for at forbedre kommunikationen af budskabet om, hvordan forskning og innovation bidrager til at løse samfundsmæssige og teknologiske udfordringer, og for fremover at vælge en mere virkningsfokuseret og opgaveorienteret tilgang.

Erasmus+

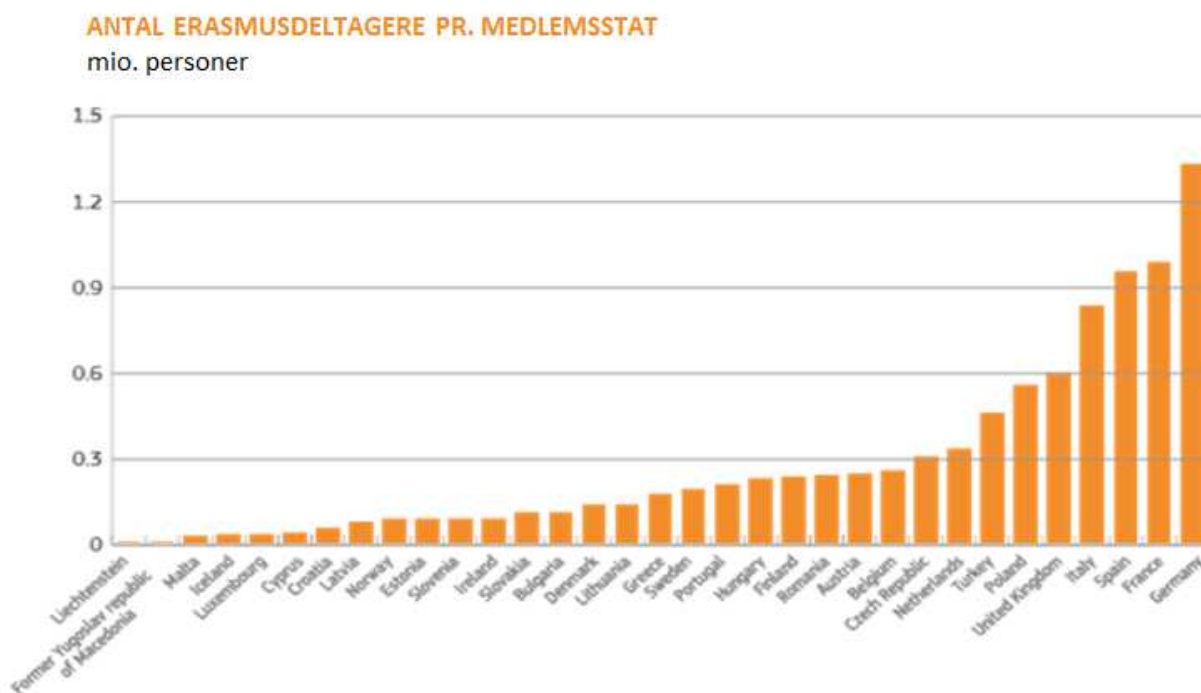

Diagram: Antal Erasmus-deltagere pr. medlemsstat, kilde: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/leaders-working-lunch-mobility_da.pdf

Erasmus-programmet fejrede 30-årsjubileum i 2017. Programmet handler om et grænseoverskridende samarbejde mellem stater gennem universitetsudveksling for at fremme internationale studier. Det begyndte som en beskeden mobilitetsordning for studerende ved højere læreanstalter tilbage i 1987 – der var kun 3 200 studerende det første år – men det har nu udviklet sig til et af de mest vellykkede EU-programmer med et

velkendt varemærkenavn, som langt ud over EU's grænser formidler et positivt indtryk af Unionen.

Tredive år efter startskuddet inden for højere uddannelse er Erasmus+ blevet udvidet til andre sektorer som skoler, erhvervsuddannelse, voksenundervisning, ungdom og sport.

I 2017 markerede kampagnen "Fra Erasmus til Erasmus+" 30-året for Erasmus+ både i og uden for EU, og over 750 000 mennesker deltog i over 1 900

begivenheder i 44 lande for at fejre og debattere virkningen af aktiviteter, der støttes af Erasmus, og drøfte programmets fremtid. Dette program bedømmes fast af borgerne som et af de tre mest positive resultater af den europæiske integration.

I juni 2017 blev den nye mobilapp for Erasmus+ lanceret for at hjælpe studerende, herunder dem, der er involveret i en udveksling fra eller til et tredjeland uden for Europa, lærlinge og personer involveret i ungdomsudvekslinger med at forberede deres mobilitet bedre. Den sætter dem i stand til lettere at holde øje med deres fremskridt i de forskellige faser før, under og efter deres udlandsophold. Siden lanceringen er appen allerede blevet downloadet over 27 000 gange. Den nylige midtvejsevaluering af Erasmus+ (2018)²³ viste, at programmet er på rette kurs mod at nå sine mål, navnlig at over 1,8 mio. personer deltager i mobilitetsaktiviteterne, og indtil videre er over 240 000 organisationer involveret i samarbejdsprojekter. Programmets støttemodtagere angiver en tilfredshedsgrad på over 90 %. Det fremelsker viljen til at arbejde eller studere i udlandet, og udviklingen af færdigheder i fremmedsprog tilskynder til positiv adfærd som samfundsborger og en fornemmelse af at være "europæisk" (+19 % sammenlignet med ikkedeltagere).

Erasmus+ har en positiv virkning for erhvervelsen af færdigheder og kompetencer og øger dermed beskæftigelsesegnetheden og iværksætterånden og forkorter overgangen fra uddannelse til beskæftigelse (13 % hurtigere sammenlignet med personer, som ikke har deltaget i Erasmus+ eller de foregående programmer). På baggrund af de opnåede resultater fremhævede evalueringen den ubestridte EU-merværdi af Erasmus+. Denne merværdi skyldes den store volumen og det brede omfang af de finansierede aktiviteter sammen med en retfærdig adgang til læringsmobilitet, strømlinede bedste praksisser, større EU-integrering og en tydelig international dimension. Andre ordninger, der finansierer sammenlignelige tiltag på nationalt plan, er stadig væsentlig mindre både i volumen og rækkevidde. Det er usandsynligt, at de kan erstatte Erasmus+-midlerne.

Det blev også bemærket i evalueringen, at der er potentiale til at indføre mere målrettede aktioner for at maksimere relevansen af Jean Monnet-aktiviteterne, sammenhængen inden for sport og programmets merværdi inden for voksenundervisningen. Konklusionen var, at bidraget til voksenuddannelsessektoren er meget fragmenteret på grund af sektorens forskellighed. Inden for sport bør ressourcerne ikke spredes for tyndt ud, hvis der skal opnås et meningsfyldt resultat. Med hensyn til Jean Monnet-aktiviteter er der behov for at styrke den yngste generations (især skoleelever) bevidsthed

og forståelse af den europæiske integration.

Det Europæiske solidaritetskorps tilbyder unge mellem 18 og 30 år mulighed for at deltage i en lang række solidaritetsaktiviteter i hele EU med det formål at få 100 000 unge til at deltage inden udgangen af 2020. Ud over at tilbyde muligheder for frivilligt arbejde og praktik- og jobophold forventes det, at det europæiske solidaritetskorps fremover også vil give deltagerne mulighed for at iværksætte deres egne solidaritetsprojekter eller udføre frivilligt arbejde i grupper.

Aaron fra Nederlandene er udsendt til Berlin, hvor han er frivillig på en skole og i en børnehave for at undervise syriske flygtninge og lave teaterprojekter med dem for at hjælpe dem med at blive integreret i samfundet.

Denisa fra Rumænien og Andrew fra Irland er udsendt til Rotterdam, hvor de arrangerer aktiviteter for unge fra ugunstigt stillede miljøer, herunder kulturelle aktiviteter, leg og sport for børn med særlige behov.

Og Theodoros fra Grækenland er frivillig i Stuttgart, hvor han hjælper med at forbedre unges chancer i Donauregionen for at finde et job, der matcher deres færdigheder og uddannelsesmæssige baggrund.

Frivilligt arbejde støttet af Erasmus+ sammen med otte andre EU-programmer og EU-instrumenter bidrog til at skabe yderligere muligheder for unge i **det europæiske solidaritetskorps**. I løbet af et år siden iværksættelsen har over 42 000 unge fra alle medlemsstater meldt sig. Inden udgangen af 2017 og dermed et år efter åbningen af onlineregistreringen var der blevet udbudt 2 500 ophold rettet mod unge²⁴. I august 2017 ankom 16 frivillige fra det europæiske solidaritetskorps til Norcia i Italien, som er en af de byer, der blev hårdt ramt af en række voldsomme jordskælv mellem august 2016 og januar 2017. De hjælper til i forbindelse med de igangværende bestræbelser for at udbedre skaderne og genopbygge de sociale tjenester i lokalsamfundet. Frem til 2020 vil i alt 230 frivillige have ydet en indsats i de jordskælvsramte områder i Italien.

Program for virksomheders konkurrenceevne og små og mellemstore virksomheder (Cosme)

Virksomheders konkurrenceevne og små og mellemstore virksomheder er et varieret program, der omfatter talrige aktioner til støtte for små og mellemstore virksomheder leveret via tilskud og finansielle instrumenter. Programmet har fire specifikke mål: adgang til finansiering for små og mellemstore virksomheder, adgang til markeder, fremme af forretningsvenlige miljøer og konkurrenceevne og fremme af iværksætteri.

Finansielle instrumenter, der forvaltes i henhold til programmet for virksomheders konkurrenceevne og

små og mellemstore virksomheder, imødekom finansielle formidlere i hele EU og i tredjelande, der deltager i programmet, især lånegarantifaciliteten. Ved udgangen af 2017 indgik Den Europæiske Investeringsfond 87 aftaler om lånegarantier for en samlet sum af 859 mio. EUR. Heraf blev 72 støttet af Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer. I henhold til disse aftaler havde over 275 000 små og mellemstore virksomheder allerede modtaget finansiering for over 12,8 mia. EUR inden udgangen af december 2017. Programmets finansieringsordning

har en kraftig løftestangsvirkning, der gør, at 1 euro fra EU-budgettet får følgeskab af 30 euro fra andre kilder til gavn for små og mellemstore virksomheder

Indgåelse af aftaler om egenkapitalfaciliteten til vækst tog længere tid, idet egenkapital kræver mere komplekse processer med due diligence og rejsning af kapital. Ved udgangen af 2017 havde Den Europæiske Investeringsfond gennem egenkapitalfaciliteten til vækst investeret i 12 fonde, som investerer ca. 157 mio. EUR i små og mellemstore virksomheder i disses ekspansions- og vækstfase.

To tredjedele (365 mio. EUR) af programmets mål om markedsadgang er øremærket til **Enterprise Europe-netværket**, som er verdens største netværk af forretningservicecentre. Der ydes en bred vifte af støtte til ledelsesstøtte i forbindelse med internationalisering og innovation og til rådgivning og partnerskabsstøtte til små og mellemstore virksomheder, der forsøger sig med eksport i det indre marked og også til tredjelande. Tjenesterne rækker fra information om EU-anliggender og virksomhedsbesøg over oplysningskampagner, specialiserede rådgivningstjenester, virksomhedsmissioner og matchmaking til teknologiske formidlingsarrangementer.

Der findes endnu ikke tilgængelige data om støttemodtagere for 2017 på grund af den toårige tilskudsperiode, men ca. 254 000 små og mellemstore virksomheder modtog støtte i 2016, og en lignende antal støttemodtagere forventes i 2017. Omkring 3 000 medarbejdere i netværket har været aktive i lokale begivenheder og har ydet specialiseret rådgivning til 70 000 små og mellemstore virksomheder om adgang til finansiering, intellektuelle ejendomsrettigheder, forretning og teknologi og ressourceeffektivitetstjenester. Ca. 25 000 deltog i partnerskabsarrangementer.

Siden forlængelsen i 2015 er Enterprise Europe-netværket nået op på 8 620 partnerskabsaftaler mellem små og mellemstore virksomheder takket være netværkets partnerskabstjenester.

I 2017 udvidede netværket sine rådgivningstjenester med specialrådgivere inden for opskalering til at hjælpe unge innovative små og mellemstore

Connecting Europe-faciliteten

Connecting Europe-faciliteten er et centralt EU-finansieringsinstrument, som støtter investeringer i infrastruktur med henblik på udvikling af højtydende, bæredygtige og effektivt sammenkoblede transeuropæiske netværk inden for transport, energi

virksomheder med at udvikle deres aktiviteter uden for hjemlandet. Endelige rapporteringsdata om driftsperioden 2017-2018 ventes i marts 2019.

I 2017 er **Erasmusinitiativet for unge iværksættere** allerede nået op på 5 800 udvekslinger mellem nye og erfarne iværksættere siden programmets start. I øjeblikket gennemføres Erasmusinitiativet for unge iværksættere gennem et netværk af 175 lokale formidlerorganisationer i 33 lande (ud af 38 deltagerlande).

De foreløbige resultater af midtvejsevalueringen²⁵ af programmet for virksomheders konkurrenceevne og små og mellemstore virksomheder viser, at den overordnede opbygning af ordningen har bevist sit værd med hensyn til at imødekomme iværksætternes behov på det europæiske marked.

Nye iværksættere, der deltog mellem 2014 og 2016, har skabt 241 nye virksomheder indtil videre og over 1 000 nye job. Værtsiværksætterne bekræftede også de positive virkninger, idet næsten 1 000 nye job var blevet skabt hos dem selv.

58 % af de erfarne iværksættere, der deltog i Cosme-programmet, har haft en stigning i omsætningen, og 41 % i arbejdsstyrken.

De foreløbige resultater af midtvejsevalueringen viser, at programmet for virksomheders konkurrenceevne og små og mellemstore virksomheder (Cosme) muliggør stordriftsfordele på områder som støtte til små og mellemstore virksomheder i udlandet eller til håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder gennem samling af flere landes indsats og ved at etablere tjenester, der ville mangle kritisk masse, hvis de kun fandtes i national målestok. Resultaterne viser endvidere, at programmet skaber EU-merværdi gennem f.eks. Enterprise Europe-netværket, som støtter europæiske virksomheder i at ekspandere uden for EU.

Imidlertid er 20 % af budgettet spredt ud over et stort antal forholdsvis små aktioner. Uden at sætte spørgsmålstegn ved nytten af fleksible pilotprojekter, som i sagens natur er små, har denne fragmentering en negativ indflydelse på disse projekters potentiale til omkostningseffektivitet og kan hæmme den strategiske ledelse og koordinering af programmet.

og digitale tjenester. Programmets fokus ligger på EU-projekter, der retter sig mod finansiering af grænseoverskridende forbindelsesstrækninger og fjernelse af flaskehalse inden for transport, som skal bringe den energimæssige isolation til ophør og øge

energiforsyningssikkerheden, og mod at tilvejebringe tværeuropæiske løsninger i infrastrukturene for digitale tjenester, som kan gavne alle europæere.

Udvidelsen af hovednettet og korridorerne til nabolandene styrker sammenkoblingen og bidrager til at gøre EU til en stærkere global aktør. På grundlag af den løbende analyse med henblik på tredje version af arbejdsplanerne for hovednetkorridoren kan den investering, der er nødvendig for at udvikle de ni hovednetkorridorer inden 2030, generere ca. 4 500 mia. EUR i kumuleret BNP i den periode. Det vil betyde en stigning i BNP på 1,8 % i 2030 sammenlignet med 2015. Det antal årsværk, der skabes ved gennemførelsen af de ni hovednetkorridorer, kan nå op på ca. 13 mio. job²⁶.

Der blev fuldført længere strækninger i 2017, f.eks. jernbaneforbindelser mellem Berlin og München og mellem Paris og Bordeaux, som begge blev åbnet for offentligheden. Begge projekter varede mange år at gennemføre og er afgørende strækninger i hovednetkorridorerne.

Følgende kan nævnes blandt de projekter, der modtog finansiering fra Connecting Europe-faciliteten i 2017:

I transportsektoren: Opgradering af den over 100 km lange Bialystok-Elk-strækning i det nordøstlige Polen som led i moderniseringsprojektet Rail-Baltica, modernisering af ATM-systemerne i alle EU-medlemsstater, den fulde udbygning af Karawankentunnelen mellem Slovenien og Østrig og udviklingen af et netværk til hurtig elektrisk opladning af køretøjer i Sverige, Danmark, Tyskland, Frankrig, Det Forenede Kongerige og Italien.

I energisektoren: Elektricitetsforbindelsen LitPol Link. Dette projekt sammenkoblede nettet i de baltiske lande med nettet i Vesteuropa (forbindelse mellem Litauen og Polen) for første gang og bragte dermed de baltiske lande ud af deres energimæssige isolation.

I den digitale sektor: 16 medlemsstater bruger nu EU's e-sundhedsplatform (Core Service Platform of eHealth) og fremmer dermed patientsikkerheden på tværs af grænser og kontinuiteten i sundhedsydelserne.

Det første såkaldte Blending call blev iværksat i 2017 i henhold til Connecting Europe-faciliteten for transport med sigte på at kombinere Connecting Europe-facilitetens tilskud med finansiering fra Den Europæiske Investeringsbank og Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer samt nationale erhvervsfremmende banker eller investorer fra den private sektor. Målet er at yde støtte til økonomisk rentable projekter, der anvender private midler, ved at give et EU-tilskud, der kan lukke finansieringshullet. I den første fase af Blending call 2017 blev størstedelen af finansieringen øremærket til udvikling af det europæiske jernbanenet (719,5 mio. EUR), dekarbonisering og opgradering af vejtransport (99,6 mio. EUR) samt udvikling af søhavne (78,9 mio. EUR) og indre vandveje (44,7 mio. EUR).

Projekterne i Blending call 2017 omfatter sådanne initiativer som en forøgelse af hastigheden på tilslutningsstrækningen til jernbanen gennem den faste Femern Bælt-forbindelse mellem Danmark og Tyskland; udvidelse og modernisering af Divača-Koper-jernbanestrækningen i Slovenien for at forbedre dens kapacitet, sikkerhed og pålidelighed; tilpasning af den vigtigste indre vandvej i Belgien, Albert-kanalen, til større godstransportskibe samt forøgelse af kapaciteten i havnen i Gdansk, Polen. På området for innovation og alternative brændstoffer er flere projekter med deltagelse af mange medlemsstater blevet udvalgt med sigte på at udrulle ultrahurtig opladning af elbiler.

Midtvejsevalueringen²⁷ af Connecting Europe-faciliteten viste, at investeringsbehovet i infrastrukturudvikling fortsat er stort, og der er vedvarende markedssvigt, især på området for store grænseoverskridende projekter, hvor omkostningerne påløber lokalt eller nationalt, mens gevinsten viser sig på europæisk plan, eller når der er en asymmetrisk fordeling af omkostninger og fordele ved projekter

Rummet

I EU er økonomien og samfundet i stigende grad afhængige af rumbaserede løsninger og tjenester med potentiale til omvæltninger, som kan blive meget kostbare med hensyn til virksomhedernes indtjening og endnu vigtigere med hensyn til befolkningens sikkerhed²⁸.

Copernicus er EU's program for jordobservation og -overvågning og repræsenterer som sådan en af de største dataleverandører i verden, der skaber en betydelig merværdi, især sammenlignet med, hvad der kan opnås på nationalt plan. Baseret på et system af satellitter og sensorer (jordstationer og sensorer i luften og på havet) sikrer Copernicus pålidelige og ajourførte oplysninger gennem tjenester inden for seks tematiske områder: land, hav, atmosfære, klimaændringer, beredskab og sikkerhed. Disse oplysninger støtter forskellige EU-politikker og løsninger lige fra miljøbeskyttelse over regional og lokal planlægning til landbrug, bæredygtig udvikling og grænseovervågning.

Galileo og EGNOS, programmet for den europæiske geostationære navigations-overlay-tjeneste, er EU's satellitbaserede navigationsprogrammer. Tilsammen tilvejebringer disse programmer positionsdata og tidssignaler, der anvendes på områder, der er kritiske for økonomien, f.eks. mobilnet, navigationsudstyr i biler og øget præcision for fly under landing.

med deltagelse af mange medlemsstater. Således er programmet fortsat relevant og i høj grad effektivt, selv om mange langsigtede projekter endnu ikke er tæt på afslutningen.

Inden for transport vedrører 86 % af de midler, der i øjeblikket er tildelt, grænseoverskridende transportinfrastruktur, især med fokus på udviklingen af hovednettet og de ni korridorer, som skal stå færdige inden 2030. I energisektoren bidrager Connecting Europe-faciliteten til styrkelsen af sammenkoblingen med henblik på at bringe energimæssig isolation til ophør og færdiggøre det indre energimarked. I den digitale sektor har programmet vist sig at bidrage til udrulningen af infrastrukturer til digitale tjenester, som sætter forvaltninger, borgere og virksomheder i stand til at udnytte grænseoverskridende onlinetjenester. Der er dog stadig brug for en oplysningsindsats for fuldt ud at udnytte potentialet heri. Connecting Europe-faciliteten har fortsat anvendt og udviklet innovative finansielle instrumenter, men evalueringen viste, at udnyttelsen heraf har været delvist begrænset på grund af de nye muligheder, som Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer har budt på.

Copernicus Beredskabstjeneste blev aktiveret mere end 80 gange i 2017 for at bistå civilbeskyttelsesaktører og humanitære aktører i forbindelse med beredskabsaktiviteter. Blandt de katastrofer, hvor der blevet ydet bistand, kan nævnes: storme og oversvømmelser i Europa, skovbrande i Spanien, Portugal og Grækenland, orkanen Ophelia i Irland, storme i Polen og internationalt: jordskælv i Mexico og Irak og orkanerne Harvey og Irma i USA og Vestindien.

Der er 22 Galileo-satellitter i kredsløb, hvoraf de 18 er operationelle, og de fire endnu i testfasen efter opsendelse i december 2017. Også i 2017 har der været en stigning i udbredelsen på markedet i form af salget af ca. 75 mio. smartphones med Galileoteknologi. F.eks. indeholder enheder produceret af Apple, Samsung og Sony Galileokompatible chipsæt.

Ifølge midtvejsevalueringen, der blev færdiggjort i 2017²⁹, er Copernicus på rette kurs mod at nå sine mål, om end ikke alle i lige stort omfang. Dataene er af god kvalitet og pålidelige, hvilket er et af programmets styrker sammen med vedtagelsen af

politikken om gratis data. Ikke desto mindre viste evalueringen også, at der er behov for at forbedre distribution af og adgang til dataene og styrke integrationen af rumdata med andre datakilder og andre politikområder og økonomiske sektorer for at opnå en øget udbredelse blandt brugerne.

Både Galileo og programmet for den europæiske geostationære navigations-overlay-tjeneste (EGNOS) gør gode fremskridt med opfyldelsen af deres målsætninger som påvist ved midtvejsevalueringen³⁰. Ved udgangen af 2016 brugte over 250 lufthavne i 20 lande EGNOS-anflyvningsprocedurerne³¹.

Fra 2018 vil alle nye bilmodeller, der sælges i EU, have indbygget EGNOS og Galileo til beregning af position ved nødopkald i forbindelse med ulykker³².

Evalueringen viste også visse problemer med ineffektivitet i forbindelse med styringsmekanismen. F.eks. reageres der langsomt i beslutningstagningen på grund af antallet af involverede aktører, men også fordi Global Navigation Satellite System Agency og Den Europæiske Rumorganisation har forskellige styringsmekanismer til udrulning, drift og arbejdstilrettelæggelse. Sikkerhedsstyringen er også blevet fremhævet som kilde til manglende effektivitet, idet lanceringen af de indledende tjenester og overgangen fra udrulning til driftsfasen har givet udfordringer, som skal løses ordentligt for at fastholde og forbedre et passende sikkerhedsniveau.

Disse projekter spiller også en rolle i flygtningekrisen. Copernicus, EU's jordobservationsprogram, leverede f.eks. billeder i hele 2015 og 2016 til hjælp med overvågningen af havne og strande, der er identificeret som udskibningssteder for migrantfartøjer. Galileo-programmets "Search and Rescue service" bringer tidsforbruget til at finde nød-beacons dramatisk ned fra tre timer til blot 10 minutter og forbedrer dermed den nøjagtige lokalisering betydeligt.

International termonuklear forsøgsreaktor (ITER)

Den internationale termonukleare forsøgsreaktor (ITER) har til formål at demonstrere fusion som en rentabel og bæredygtig energikilde ved at bygge og drive en forsøgsfusionsreaktor, hvilket er et stort skridt i retning af at demonstrere fusion som en

bæredygtig energikilde. På grund af de betydelige fordele som f.eks. adgang til store brændselsreserver og fraværet af CO₂-emissioner kan fusion bidrage massivt til EU's langsigtede strategi for dekarbonisering af energisystemet på en sikker, effektiv og forsyningssikker måde. Det er et enestående langsigtet videnskabeligt samarbejdsprojekt, der er aftalt internationalt mellem syv partnere (EU, USA, Rusland, Japan, Kina, Sydkorea og Indien). Målet er, at forsøgsreaktoren, der er under opførelse, beviser fusions rentabilitet som en bæredygtig energikilde.

Da projektet indebærer opbygning af over 10 mio. bestanddele, er der indgået hundredvis af kontrakter med europæiske virksomheder og forskningsinstitutioner. I december 2017 var 50 % af det samlede bygningsarbejde, der ligger i første driftsfasen af ITER, fuldført³³.

ITER kræver magneter til at sikre plasmaens stabilitet, og i 2017 blev historiens mest avancerede superledermagnet afsløret³⁴ og er nu under opbygning i Europa.

Magneten er 14 m høj, 9 m bred og vejer 110 ton. Det er den første af 18 toroidale feltspoler, der skal fungere i ITER. Spolerne skaber et kraftigt magnetisk bur, som fanger fusionsenergien, der ventes at nå op på 150 mio. grader Celsius. ITER's toroidale feltspoler vil generere et magnetfelt, som bliver ca. 1 mio. gange stærkere end Jordens magnetfelt. Ni af dem skal produceres i Europa foruden en reservespole. De øvrige ni bliver produceret i Japan. Mindst 600 personer fra 26 lande skal deltage i fremstillingen af disse magneter.

Der er udviklet banebrydende produkter, der giver europæiske virksomheder et forspring med hensyn til innovation og konkurrenceevne samt muligheder for at udvikle viden, knowhow og potentielle afledte teknologier og produkter. Pr. 30. september 2017 er 601 operationelle udbudscontrakter og 322 tilkudsftaler for i alt ca. 3,97 mia. EUR (2008-værdi) blevet indgået.

I Europa arbejdes der også på opbygning af den magnetiske skal, der skal rumme fusionsreaktoren (vakuumkanteret). Verdens eneste testanlæg bygges desuden i Europa til afprøvning af de opvarmningssystemer, der bliver nødvendige i ITER³⁵.

1.2. Økonomisk, social og territorial samhørighed (udgiftsområde 1B)³⁶

Der blev afsat 54 mia. EUR til programmerne under udgiftsområde 1B for 2017, hvilket udgør 34 % af det samlede EU-budget for 2017. Udgiftsområde 1B består af 6 forskellige udgiftsprogrammer. Det omfatter Den Europæiske Fond for Regionaludvikling,

Samhørighedsfonden, Den Europæiske Socialfond³⁷ – herunder ungdomsbeskæftigelsesinitiativet (specifik supplerende tildeling) og Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede. Alle disse programmer gennemføres under delt forvaltning.

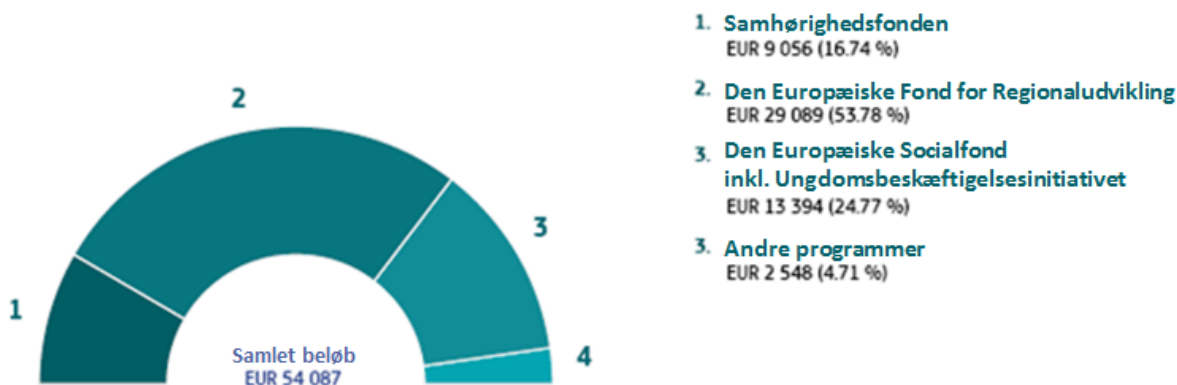

Diagram: Vigtigste programmer finansieret i 2017 under udgiftsområde 1B. Kategorien "andre programmer" omfatter bidraget til Connecting Europe-faciliteten, Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede, regioner i den yderste periferi og tyndtbefolkede regioner, teknisk bistand og pilotprojekter og forberedende foranstaltninger. Alle tal er i mio. EUR.

Støtte til Europa-Kommissionens prioriteter

Samhørighedspolitiske interventioner bidrager til at fremme gennemførelsen af flere af Juncker-Kommissionens prioriteter, navnlig "job, vækst og investering". Det er det vigtigste EU-investeringsinstrument til opfyldelse af Europa 2020-målene om vækst og jobskabelse på EU-plan og strukturreformer på nationalt plan. Samhørighedsfonden er blevet en central del af EU's økonomiske forvaltning og en væsentlig bidrager til alle elementer af den positive udviklingstrekant med investeringer, strukturreformer og ansvarlig forvaltning af offentlige midler. Forhåndsbetingelserne har fremmet gunstige lovgivningsmæssige og strukturelle vilkår for sunde investeringer med positive afledte virkninger ud over Samhørighedspolitikens område alene. Politikken går ud på at øge midlerne til at bekæmpe virkningerne af den økonomiske krise på kort sigt og styrke regionernes iboende potentiale til udvikling på mellemlang sigt. Ud over politikens makroøkonomiske betingelser, som skaber yderligere stimuli til sunde makroøkonomiske politikker, giver den lovgivning, der regulerer Samhørighedspolitikken, mulighed for omprogrammering efter Kommissionens skøn, hvis der i den årlige gennemgang opstår nye investeringsrelevante landespecifikke henstillinger. Samhørighedspolitikken bidrager til investeringsplanen for Europa og supplerer Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer. Dette sker på flere måder: ved at mobilisere offentlige og private investeringer, støtte strukturreformer og forbedre adgangen til finansiering. Finansieringen bliver strategisk investeret i forskning og innovation, støtte til små virksomheder og digitale teknologier og bidrager dermed til EU's mål om intelligent vækst.

Den bidrager også til "det digitale indre marked" og "energiunionen og klima". Takket være det største EU-budget nogensinde til investeringer i energi, miljø, klima og bæredygtig transport ydes der et betydeligt bidrag til at styre Europa mod en lavemissionsøkonomi.

Samhørighedspolitikken bidrager også til udviklingen af det indre marked samt en række foranstaltninger i forbindelse med flygtningekrisen og migrationspolitikken og flere sociale problemer som f.eks. afbødning af virkningerne af fattigdom og social udstødelse for mennesker, der lider alvorlige afsavn, og støtte til beskæftigelse (for unge).

Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og Samhørighedsfonden har til formål at styrke den økonomiske og sociale samhørighed i EU ved at mindske forskellene mellem regionerne og støtte den fulde integration af de mindre udviklede regioner inden for EU's indre marked. **Den Europæiske Socialfond** er EU's vigtigste instrument, der støtter beskæftigelsen, hjælper mennesker til bedre arbejde, sikrer mere retfærdige jobmuligheder for alle og støtter opkvalificering og omskoling. **Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede** støtter EU-medlemsstaternes foranstaltninger til at yde bistand til de dårligst stillede, herunder fødevarer, tøj og sociale integrationsforanstaltninger til at hjælpe mennesker ud af fattigdom.

Samhørighedspolitikken er EU's primære investeringspolitik, og den er rettet mod alle regioner og byer i EU med henblik på at støtte jobskabelse, virksomhedernes konkurrenceevne, økonomisk vækst, bæredygtig udvikling og bedre livskvalitet for borgerne.

Samhørighedspolitikens retlige ramme for 2014-2020 blev vedtaget ca. et halv år senere end den flerårige finansielle ramme for 2007-2013. Denne sene vedtagelse af retsakterne sammen med de nye krav, der skal styrke udbyttet af politikken og kvaliteten af gennemførelsen (f.eks. forhåndsbetingselser og udnævnelse af

programmyndigheder), har forsinket iværksættelsen af programmerne i perioden 2014-2020.

Alligevel begynder disse programmer at give resultater, når man ser på de første år af perioden 2014-2020.

Selv om den første periode forløb i et langsommere tempo end i 2007-2013, er tempoet nu skruet i vejret for projektudvælgelsen i den nuværende programmeringsperiode. Pr. januar 2018 er 673 800 projekter blevet udvalgt til støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Socialfond og ungdomsbeskæftigelsesinitiativet overalt i Europa, som i alt beløb sig til 260 mia. EUR eller 54 % af den samlede tilgængelige finansiering for perioden. Dette niveau for projektudvælgelse i 2014-2016 er sammenligneligt med de tidlige år af perioden 2007-2013³⁸, og det er rimeligt at forvente, at gennemførelsesgraden fra nu af vil blive omtrent den samme som i den foregående periode.

Ved udgangen af 2017 var 99 % af handlingsplanerne for forhåndsbetingselserne vedrørende Den Europæiske Socialfond, Samhørighedsfonden og Den Europæiske Fond for Regionaludvikling afsluttet. Disse betingelser skulle udgøre et incitament for medlemsstaterne til at gennemføre strukturelle ændringer og politiske reformer, herunder i tilknytning til de relevante landespecifikke henstillinger³⁹.

Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og Samhørighedsfonden

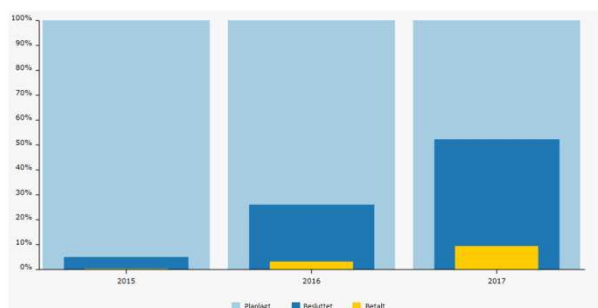

Diagram: Fremskridt med gennemførelsen (samlet omkostning) for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling – perioden frem til 31.12.2017.

Kilde: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/erdf>

Projektudvælgelsesgraden er steget betydeligt og er nået op på 53 % for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling med 147 mia. EUR i investeringer i 160 000 projekter (sammenlignet med 72 mia. EUR inden udgangen af 2016) og 64,3 % for Samhørighedsfonden ved udgangen af 2017 med 48 mia. EUR i investeringer i 8 600 projekter

(sammenlignet med 19,6 mia. EUR ved udgangen af 2016). Sammenligningen med den samme tidsramme i 2007-2013 falder gunstigt ud. Data fra ultimo 2017 viste mere ensartede fremskridt i de fleste medlemsstater og temaer.

På grund af den særlige, langsigtede karakter af fondenes investeringer ser den finansielle gennemførelsesgrad (EU-betalinger) i programmeringsperiodens første år ud til at være lav ligesom i 2014-2016, hvorefter der sker en stigning i de sidste år af programmeringsperioden. Dette gælder navnlig for de større projekter, som på grund af deres karakter af store infrastrukturinvesteringer typisk har en lang livscyklus og en opstartsfasen (planlægning, programmering og tilladelser) uden væsentlig finansiell gennemførelse. Betalingerne til programmerne løber op i 13 % for Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og 18 % for Samhørighedsfonden ved udgangen af 2017.

Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og Samhørighedsfonden støtter udviklingen af det indre marked og sikrer også, at mindre udviklede regioner får afledte virkninger for resten af Europa, især via øget sammenkobling og samhandel. Den gennemsnitlige positive nettovirkning af programmerne for 2007-2013 for lande uden for Samhørighedspolitikken anslås til 0,12 % af BNP inden 2023⁴⁰.

For så vidt angår programmernes resultater som indberettet af medlemsstaterne frem til slutningen af 2016 har de gennemførte projekter i henhold til Samhørighedsfonden og Den Europæiske Fond for Regionaludvikling allerede ydet:

- støtte til 84 579 virksomheder, hvoraf over 36 000 støttes af finansielle instrumenter
- over 593 mio. EUR i genererede private investeringer til at matche offentlig støtte til

virksomheder (tilskud og andre måder end som tilskud)

- 10 300 nye job skabt og 636 nye forskere ansat
- 41 800 husstande med forbedret energiforbrugsklassifikation og et fald i det årlige primære energiforbrug i offentlige bygninger på 14,9 mio. kWh/år
- 2,7 mio. mennesker fik forbedrede sundhedsydelser, 156 000 yderligere indbyggere fik bedre vandforsyning, og 73 000 bedre affaldshåndtering
- 54 km ny veje i de transeuropæiske transportnet (TENT-T) og 217 km ombyggede eller opgraderede veje og 92 km ombyggede og opgraderede jernbanestrækninger.

Nylige data⁴¹ viser, at strukturfondene udgør en andel på over 40 % af de offentlige investeringer i et betydeligt antal medlemsstater i perioden 2015-2017.

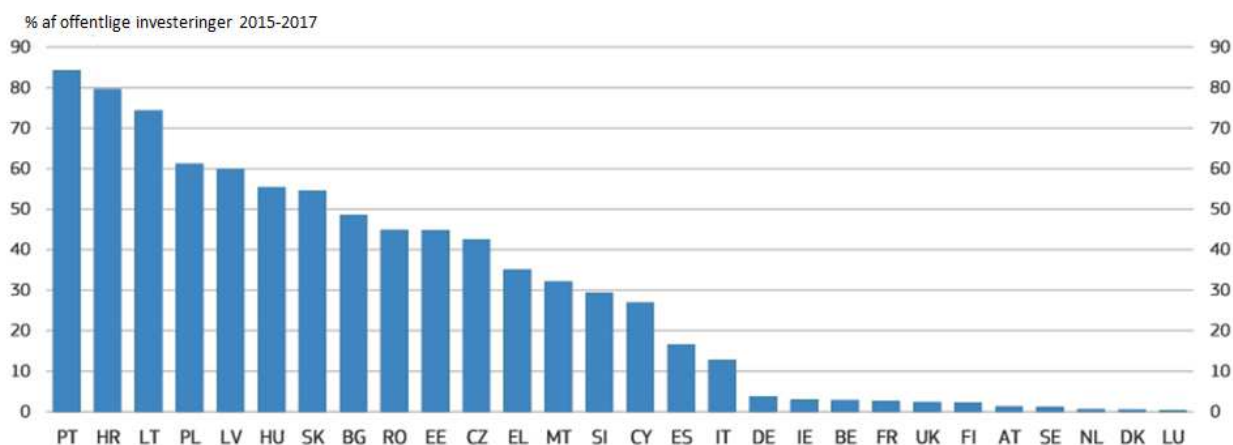

Diagram: Finansiering gennem samhørighedspolitikken som en anslået andel af de offentlige investeringer, 2015-2017. Kilde: Eurostat, GD Regio http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion7/7cr.pdf

For så vidt angår især job, vækst og investeringer har de projekter, der er blevet udvalgt frem til udgangen af 2016, som mål at skabe 155 600 direkte job som resultat af støtten til små og mellemstore virksomheder.

Indtil slutningen af 2017 har de projekter, der er udvalgt til finansiering fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, ydet støtte til over 450 000 små og mellemstore virksomheder. Blandt disse projekter:

- vil over 200 000 af virksomhederne få støtte i form af rådgivning og vejledning (hvilket svarer til 45 % af det endelige mål)
- er over 70 000 opstartsvirksomheder blevet udvalgt til støtte (46 % af målet), hvor allerede fuldførte projekter kommer over 16 800 til gavn
- vil der blive genereret private investeringer for over 9,5 mia. EUR gennem projekter udvalgt frem til udgangen af 2016, som matcher offentlig støtte til virksomheder (tilskud og andre måder

end som tilskud), hvoraf 0,6 mia. EUR allerede er nået.

Der er også ydet støtte til ca. 30 700 forsknings- og innovationsprojekter ved udgangen af 2017, hvilket sikrer et betydeligt investeringsniveau på dette område og har en positiv virkning på EU's hjemlige bruttoudgiftsniveau til forskning og udvikling.

En lang række foranstaltninger på området for **uddannelse** (over 16 500 investeringer i infrastruktur) og social integration har også fået tildelt støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og Samhørighedsfonden, hvilket dermed bidrager til opfyldelsen af de tilhørende overordnede mål.

Bidraget til det **digitale indre marked** fra programmerne i 2014-2020 er også ved at komme op i fart. Frem mod udgangen af 2017 var ca. 5 500 projekter blevet udvalgt til at opfylde målet om et forbundet digitalt indre marked, hvilket svarer til samlede investeringer på 9,1 mia. EUR

(sammenlægning af EFRU og national medfinansiering).

Der kan også forventes bemærkelsesværdige resultater på området for **energieffektivitet og vedvarende energi** fra projekter, der er udvalgt frem til ultimo 2016, med over 2 000 MW ekstra kapacitet til vedvarende energiproduktion og nedbringelse af drivhusgasemissioner på over 3 mio. ton CO₂-ækvivalenter, hvilket bidrager til klimaforandringsmålene.

Indtil slutningen af 2016 vil anslået 1 mio. flere husstande få adgang til bredbånd, hvilket bidrager til at skabe de rette betingelser for, at digitale netværk og tjenester kan blomstre og give forbrugere og erhvervsliv bedre adgang til digitale varer og tjenester i hele Europa, især i landdistrikterne.

Samhørighedspolitikken har også bidraget aktivt til Kommissionens indsats for effektiv **integration af migranter** gennem investeringer i sociale foranstaltninger, sundhed, uddannelse, boliger og børnepasning samt infrastruktur takket være over 3 500 projekter, der allerede er udvalgt og under gennemførelse på området for social integration. For at fremhæve og øge fokus på investeringerne til støtte for migranter og flygtninge er det foreslået at indarbejde en ny investeringsprioritet til formålet i forordningen om Den Europæiske Fond for Regionaludvikling.

Den Europæiske Socialfond og ungdomsbeskæftigelsesinitiativet

Den Europæiske Socialfond er EU's primære finansielle instrument til støtte for strukturreformer inden for beskæftigelse og almen og erhvervsfaglig uddannelse med en direkte forbindelse til prioriteterne og de overordnede mål for Europa 2020-strategien med hensyn til beskæftigelse, uddannelse og fattigdom. Den bidrager til fremme af økonomisk og social samhørighed og social integration inden for EU og fungerer som et instrument til finansiell solidaritet og økonomisk integration.

Der findes masser af dokumentation for EU-merværdien af de politikker, der støttes af Den Europæiske Socialfond, og som ikke var blevet gennemført eller kun gennemført i mindre grad, hvis det ikke havde været for EU-investeringen. Samtidig investerer medlemsstaterne gennem EU-finansiering på områder og i målgrupper (eller gennemfører reformer), som de ellers ikke ville have foretaget, selv når der er tilgængelig national finansiering. Som sådan fungerer Den Europæiske Socialfond som et vigtigt instrument til støtte for mange medlemsstaters reformindsats på områder af afgørende betydning for den europæiske økonomi i overensstemmelse med de henstillinger, der blev udstedt i forbindelse med

Der forventes i 2018 at komme evalueringssokumentation fra medlemsstaterne om virkninger og udbytte af programmeringsperioden 2014-2020, idet der hidtil primært er kommet data om programmernes fremskridt. Fra 2018 vil projekterne være nået til et mere modent stadium, og de første resultater vil blive vurderet.

Kommissionen lancerede også en evaluering af større projekter, der havde fået støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling og Samhørighedsfonden fra 2000 til 2013. I løbet af 2018 vil Kommissionen også gennemføre midtvejsrevisionen af Jaspersinitiativet (fælles assistance til projekter i de europæiske regioner).

det europæiske semester: reformer af arbejdsmarkedspolitikker, ungdomsbeskæftigelse, modernisering af erhvervsfaglige uddannelser, velfærdssystemer og administrative reformer.

I 2017 er der sket en kraftig stigning i gennemførelsestempoet for alle operationelle programmer trods store forskelle mellem medlemsstater og programmer. Strategirapporten⁴² for 2017 understreger, at de europæiske struktur- og investeringsfonde sikrer en stabil, langsigtet investeringsramme for medlemsstaterne og deres regioner.

I løbet af 2017 er der betalt næsten 11,0 mia. EUR til ESF-programmerne i perioden 2014-2020 (herunder forfinansiering), og inden udgangen af 2017 var udnyttelsesgraden (mellemliggende betalinger i forhold til 2014-2020-tildelingen) 8,25 %. Trods det lave niveau af attesterede udgifter oversteg den gennemsnitlige projektudvælgelsesgrad 42 %, hvilket viser, at gennemførelsen i praksis er på rette kurs og baner vej for et vægtigt bidrag fra strukturfondene til Europa 2020-målene på disse områder.

Med hensyn til ungdomsbeskæftigelsesinitiativet kom

der fart i gennemførelsen i 2017. Ved udgangen af 2017 beløb de samlede berettigede omkostninger til tiltag sig til næsten 7 mia. EUR, og støttemodtagerne havde anmeldt omkostninger til et beløb på mere end 3,20 mia. EUR. Kommissionen havde modtaget betalingsansøgninger på ca. 2,7 mia. EUR fra medlemsstaterne vedrørende ungdomsbeskæftigelsesinitiativet (herunder mellemliggende betalinger og indledende og årlig forfinansiering).

Der defineres på forhånd en forenklet omkostningsmetodologi og tilhørende beløb vedrørende gennemførelsen af Den Europæiske Socialfond, hvilket mindsker den administrative byrde, der er forbundet med den dokumentation, der skal opbevares til kontrol af forvaltningen. De samlede udgifter, der forventes dækket af enhedsomkostninger, bliver ca. 9 mia. EUR.

Mens gennemførelsen varierer meget mellem medlemsstaterne og de operationelle programmer nåede Den Europæiske Socialfonds ungdomsbeskæftigelsesinitiativ samlet set ved udgangen af 2016 op på følgende resultater:

7,8 mio. deltagere⁴³, herunder 4,2 mio. ledige, 2,1 mio. ikkeerhvervsaktive og 1,6 mio. langtidsledige

787 000 af disse kom i beskæftigelse efter gennemførelse af tiltag under ESF eller ungdomsbeskæftigelsesinitiativet, 820 000 deltagere havde opnået en kvalifikation efter at have afsluttet forløbet

276 000 deltagere var under almen uddannelse eller erhvervsuddannelse takket være støtte fra fonden

458 000 dårligt stillede deltagere, herunder personer med migrantbaggrund, var i gang med at søge arbejde, under uddannelse eller erhvervsuddannelse, opnåede formelle kvalifikationer eller var i beskæftigelse, herunder som selvstændige erhvervsdrivende.

I september 2017 havde medlemsstaterne allerede oplyst, at **1,7 mio. unge havde nydt godt af ungdomsbeskæftigelsesinitiativet.**

I Cypren og Bulgarien var 45 % af deltagerne i ungdomsbeskæftigelsesinitiativet i arbejde efter at have afsluttet programforløbet. I Italien er 35 % af de deltagere, der har fuldført programmet, nu i arbejde.

Størstedelen af evalueringerne, som medlemsstaterne har foretaget vedrørende ungdomsbeskæftigelsesinitiativet, viste, at foranstaltningerne generelt gav støtte til de områder, der havde det største behov, f.eks. de langtidsledige og de ikkeerhvervsaktive og ikkeerregistrerede unge. Disse foranstaltninger forventedes at medføre en betydelig positiv virkning. De bedste resultater blev opnået, hvor projektpartnerne og interessenterne, såsom de offentlige arbejdsformidlinger, skolerne og kommunerne, samarbejdede. En specifik udfordring, der blev udpeget, var det vanskelige ved at komme i kontakt med personer, der ikke var i beskæftigelse eller under uddannelse, især fra de mest sårbare grupper. Desuden viste det sig, at personer, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, er en meget sammensat målgruppe, og hver enkelt gruppe har brug for sin egen kombination af foranstaltninger i henseende til arbejdsmarkedsbehovene.

Ud over ungdomsbeskæftigelsesinitiativet foretog medlemsstaterne i tidligere år nogle få evalueringer af Den Europæiske Socialfond. Generelt viste disse evalueringer, at der var en positiv virkning for praktikophold og beskæftigelsesstabilitet.

Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede

Fattigdom og social udstødelse udgør væsentlige hindringer for virkeliggørelsen af Europa 2020-målene. Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede supplerer eksisterende samhörighedsinstrumenter ved at yde bistand til de mennesker, som står for langt fra arbejdsmarkedet til at nyde godt af aktiveringsforanstaltninger fra Den Europæiske Socialfond.

I 2017 blev fondens operationelle programmer iværksat og udrullet i praksis. Ved udgangen af 2017 gav de foranstaltninger, der fik støtte fra fonden, efterhånden resultater i langt størsteparten af medlemsstaterne, såvel hvad angik materiel bistand som aktiviteter for de dårligst stillede vedrørende social inklusion. De årlige gennemførelsesrapporter

for 2016 viser støt fremgang i gennemførelsen af programmerne.

I 2016 anslås det, at 15,3 mio. mennesker nød godt af fødevarestøtte, over 660 000 personer modtog basal materiel bistand, og hen ved 23 000 personer deltog i aktiviteter vedrørende social inklusion. Over 377 000 ton fødevarer blev uddelt med medfinansiering fra Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede.

Gennemførelsen af fonden ude i praksis afspejles også i den finansielle gennemførelse. Ved udgangen af 2017 havde Kommissionen nemlig udbetalt 1,02 mia. EUR, heraf 602,8 mio. EUR i form af mellemliggende betalinger og 419,5 mio. EUR i forfinansiering.

Output og resultater som beskrevet ovenfor viser, at fondens målsætninger er på vej til at blive opfyldt, og at dette instrument trods sit lille budget supplerer de nationale indsatser for at udrydde fattigdom og fremme social inklusion. Endvidere er det et centralt værktøj til håndtering af situationer med ekstrem fattigdom samt opbygning af partnerskaber og netværk, højnelse af bevidstheden og udveksling af viden mellem aktørerne.

Gennemførelsesrapporterne for 2016 peger på følgende programresultater:

- Det anslås, at der i 2014-2016 var 37,1 mio. tilfælde af deltagelse i fødevarerestøtteforanstaltninger, 0,7 mio. tilfælde af levering af basal materiel bistand og henvendte 23 000 deltagere i aktiviteter vedrørende social inklusion.
- Der blev uddelt næsten 940 000 ton mad kumulativt frem til slutningen af 2016.
- Af slutmodtagerne af støtte fra Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede anslås 50 % at være kvinder, herudover 30 % var børn under 15 år, og over 11 % var migranter (deltagere af udenlandsk herkomst eller minoriteter, inkl. marginaliserede grupper såsom romaer).

De foreløbige resultater af den igangværende midtvejs evaluering af fonden viser, at der er en klar mængdeeffekt i en række medlemsstater, hvor dette

instrument afhjælper en mangel i den nationale dækning. I Finland, Italien, Litauen og Slovakiet er fonden den eneste kilde til fødevarerestøtte. Selv i medlemsstater med etablerede kanaler til distribution af fødevarerestøtte er Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede en yderligere kilde til finansiering og kan sikre, at yderligere fødevarer når ud til slutmodtagerne (mængdeeffekt). Desuden er der dokumentation for proceseffekter i forbedrede partnerskaber mellem ikke-statslige organisationer og centralforvaltninger i leveringen af fødevarer og materiel bistand.

Evalueringen viser også, at fonden er effektiv med hensyn til at afhjælpe fødevarerestøtte og bidrage til social inklusion. Interessenterne værdsætter de fondsspecifikke aspekter og understreger behovet for at bevare dem, f.eks. fleksibiliteten og i det hele taget de administrative krav, der er mindre stringente end i de mere generelle ESF-programmer, foruden de etablerede netværk og operationelle leveringsmetoder. Lave tærskler gør det muligt at levere bistand til personer, som ikke nås med sociale tjenester, f.eks. hjemløse, nye migranter eller migranter uden papirer og ældre borgere i risiko for fattigdom. Det letter også hurtig reaktion på nye behov og krisesituationer. Meget af den administrative byrde skyldes krav, der stilles af medlemsstaterne, f.eks. snævrere definitioner af støtteberettigelse.

Yderligere evalueringresultater, der gælder alle samhørighedspolitiske programmer

Kommissionen har foretaget en række evalueringer⁴⁴ og undersøgelser⁴⁵ med analyser af resultaterne af perioden 2007-2013 og de tidlige stadier af programmeringen og gennemførelsen af de samhørighedspolitiske programmer for 2013-2020. Den indsamlede dokumentation bekræfter det vigtige bidrag fra de samhørighedspolitiske investeringer til genereringen af vækst, beskæftigelse og investeringer samt deres væsentlige fremmende virkning for den socioøkonomiske konvergens, som forbedrer miljøet og den territoriale samhørighed på tværs af EU-medlemsstater og regioner.

Kommissionens efterfølgende evaluering af samhørighedspolitikken⁴⁶ i perioden 2007-2013 viser de fortsatte langtidsvirkninger af samhørighedspolitikken. Den viste også, at hver region og hvert land i Den Europæiske Union nyder godt af Samhørighedspolitikken, endda også nettobidragyderne gennem summen af direkte og indirekte virkninger.

De endelige overvågningsdata indberettet af medlemsstaterne for perioden 2007-2013 illustrerer resultaterne af samhørighedspolitikken på nogle vigtige politikområder.

Samlet set blev der skabt mere end 1,3 mio. job gennem finansiering i perioden 2007-2013, og over 355 000 SMV'er blev støttet direkte af samhørighedspolitikken.

Medlemsstaterne indberettede store stigninger i resultaterne i transportsektoren.

6 500 km nye veje blev anlagt, 41 000 km veje blev opgraderet, 476 km nye jernbanestrækninger blev anlagt, og 7 500 ombygget. Yderligere 15 mio. mennesker rapporteres at have fået bedre forsyning af rent drikkevand, og 19,7 mio. flere mennesker fik bedre spildevandsbehandling. Befolkningen, der havde adgang til bredbånd, steg med 20,5 mio. indbyggere i perioden 2007-2013 takket være finansiering gennem samhørighedspolitikken.

Der er dog stadig behov for reformer på en række områder. Samhørighedspolitikken gav svar på finanskrisen med en kontracyklisk rolle, der virkede stabiliserende, og på nye behov såsom migrationskrisen, men dens kapacitet til at blive justeret ind efter nye omstændigheder og udfordringer var begrænset. Dette bekræfter behovet for at se på, hvordan samhørighedspolitikken kan

forberedes og reagere bedre på uventede udviklinger, kriser og samfundsændringer.

Selv om der har været positive eksempler på øget samstemning mellem EU's finansieringsinstrumenter i perioden 2014-2020, skal synergierne med sektorpolitikkerne og andre udgiftsprogrammer maksimeres. Erfaringerne fra perioden 2014-2020 viser, at der fortsat er brug for en yderligere indsats for at harmonisere reglerne⁴⁷, og at synergierne med sektorpolitikker og -programmer såsom LIFE, Connecting Europe-faciliteten, Horisont 2020, Erasmus+, Asyl- Migrations- og Integrationsfonden og Fonden for Intern Sikkerhed ikke blev udnyttet fuldt ud.

Reglerne er forskellige for de forskellige EU-fonde, der investerer i udvikling af humankapital. Denne fragmentering medfører ineffektivitet. Desuden hæmmes foranstaltningernes komplementaritet, gennemslagskraft og synlighed af den aktuelle fragmentering af midlerne. F.eks. kunne den basale materielle bistand, som ydes af Fonden for Bistand til

de Socialt Dårligst Stillede, integreres bedre med foranstaltninger vedrørende social inklusion og beskæftigelsesegnethed i henhold til Den Europæiske Socialfond.

Projekternes støttemodtagere finder det fortsat vanskeligt at få adgang til disse midler og levere hurtige projektresultater. Myndighederne på nationalt og regionalt niveau finder også politikken for kompleks at forvalte. I fremtiden er der derfor behov for en kraftig indsats for yderligere at forenkle gennemførelsen og give mulighed for smidig og fleksibel programmering. I en række særberetninger⁴⁸ har Revisionsretten afgivet bemærkninger og udstedt henstillinger om forenkling af samhørighedspolitikens fonde og opfordret til strømlining af resultatordninger, nedbringelse af den administrative byrde og forsinkelserne i gennemførelsen, samstemning af nationale udviklingsplaner og rationalisering af antallet af anvendte indikatorer.

1.3. Bæredygtig vækst: Naturressourcer (udgiftsområde 2)⁴⁹

Der er blevet afsat 58,6 mia. EUR til udgiftsområde 2 i 2017, hvilket udgør 37 % af det samlede EU-budget for 2017. Udgiftsområde 2 dækker de to søjler i den fælles landbrugspolitik: Søjle I består af markedsstøtteforanstaltninger og direkte betalinger finansieret af Den Europæiske Garantifond for Landbruget, og søjle II omfatter støtte til udvikling af landdistrikterne finansieret af Den Europæiske

Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne. Udgiftsområdet dækker også Den Europæiske Hav- og Fiskerifond, den internationale dimension af den fælles fiskeripolitik (dvs. de regionale fiskeriforvaltningsorganisationer og aftalerne om bæredygtigt fiskeri) samt aktiviteter på klima- og miljøområdet gennem programmet for miljø- og klimaindsats (LIFE).

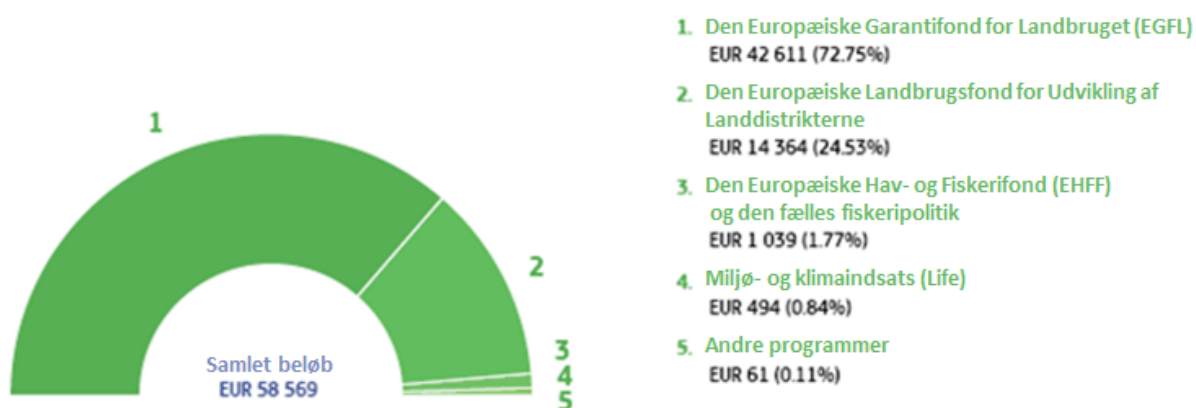

Diagram: Vigtigste programmer finansieret i 2017 under udgiftsområde 2. Kategorien "andre programmer" omfatter decentrale organer, pilotprojekter og forberedende foranstaltninger. Alle tal er i mio. EUR.

Støtte til Europa-Kommissionens prioriteter

Foranstaltningerne under dette udgiftsområde bidrager til gennemførelsen af Kommissionens prioriteter "job, vækst og investering", "energiunionen og klima" og til en vis grad "det digitale indre marked" samt "en afbalanceret og progressiv handelspolitik til styring af globaliseringen". De bidrager også til Europa 2020-målene for bæredygtig vækst med grænseflader til intelligent og inklusiv vækst hvad angår investeringer, som bidrager til jobskabelse og innovation.

Bæredygtig fødevarerproduktion, bæredygtig forvaltning af naturressourcer og klimaindsatsen og afbalanceret territorial udvikling er de primære mål for den fælles landbrugspolitik i den flerårige finansielle ramme for 2014-2020. Foranstaltningerne under Den Europæiske Garantifond for Landbruget har fokus på yderligere at forbedre situationen for primærproducenter i fødevarerækeden, styrke landbrugs- og landbrugsfødevarersektorenes konkurrenceevne og understøtte landbrugsindkomsten med direkte betalinger, som i store træk er afkoblet fra produktionen. Under den anden søjle af den fælles landbrugspolitik er Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne rettet mod landdistrikternes økonomiske, sociale og miljømæssige velbefindende og et bæredygtigt miljø i landdistrikterne.

Den Europæiske Hav- og Fiskerifonds vigtigste prioritet i løbet af den finansielle ramme for 2014-2020 er at fremme gennemførelsen af den fælles fiskeripolitik ved at yde støtte til miljømæssigt bæredygtige, ressourceeffektive, innovative, konkurrencedygtige og videnbaserede fiskerier og akvakulturer. Andre målsætninger er at øge beskæftigelsen og fremme den territoriale samhørighed, styrke afsætningen og forarbejdningen af fiskevarer og støtte gennemførelsen af den integrerede havpolitik. LIFE-programmet er et særligt finansieringsinstrument beregnet til miljø- og klimaindsats som supplement til den mainstreamingtilgang, der er valgt i den flerårige finansielle ramme for 2014-2020 til at integrere miljø- og klimaindsats i alle centrale instrumenter og interventioner.

Programmerne under udgiftsområde 2 bidrager til opfyldelsen af EU's forpligtelser, når det gælder om at nå målene for bæredygtig udvikling og gennemføre 2030-dagsordenen.

2017 var et år med refleksion over den fælles landbrugspolitik fremtid. Navnlig blev der fokuseret på forenkling, modernisering og landbrugernes placering i fødevareforsyningskæden. Efter brede høringer offentliggjorde Kommissionen i november 2017 meddelelsen "Fremtiden for fødevarer og landbrug"⁵⁰. Den skitserer den fremtidige gennemførelsesmodel for en mere intelligent, moderne og bæredygtig fælles landbrugspolitik. Politikken bør være mere fleksibel og resultatorienteret og fremme nærhedsprincippet og ansvarligheden ved at tildele medlemsstaterne en langt større rolle i forbindelse med iværksættelsen af finansieringsordningerne, og den bør forfølge aftalte, realistiske og hensigtsmæssige mål og bidrage til at mindske den EU-relaterede administrative byrde for støttemodtagerne.

Denne meddelelse viste, at sektoren øgede sin produktivitet med næsten 9 % siden 2005, samtidig med at drivhusgasemissionerne er reduceret med

24 % siden 1990, og brugen af gødning er mindsket, hvilket har haft en positiv indvirkning på vandkvaliteten. Den viste imidlertid også, at landbrugsindkomsten stadig halter bagefter lønningerne i økonomien som sådan.

Virkningsfuldheden af EU's landbrugspolitik kan ses i handelsstatistikkerne:

Værdien af eksporten af landbrugsfødevarer nåede op på 137,9 mia. EUR i 2017, dvs. en stigning på 5,1 % i forhold til 2016.

I 2017 foretog Kommissionen også en høring om landbrugernes placering i fødevaresyningskæden og om urimelig handelspraksis og vedtog i april 2018 et forslag om at forbyde de mest skadelige former for urimelig handelspraksis i fødevareforsyningskæden for at sikre en mere retfærdig behandling af små og mellemstore fødevarer virksomheder og landbrugsbedrifter.

Den Europæiske Garantifond for Landbruget

I de første år af den flerårige finansielle ramme for 2014-2020 har gennemførelsen af Den Europæiske Garantifond for Landbruget fungeret gnidningsløst, herunder visse markedsstøtteforanstaltninger af begrænset varighed. Gennemførelsen forløber generelt planmæssigt, idet der i årenes løb har været en positiv udvikling i gennemførelsen og ingen betydelige vanskeligheder.

Markedsrelaterede udgifter

Markedsstøtteforanstaltninger i sektoren for frugt og grønt og husdyr har løbende bidraget til at skabe fornyet balance i de pågældende sektorer. Især gjorde tilpasningsstøtte og støtte til nedsættelse af mælkeproduktionen til malkekvægbrugere (indført i 2016) det muligt at håndtere ubalancen i markedet som følge af flere makroøkonomiske faktorer (udløbet af produktionskvoter og sammenbrud på en række vigtige afsætningsmarkeder uden for EU). Disse støtteprogrammer virkede effektivt for de berørte producenter i medlemsstaterne.

De samlede eksportværdier gennem de seneste 12 måneder afspejler en støt stigning på 6,7 mia. EUR i 2017 (+5,1 %) og især opsvinget i eksporten af mejeriprodukter (+1,0 mia. EUR for mælkepulver og smør og +530 mio. EUR for friske mejeriprodukter og ost), sukker (+271 mio. EUR) og olivenolie (+153 mio. EUR). Den betydelige stigning i sukkereksporten i sidste kvartal af 2017 var knyttet til

udløbet af produktionskvoterne i oktober 2017, hvormed de sidste af de tidligere udbudsbegrænsninger er fjernet fra den fælles landbrugspolitik, og denne dermed har fået en mere markedsorienteret tilgang. Ligeledes afspejles de vellykkede nationale støtteprogrammer for vin i den langsigtede udvikling af EU's vinekseport, som fra 2012 til 2016 fortsatte med at stige i værdi fra 8,9 mia. EUR til 10,7 mia. EUR og bidrog til EU's handelsoverskud med et nettobeløb på 7,9 mia. EUR. Denne tendens ser ud til at være fortsat i 2017, idet vinekseporten steg yderligere (+1,2 mia. EUR i forhold til 2016-tallet med et nettobidrag til handelsoverskuddet på 9,2 mia. EUR).

I 2017 afleverede medlemsstater, der havde deltaget i EU's skolefrugt- og skolegrøntordning, deres evalueringsrapporter om gennemførelsen af ordningen de seneste fem år. De fleste rapporter viser en positiv virkning på kort sigt (stigning i børns forbrug af frugt og grønt i skolen), og der ses ændringer i hyppigheden eller mængden i forbrugsmønstrene. De fleste rapporter fremhæver den positive udvikling i børnenes viden om og holdning til sunde madvaner. Ordningen blev positivt bedømt af børnene, lærerne og forældrene, og der var stort set enighed om, at ordningen burde fortsætte. De primære henstillinger om forbedring angår en passende hyppighed og variation i udbuddet af frugt og grønt, mere systematisk inddragelse af lærere og forældre, bedre kommunikation og nedbringelse af den administrative byrde.

Direkte betalinger

FORDELINGEN AF EU'S DIREKTE STØTTE TIL LANDBRUGERE

Figur:

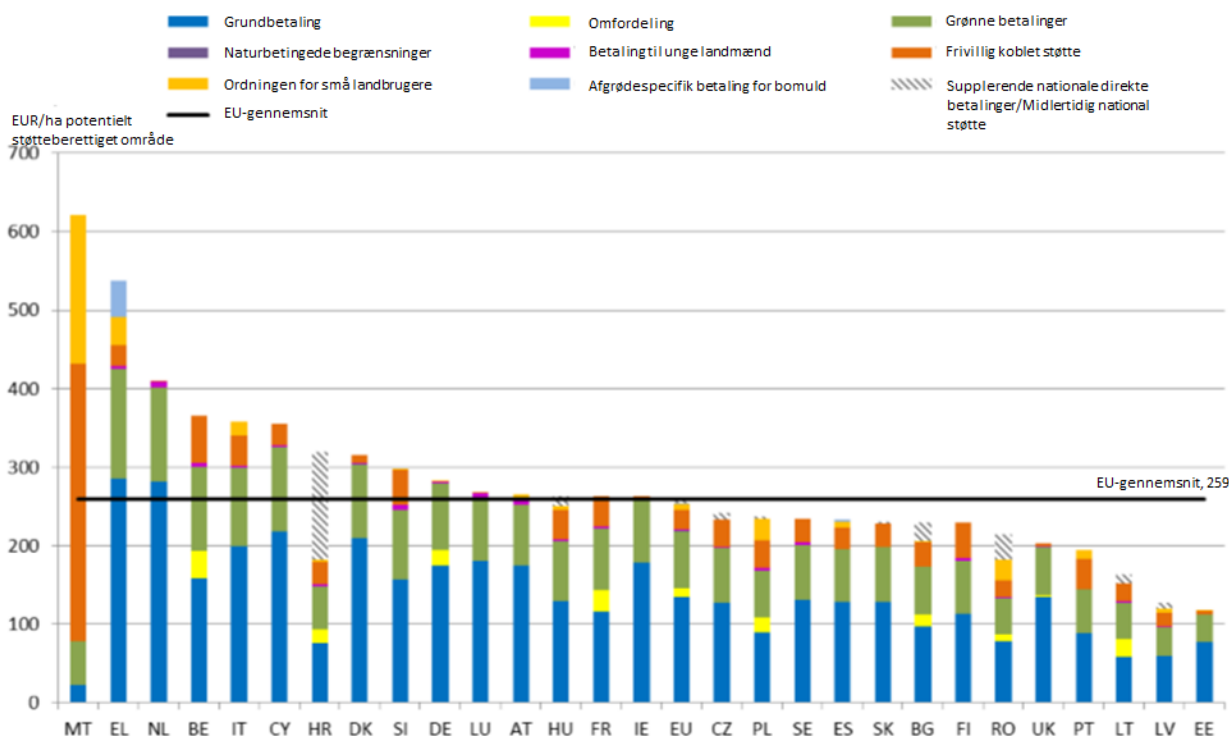
Fordeling af EU's direkte støtte til landbrugere, kilde: Agri AAR.

I ansøgningsåret 2016 (regnskabsåret 2017), som var det andet år i gennemførelsen af det reformerede system, fik omkring 7 mio. landbrugere direkte betalinger, og det samlede fastslåede areal, der modtog støtte, omfattede ca. 85 % af EU's udnyttede landbrugsarealer (178 mio. ha).

Genskabelsen af balancen i fordelingen af betalinger mellem og inden for medlemsstaterne er fortsat, idet der findes data, der bekræfter, at de gennemsnitlige direkte betalinger pr. ha er konvergerende (i medlemsstaterne og blandt landbrugere)⁵¹.

De forskellige ordninger, der muliggør yderligere målretning mod behovet hos visse kategorier af støttemodtagere, især unge landbrugere, små

landbrugere og visse særlige sektorer eller regioner med strukturelle problemer, er nu fuldt indfaset. Hvor det har været nødvendigt, har medlemsstaterne ændret deres beslutninger inden for den fleksibilitet, der indrømmes i det nye system, for at justere de nærmere vilkår for gennemførelsen på baggrund af den erfaring, der er høstet i det første år. I regnskabsåret 2016 blev betalingerne til landbrugere i visse tilfælde først foretaget senere end normalt, da det var det første år efter reformen. Allerede i regnskabsåret 2017 var gennemførelsen imidlertid næsten tilbage i normal rytme, og det forventes, at medlemsstaternes gennemførelse vil blive yderligere forbedret i de følgende år.

Graf: Udgift til direkte betalinger pr. ha potentielt støtteberettiget område pr. medlemsstat – 2016. Kilde: <https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/statistics/facts-figures/direct-payments.pdf>

Betalingen for landbrugsmetoder, der er til gavn for klimaet og miljøet (de såkaldte grønne betalinger), blev indført med reformen i 2013 af den fælles landbrugspolitik for at sikre ambitiøse fordele for klimaet og miljøet. Den udgør 30 % af medlemsstaternes årlige bevilling til direkte betalinger. Bedrifter, der er underlagt mindst en af forgrønnelsesforpligtelserne, omfatter ca. 79 % af det samlede landbrugsareal i EU. Evalueringen af betalingen for landbrugsmetoder, der er til gavn for klimaet og miljøet⁵², viste imidlertid, at forgrønnelsesforanstaltningerne endnu ikke har nået deres fulde tilsigtede potentiale. På grundlag af data fra gennemførelsen i 2015 og 2016 er de samlede virkninger usikre, men synes temmelig begrænsede og varierer medlemsstaterne imellem. De forekommer at have haft en ubetydelig virkning for

produktionen eller landbrugsbedrifternes økonomiske rentabilitet.

Evalueringen viste, at den overordnede nuværende miljø- og klimastruktur i den fælles landbrugspolitik har vist sig at være mere kompleks og vanskelig at forvalte. Revisionsretten konkluderede, at forgrønnelse gjorde den fælles landbrugspolitik betydeligt mere kompleks, hvilket ikke var berettiget set i lyset af de resultater, som forgrønnelsen forventes at skabe⁵³. Den nævnte, at da forgrønnelse overlapper med andre miljøinstrumenter i henhold til den fælles landbrugspolitik, er der risiko for dødvægt og dobbeltfinansiering, selv om visse beslutninger og foranstaltninger fra Kommissionens og medlemsstaternes side afbøder disse risici.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

Under den fælles landbrugspolitik anden søjle yder programmerne for udvikling af landdistrikter et afgørende bidrag til de økonomiske, sociale og miljømæssige EU-prioriteter under hensyntagen til de nationale og regionale omstændigheder i landbruget

og landdistrikterne rundt om i EU. Støtten til interaktive innovationsprojekter i henhold til det europæiske innovationspartnerskab om landbrug samt støtte til uddannelse og diversificering har til formål at opfylde Europa 2020-målene, idet de

fremmer innovation og iværksætteri. I 2017 indsendte medlemsstaterne deres anden årlige gennemførelsesrapport for perioden frem til den 31. december 2016. Trods den sene vedtagelse af visse programmer, navnlig pga. den sene vedtagelse af de lovgivningsmæssige rammer, forløber gennemførelsen planmæssigt. Disse gennemførelsesrapporter bekræfter generelt en støt acceleration i udgiftsniveauerne, hvorved den oprindelige forsinkelse er indhentet.

Ved udgangen af regnskabsåret 2017 havde udgiftsniveauet nået 21 % af EU's samlede midler til udvikling af landdistrikter (undtagen forfinansiering udbetalt til medlemsstaterne), modsvaret af 42,7 % i forpligtelsesbevillinger ud af den planlagte samlede offentlige udgift. De seneste tilgængelige tal for opnåede output og resultater (ultimo 2016) er derfor endnu ikke fuldt repræsentative. Programgennemførelsen forventes at accelerere i de kommende år, især for så vidt angår investeringer og jobskabelsestiltag. Visse positive resultater kan allerede fremhæves, f.eks. opfyldelsen af 60 % af 2020-målene for landbrugsarealer, som er under forvaltningskontrakter, der bidrager til forvaltning af biodiversitet, jordbund og vand, og 89 % 2020-målet for landbefolkningen, der er omfattet af lokale udviklingsstrategier.

Programmerne for udvikling af landdistrikter gjorde det muligt⁵⁴ for

43 400 bedrifter at investere i omstrukturering eller modernisering

12 100 bedrifter at få støtte til forretningsudvikling og investeringer for unge landbrugere

5 600 bedrifter at komme med i kvalitetsordninger, korte forsyningskæder, lokale markeder eller producentgrupper/-organisationer

61 800 bedrifter at blive omfattet af risikoforvaltningsordninger.

I perioden 2014-2020 for programmerne for udvikling af landdistrikter er der blevet iværksat en række initiativer, som forventes at forbedre effektiviteten og virkningsfuldheden af udgifterne i henhold til Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne, f.eks.

- Ændringer indført via den såkaldte omnibusforordning⁵⁵ med henblik på at forbedre risikoforvaltningsværktøjerne for landbrugerne mindsker den administrative byrde for støttemodtagerne og forenkler betingelserne for finansielle instrumenter.
- Brugen af de forenkede omkostningsmodeller i 64 % af programmerne for udvikling af landdistrikter forbedrer effektiviteten og virkningsfuldheden af udgifterne og mindsker den administrative byrde.
- For så vidt angår anvendelsen af finansielle instrumenter som løftestangeffekt og revolverende effekt i budgettet for udvikling af landdistrikter, er fonden på rette kurs mod målet om at fordoble anvendelsen af finansielle instrumenter i forhold til perioden 2007-2013.

Aquaponics – et drivhus til innovativ fødevareremstilling i Sverige

Projektresumé

Miljøet lider mere og mere under tab af næringsstoffer i jorden, samtidig med at det er et problem, at søer og have overbelastes med næringsstoffer. Peckas Naturodlingar har investeret i en teknologi, som kombinerer dyrkning af tomater med opdræt af fisk i et lukket system. Det næringsrige vand fra fiskene ledes frem til tomaterne, som optager næringsstofferne. Det rene vand ledes derpå tilbage til fiskene. Herved udnyttes alle næringsstofferne og vandet effektivt, og der genereres ingen affald fra systemet. Støtten fra det svenske program for udvikling af landdistrikter blev brugt til at opføre et drivhus på 4 000 m². Det nye drivhus gjorde det muligt at opskalere produktionen af tomater til afsætning.

Projektresultater

I januar 2018 leverede Peckas det første parti tomater til butikkerne i Härnösand. Hele produktionen af tomater i 2018 er blevet afsat til distributionsselskabet Grönsakshuset. 100 % af det næringsrige vand fra dambruget cirkuleres ind i et biobed og derpå retur til dambruget. Dette mindsker behovet for vand, og alle næringsstofferne bliver udnyttet i tomatproduktionen.

Genanlæggelse af en skovvej med henblik på effektiv beskyttelse mod skovbrande i Slovakiet

Projektresumé

Skovvejen uden for landsbyen Hrusovo i det sydlige Slovakiet var i ringe forfatning, og det var nødvendigt at gribe ind for at gøre vejen funktionsdygtig igen. Den primære aktivitet i dette projekt var et nyt lag asfalt for at genoprette vejen. Anlægsarbejdet omfattede omlægning af skråningerne langs vejen, anlæggelse af sluser, forstærkede betonrør og drækanaler i beton, faskiner, grøfter og afløbsrender. Der blev også opført et udkigstårn i træ.

Projektresultater

Projektet sætter myndighederne i stand til at få adgang til stedet hele året efter behov.

Udkigstårnet af træ gør det muligt at overvåge området og gennemførelsen af brandbeskyttelsesforanstaltninger.

Den nyanlagte skovvej gør det muligt at gennemføre skovforvaltning og -vedligeholdelse.

Der er programmeret finansielle instrumenter fuldt ud i 27 programmer i otte medlemsstater med et samlet offentligt budget på 669 mio. EUR (465 mio. EUR fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne samt national medfinansiering på 204 mio. EUR). Måltrettet coaching af finansielle instrumenter hjælper forvaltningsmyndigheder med at gennemføre specifikke finansielle instrumentordninger. Disse ordninger kan udnyttes af landbrugere, skovbrugere og virksomheder i landdistrikterne, herunder i en kombination af finansielle instrumenter og tilskud. De finansielle instrumenter i Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne kan gennemføres sammen med Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer, som er udviklet af Den Europæiske Investeringsbank og Kommissionen.

Gennemførelsen af programmerne for udvikling af landdistrikter i henhold til Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne er omfattet af en række forhåndsbetingelser. For nogle af dem skulle der opstilles specifikke handlingsplaner med henblik på at nå fuld overholdelse inden udgangen af 2016. Alle handlingsplaner undtagen én er blevet gennemført, og betingelserne kan derfor anses for at være opfyldt.

Der er indført en omfattende fælles overvågnings- og evalueringsramme for den fælles landbrugspolitik for perioden 2014-2020. Revisionsretten gav udtryk for bekymring med hensyn til overvågnings- og evalueringsystemet og de tilhørende indikatorer og bemærkede, at resultatrapporteringen muligvis ikke giver oplysninger tids nok til, at man kan udforme den fremtidige politik og forvalte budgettet ud fra resultaterne⁵⁷. Revisionsretten anerkendte, at resultatrammen havde til formål at styrke den resultatorienterede tilgang, og opfordrede Kommissionen til at revidere og gøre status over erfaringerne med gennemførelsen af det aktuelle system med henblik på programmeringsperioden efter 2020. Desuden udtalte Revisionsretten, at programmerne for udvikling af landdistrikter var blevet godkendt sent, var for lange og indebar komplekse dokumenter, og den påpegede mangler, som hindrer fokus på udbytte og resultater.

Den Europæiske Hav- og Fiskerifond

Efter en vanskelig start på grund af den sene vedtagelse af Den Europæiske Hav- og Fiskerifond blev 2017 året, hvor der kom fart i gennemførelsen af fonden i de fleste medlemsstater.

Gennem hele 2017 begyndte gennemførelsesgraden af stige betragteligt. Antallet af foranstaltninger

En evaluering af skovforanstaltningerne i henhold til Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne er under afslutning (medio 2018). De foreløbige resultater viser, at fonden yder et sammenhængende sæt foranstaltninger, der kan dække behovet i skovsektoren og fremme bæredygtig skovforvaltning i landdistrikterne. Flexibiliteten i programmerne for udvikling af landdistrikter satte forvaltningsmyndighederne i stand til at tilpasse foranstaltningerne efter de lokale behov og omstændigheder og yde præcist målrettet støtte. Imidlertid afhang skovforanstaltningernes virkningsfuldhed fortsat i høj grad af, hvordan foranstaltningerne nærmere er udformet på programniveau, og hvor, hvornår og hvor længe de gennemføres af støttemodtagerne.

Den sammenfattende rapport over de efterfølgende evalueringer af programmerne for udvikling af landdistrikter 2007-2013 er ved at blive færdiggjort⁵⁸. Denne evaluering bygger på medlemsstaternes evalueringer. De foreløbige resultater af de sammenfattende efterfølgende evalueringer af programmerne for udvikling af landdistrikter 2007-2013 viser, at programmerne skabte positive virkninger for styrkelsen af konkurrenceevnen og miljøet. Dog blev virkningsfuldheden af foranstaltninger vedrørende livskvalitet og diversificering af aktiviteter hæmmet af manglende prioritering og budgetmidler.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne var også genstand for en undersøgelse udført af **den højtstående gruppe om forenkling**, som afleverede sine konklusioner og henstillinger til forbedring af forvaltningen af de europæiske struktur- og investeringsfonde i 2017. Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne er dækket sammen med andre fonde gennem en række løbende undersøgelser, især inden for a) forenkling, b) koordinering og harmonisering af fondene og c) mulige alternative leveringsmodeller. Foreløbige resultater af forenklingsundersøgelsen viser en større administrativ byrde og administrative omkostninger for fonden for udvikling af landdistrikter sammenlignet med de øvrige europæiske struktur- og investeringsfonde.

(undtagen teknisk bistand) blev mere end fordoblet fra 6 200 i 2016 til 15 500 i 2017. Antallet af fiskerfartøjer, der nyder godt af Den Europæiske Hav- og Fiskerifond, blev næsten tredoblet fra 3 600 i 2016 til over 9 600 i 2017. Antallet af mindre fartøjer i kystfiskerflåden, der fik støtte fra fonden, blev

fordoblet. Den ydede støtte fremmer en bæredygtig balance mellem fiskerflåderne og ressourcerne og sikrer beskyttelse af de marine økosystemer. Den Europæiske Hav- og Fiskerifond har også støttet bedre forvaltning af over 60 000 km² Natura 2000-områder og næsten 1,5 mio. km² andre beskyttede havområder (2016-data)⁵⁹. Gennem projekter, der letter grænseoverskridende samarbejde om maritim fysisk planlægning, gøder den jorden for bæredygtig udvikling af den maritime økonomi i havområder med en stigende økonomisk aktivitet. Støttede foranstaltninger kommer ikke kun (juridiske eller fysiske) personer til gavn, som officielt optræder som støttemodtagere af foranstaltningen, men også andre som vist i rammen nedenfor.

Det anslås, at over 71 000 fiskere og 25 000 medlemmer af producentorganisationer nyder godt af støtten foruden 77 000 ansatte og 32 000 andre personer. Ved udgangen af 2017 havde de 368 lokale fiskeriaktionsgrupper (FLAG) udvalgt 1 156 projekter til gennemførelse, og yderligere 56 samarbejdsprojekter med andre medlemsstater var under forberedelse.

Ved udgangen af 2017 havde medlemsstaterne gennemsnitligt forpligtet 27 % af fonden. Selv om forpligtelsesbevillingsniveauet er tilfredsstillende, er der et væsentligt efterslæb i alle medlemsstater med hensyn til betalinger til støttemodtagerne. Ved udgangen af 2017 havde de foreløbige betalinger nået knap 3,4 % af den planlagte støtte fra fonden i den indeværende periode.

Udviklingen af det fælles overvågnings- og evalueringssystem til Den Europæiske Hav- og

Fiskerifond har været en fælles læringsproces for Kommissionen og medlemsstaterne. I en nylig rapport om gennemførelsen af det fælles overvågnings- og evalueringssystem⁶⁰ gives der visse anbefalinger til videreudvikling heraf baseret på hidtidige erfaringer. Selv om medlemsstaterne bør have fleksibilitet til at anvende supplerende indikatorer på nationalt plan, bør de fælles indikatorer dække alle investeringer for at gøre det muligt at samle dataene på EU-plan og danne et samlet billede af anvendelsen af midlerne.

I 2017 blev den efterfølgende evaluering af Den Europæiske Fiskerifond 2007-2013 færdiggjort⁶¹. Konklusionen var, at fondens mål i vidt omfang var blevet nået, men at der var plads til forbedring, især med hensyn til virkningsfuldhed og bæredygtighed. Forbindelserne mellem fonden og den bæredygtige udnyttelse af fiskeriet kunne styrkes, og fondens bidrag til bredere bevaringsmål såsom beskyttelse og styrkelse af miljøet og naturressourcerne i fiskerisektoren kunne gøres mere synlige. Evalueringen viste også, at der var behov for at indtage en mere strategisk tilgang til at gøre akvakulturen mere konkurrencedygtig og øge produktionen og samtidig tage mere hensyn til de specifikke udfordringer, som kystfiskerflåden med mindre fartøjer står over for, undtagen i forbindelse med lokal udvikling, hvor komplementariteten og synergien med andre fonde fortsat var begrænset. I vidt omfang er disse emner blevet behandlet i udviklingen af Den Europæiske Hav- og Fiskerifond 2014-2020 med større fokus på resultater.

Partnerskabsaftaler om bæredygtigt fiskeri

Partnerskabsaftaler om bæredygtigt fiskeri mellem EU og tredjelande har til formål at bidrage til en retlig ramme for EU's højsøflåde for at sikre en bæredygtig udnyttelse af tredjelandes relevante fiskeressourcer og støtte EU's fiskerflådes konkurrenceevne. Med disse partnerskaber får EU en afgørende løftestangeffekt på tredjelande med det formål at forbedre hav- og fiskeriforvaltningen (gennem bedre videnskab, dataforvaltning, institutionel kapacitet, overvågning og kontrol osv.)

Ved udgangen af 2017 var der i alt 12 protokoller til partnerskabsaftaler om bæredygtigt fiskeri i kraft. Forhandlingerne om en fornyelse af protokollerne med Mauritius er afsluttet, mens yderligere forhandlinger er indledt med Guinea-Bissau, og

forhandlingerne med Mozambique og Kiribati fortsætter. Forhandlingerne med Guinea-Bissau varede længere end forventet, og det medførte en afbrydelse af aftalen. Desuden overholdt Comorerne ikke kravene i forordningen om ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri og blev føjet til listen over ikkesamarbejdende lande. Som følge heraf og efter forslag fra Kommissionen opsagde Rådet officielt partnerskabsaftalen om bæredygtigt fiskeri med Comorerne i december.

I alt 200 EU-fartøjer fra en af EU-medlemsstaterne har i øjeblikket en fiskeritilladelse, der er tildelt i henhold til partnerskabsaftaler om bæredygtigt fiskeri, hvilket giver dem den adgang, de har brug for, og skaber job og vækst i EU. Disse aftaler har også

bidraget til udviklingen af fiskerisektoren i de 12 partnerlande og til bedre forvaltning af deres fiskerisektor. Samtidig bidrager de til at fjerne ulovligt fiskeri og skabe bedre rammebetingelser for lokale fiskere.

Forpligtelsesbevillingerne til partnerskabsaftaler om bæredygtigt fiskeri beløb sig i 2017 til

123,1 mio. EUR, hvoraf op til 99,7 % er blevet anvendt. Betalingsbevillingerne beløb sig til 132,5 mio. EUR, hvoraf alle er blevet anvendt.

Programmet for miljø- og klimainsatsen (LIFE)

LIFE-programmet for miljø- og klimainsatsen fremmer udveksling af bedste praksis og viden om gennemførelsen af EU-lovgivningen og EU's politikker samt letter afprøvningen af nye tilgange til fremtidig opskalering. 2017 var 25-året for LIFE-programmet. Gennem årene er programmet med sine synlige aktiviteter ude i praksis blevet værdsat af interessenter og offentligheden i hele EU.

De politiske resultater, der er skabt af LIFE, vil forme økonomien og samfundet i EU i de kommende årtier. Her skal blot nævnes nogle få: pakken om den cirkulære økonomi med bl.a. den ambitiøse plaststrategi, den juridisk bindende globale klimaaftale Parisaftalen og energi- og klimarammen for 2030.

I 2017 ydede LIFE-programmet 222 mio. EUR, som mobiliserer yderligere investeringer og i alt vil beløbe sig til 379 mio. EUR til nye projekter, hvoraf de 112 hører til delprogrammet for miljø. Et betydeligt antal projekterne vil hjælpe medlemsstaterne i deres overgang til en mere cirkulær økonomi. 33 klimarelaterede projekter blev anbefalet til finansiering, hvoraf halvdelen omhandlede tilpasning.

Ved udgangen af 2017 var der udvalgt og finansieret ca. 435 traditionelle projekter på tværs af alle prioriteter plus 15 integrerede projekter, fire projekter til Det Europæiske Volontørkorps (kontraktindgåelse af yderligere to i 2018)⁶² samt anden teknisk bistand og forberedende projekter.

Følgende kan gives som eksempel på traditionelle projekter: test af en italiensk prototype, som omkostningseffektivt kan omdanne benzin til hybridbrændstof, fremstilling af biobaserede produkter af spildevand i Nederlandene og anvendelse af en ny biologisk behandling til at fjerne pesticider og nitrater fra vand i det sydlige Spanien. Støtten var også rettet mod Natura 2000-lokaliteter og artsbeskyttelse, f.eks. i det slovenske grænseoverskridende projekt vedrørende hjælp til at sikre en kritisk truet eurasisk losarts overlevelse.

Ud over tilskud til demonstrations-, pilot- og bedste praksis-projekter giver LIFE også tilskud til integrerede projekter, der letter medlemsstaternes og lokale myndigheders gennemførelse af planer og oplysningsaktiviteter for at skabe adfærdændringer. Disse integrerede projekter sikrer gennemførelse af miljø- og klimapolitik i stor territorial skala og kanalisere midler fra andre kilder til miljø- og klimamål.

Integreret LIFE-projekt – vand: integreret tilgang til gennemførelse af vandområdeplanen i Nordvestengland.

En tredjedel af floderne med ringest vandkvalitet i England og Wales er i øjeblikket beliggende i det nordvestlige vandområdedistrikt (England). Dette projekt skal afhjælpe hindringer for opnåelse af god økologisk status for regionens vandområder som krævet ifølge vandrammedirektivet. Ud over LIFE-bidraget på 11 988 811 EUR vil projektet lette den samordnede anvendelse af 37 050 000 EUR i supplerende finansiering fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, 139 500 000 EUR i nationale offentlige midler og 52 500 000 EUR i midler fra den private sektor.

Et andet eksempel er LIFE OPTIMELT-projektet, som skal gennemføre den første demonstration i fuld skala af et innovativt koncept til varmegenvinding. Med teknologien, der kaldes OPTIMELT, kan man udnytte naturgassens endoterme reaktion med vanddamp/CO₂ i røggassen til at genvinde mere varme, end det tidligere har været muligt i genereringsprocesser ved høj temperatur. Den fungerer som en tilføjelse til eksisterende forbrændingsovne med oxygen, hvilket gør denne løsning mere miljøvenlig og omkostningseffektiv (20 % lavere forbrug af brændsel og oxygen).

Ifølge de modtagne forslag til en samlet finansiering på 251,7 mio. EUR bør de integrerede projekter befordre den samordnede anvendelse af ca. 5,7 mia. EUR i alt til miljø- og klimaindsatsen, hvoraf 3 mia. EUR kommer fra andre EU-programmer såsom Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Fond for Regionaludvikling. For hver euro finansieret af LIFE-programmet forventes det, at yderligere 22 EUR finansieres fra andre kilder, der har miljø og klima som målsætning.

I 2017 blev midtvejsevalueringen af LIFE færdiggjort⁶³. Den blev foretaget på et tidligt tidspunkt af programgennemførelsen og omhandlede derfor primært processerne for at nå programmets mål, de forventede resultater og de igangværende aktiviteter. Den giver en rimelig sikkerhed for, at programgennemførelsen er på rette vej mod at opfylde miljø- og klimamålene. Konklusionen på midtvejsevalueringen af EU's 2020-strategi⁶⁴ for biodiversitet lød: "LIFE-programmet er fortsat en lille men meget effektiv finansieringskilde for natur- og biodiversitetstiltag".

For så vidt angår effektivitet blev det i midtvejsevalueringen vurderet, at nytten for samfundet af visse af de udvalgte projekter fra den første forslagsindkaldelse vil beløbe sig til 1,7 mia. EUR, hvilket er fire gange omkostningen ved det overordnede LIFE-budget for det pågældende år. Desuden giver overførslen af det meste af tilskudsforvaltningen fra Kommissionen til Forvaltningsorganet for Små og Mellemstore Virksomheder (EASME) en forbedring af den forventede effektiviseringsgevinst på 8,2 mio. EUR, der oprindeligt var planlagt for 2014-2020.

Endvidere er LIFE udformet til at supplere andre EU-finansieringsprogrammer. Især udnyttes synergien ved at give særbehandling til LIFE-projektforslag, som udnytter resultater fra EU-finansieret forskning og innovation. Desuden kan udvulning i stor målestok af foranstaltninger, der med vellykket resultat er testet i LIFE-projekter, finansieres gennem andre EU-finansieringsprogrammer, f.eks. kan en mere bæredygtig fiskeripraksis fremmes gennem Den Europæiske Hav- og Fiskerifond.

Midtvejsevalueringen påviste også visse aspekter, der kunne forbedres med henblik på at øge det strategiske fokus på den efterspørgselsdrevne del af programmet, f.eks. ved at sigte mod emner, der ikke var omfattet af finansierede projekter de foregående år. Der var brug for en større indsats for at genskabe projekter og overføre deres resultater, f.eks. ved at udvikle kapaciteten til at planlægge og gennemføre investeringer og ved at afhjælpe manglen på finansielle ressourcer. Der blev også peget på behovet for at forenkle tilskudsforvaltningsprocedurerne, især ansøgnings- og rapporteringsprocesserne.

1.4. Sikkerhed og medborgerskab (udgiftsområde 3)⁶⁵

Under udgiftsområde 3 samler EU-budgettet en række programmer (4,3 mia. EUR svarende til 3 % af det samlede EU-budget for 2017), der støtter presserende politiske udfordringer såsom sikkerhed, asyl, migration og integration af tredjelandsstatsborgere, sundhed og

forbrugerbeskyttelse samt udfordringer forbundet med kultur og dialog med borgerne. Finansieringen er tilpasset projekter, hvor EU-samarbejdet medfører betydelige effektivitetsgevinster.

Diagram: Vigtigste programmer finansieret i 2017 under udgiftsområde 3. Kategorien "Andre programmer" omfatter bl.a. IT-systemer som Schengeninformationssystemet og visuminformationssystemet, Programmet for retlige anliggender, Programmet for rettigheder, ligestilling og medborgerskab, Europa for Borgerne, sundheds- og forbrugerprogrammerne og Unionens civilbeskyttelsesordning i EU. Alle tal er i mio. EUR.

Støtte til Europa-Kommissionens prioriteter

Programmerne under udgiftsområde 3 bidrager primært til Kommissionens prioriteter "retlige anliggender og grundlæggende rettigheder" og "migration". Trods det forholdsvis beskedne budget, der er afsat hertil, bidrager disse programmer til resultaterne under Europa 2020-strategien. F.eks. befinder sundhedsprogrammet sig ved en skillevej mellem intelligent og inklusiv vækst: Det finansierer foranstaltninger til indførelse af innovation inden for sundhedsvæsenet og støtter medlemsstaterne i deres sundhedsreformer, samtidig med at det fremmer sundhed og forebyggelse af sygdomme og imødegår den stigende tendens til ulighed i sundhed i form af foranstaltninger til fordel for udsatte gruppers sundhed og siden 2015 med specifikt fokus på flygtninge. Asyl-, Migrations- og Integrationsfonden bidrager til inklusiv vækst gennem finansiering af projekter til integration af tredjelandsstatsborgere.

Denne del af projektet spillede en særlig vigtig rolle i 2017 som led i den løbende løsning af flygtningekrisen og indførelsen af en omfattende europæisk tilgang til forvaltningen af migrationsstrømmene. Som nylig erfaring har vist, rummer forvaltningen af migrationsstrømmene og sikkerhedstruslerne udfordringer, som ikke kan håndteres af medlemsstaterne hver for sig. Afskaffelsen af grænsekontrollen ved de indre grænser skal følges op af fælles foranstaltninger med henblik på en effektiv kontrol og overvågning af EU's ydre grænser. Princippet om solidaritet og en fair ansvarsdeling mellem medlemsstaterne står i centrum for de fælles politikker på områderne asyl, indvandring og de ydre grænser. Via EU-budgettet tilvejebringes midler til at tackle de finansielle konsekvenser af dette princip. På sikkerhedsområdet går grov og organiseret kriminalitet, terrorisme og andre sikkerhedsrelaterede trusler i stadig højere grad på tværs af grænserne. Det er vigtigt med et tværnationalt samarbejde mellem og en tværnational koordinering af de retshåndhævende myndigheder for at forebygge og bekæmpe disse forbrydelser, f.eks. via udvekslinger af oplysninger, fælles efterforskning, interoperable teknologier og fælles trussels- og risikovurderinger.

Det kræver betydelige ressourcer og stor kapacitet fra medlemsstaternes side at håndtere migrationsstrømme, forvalte EU's ydre grænser og EU's sikkerhed. Et forbedret operationelt samarbejde og en forbedret koordinering, der indebærer samling af ressourcer på områder såsom uddannelse og udstyr, skaber stordriftsfordele og synergi og sikrer derved en mere effektiv anvendelse af offentlige midler og styrker solidariteten, den gensidige tillid og ansvarsdelingen, hvad angår de fælles EU-politikker blandt medlemsstaterne.

Migrationsrelaterede interne og eksterne udgifter

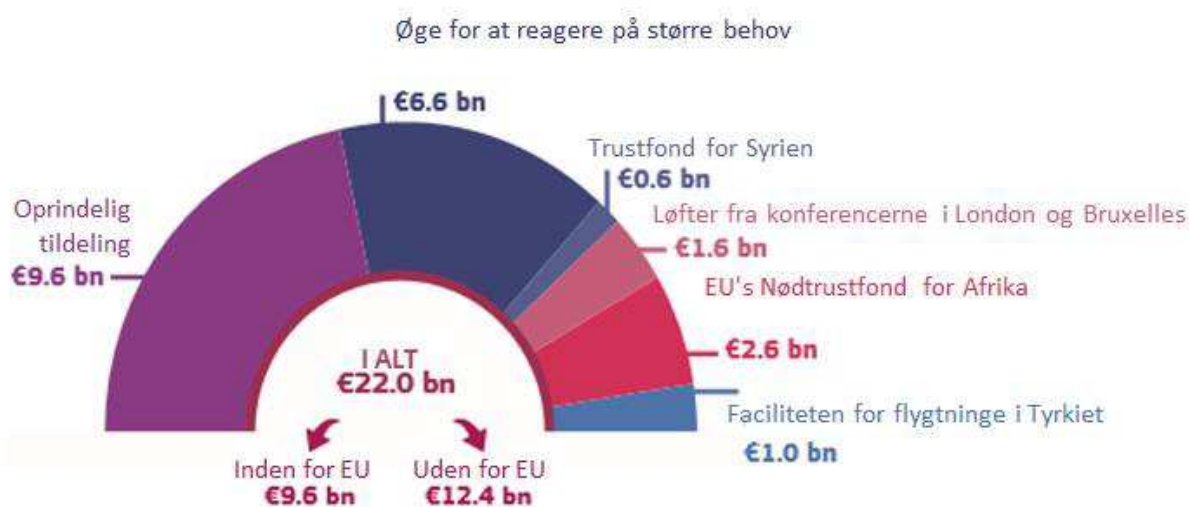

Diagram: EU-finansiering i og uden for EU i perioden 2015-2018.

EU-finansiering til at løse migrationsudfordringen i og uden for EU i perioden 2015-2018. Kilde: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20171207_eu_budget_for_the_refugee_crisis_and_improving_migration_management_da.pdf

Asyl-, Migrations- og Integrationsfonden

Asyl-, Migrations- og Integrationsfonden fremmer en effektiv styring af migrationsstrømmene og udformning af en fælles EU-strategi for asyl og migration. Den bidrager til at opfylde fire specifikke målsætninger, nemlig styrkelse og udvikling af det fælles europæiske asylsystem, støtte til lovlig

migration og integration i EU's medlemsstater i overensstemmelse med arbejdsmarkedets behov og effektiv integrering af tredjelandsstatsborgere. Den bidrager også til at styrke retfærdige og effektive tilbagesendelsesstrategier og sikre solidaritet og ansvarsdeling mellem EU's medlemsstater, især dem,

der er mest berørt af migrations- og asylstrømme. Yderligere støtter den integration af tredjelandstatsborgere, som har været ofre for menneskehandel.

I 2017 blev de nationale programmer ændret for at støtte integration af tredjelandstatsborgere, især gennem foranstaltninger, der blev gennemført af civilsamfundsorganisationer og lokale myndigheder, for at styrke tilbagesendelses- og genbosættelsesområderne. De ressourcer, der var tildelt i perioden 2014-2020, var blevet forhøjet fra 2 752 mio. EUR til 5 391,5 mio. EUR ved udgangen af 2017. De nylige supplementer til budgettet til delt forvaltning var øremærket til to omfordelingsordninger for Italien og Grækenland (651 mio. EUR) og til genbosættelsesordningen (872 mio. EUR).

Det samlede beløb for betalinger, der blev foretaget i 2017, er 576,2 mio. EUR, næsten det dobbelte af beløbet i 2016.

Fra fondens budget for nødhjælp er der blevet tildelt 973 mio. EUR siden begyndelsen i 2014. Heraf er der pr. 16. januar 2018 tildelt 630 mio. EUR til medlemsstater, der er under migrationspres, til afhjælpning af migrations- og flygtningekrisen.

Nødhjælpen gik til umiddelbare og basale behov såsom mad, ly og lægehjælp til flygtninge, modtagelsesforhold og støtte til uledsagede mindreårige, styrkelse af kapaciteten i asyltjenesterne til at kunne klare de store mængder ansøgninger og støtte til asylansøgere, der vender hjem til deres oprindelseslande, samt omfordelingsordninger. Sådanne aktiviteter var mest presserende i frontlinjelande som Grækenland, Italien og Bulgarien.

Fonden fortsatte også støtten til Det Europæiske Migrationsnetværk

Fonden ydede bistand gennem forskellige projekter vedrørende modtagelses- og asylsystemerne (f.eks. retshjælp og juridisk repræsentation, socialrådgivning eller målrettede tjenester til sårbare grupper). Fra 2014 til 2017 var antallet af personer, der modtog bistand inden for målgrupperne (i modtagelses- og asylsystemerne), steget fra 148 045 til 297 083, og heraf er antallet af personer, der har modtaget retshjælp, steget fra 18 395 (12,4 %) til 56 933 (19,1 %).

Fonden støttede også oprettelsen af 7 000 yderligere pladser i modtagelsescentrene i 2017. Antallet af pladser tilpasset til uledsagede mindreårige, som er en særlig sårbar migrantgruppe, er også steget fra kun 183 pladser i 2014 til 17 070 pladser i 2017.

Medlemsstaterne aftalte i juli 2015 at genbosætte over 22 000 personer med behov for international beskyttelse i perioden 2015-2017. De aftalte også i marts 2016 ifølge erklæringen fra EU og Tyrkiet at genbosætte op til 54 000 syriske flygtninge fra Tyrkiet (i stedet for at sende syrerne tilbage til Tyrkiet).

Ved udgangen af 2017 var 26 849 personer blevet genbosat. 33 151 personer blev genbosat (11 445 fra Italien og 21 706 fra Grækenland. Dette antal udgjorde over 94 % af alle de mennesker, der var berettigede og registrerede til genbosættelse i Italien og Grækenland).

Den store tilstrømning førte til stigende afstand mellem tredjelandstatsborgere og værtslandets borgere med hensyn til arbejdsløshed, uddannelsesniveau og risiko for social udstødelse.

Imidlertid steg andelen af tredjelandstatsborgere, der har fået status som fastboende med støtte fra fonden, fra 30 % i 2013 til 44 % i 2016. Ved udgangen af 2017 havde 1 432 612 tredjelandstatsborgere modtaget integrationsbistand.

Fra 2013 til 2017 er der sket en stigning i antallet af tilbagevendte og personer, der har modtaget reintegrationsbistand før eller efter hjemsendelsen, med medfinansiering fra fonden. Antallet af tilbagevendte med medfinansiering fra fonden var 48 250 i 2017 sammenlignet med 5 904 i 2014. Af dem, der blev sendt tilbage, er andelen af ikkefrivillige tilbagevendte steget fra en fjerdedel i 2014 til halvdelen i 2017. Det rapporterede antal personer, som frivilligt vendte hjem, var 17 736 i 2017. Der blev også taget skridt til at styrke det praktiske samarbejde mellem medlemsstaterne om tilbagesendelsesproblemer og mellem medlemsstaterne og tredjelændene.

Midtvejsevalueringen⁶⁶ viste, at fonden samlet set har genereret EU-merværdi trods den forholdsvis beskedne størrelse i forhold til de store udfordringer, der skyldes den krise, som opstod i perioden (fra 0,23 % (oprindelig plan) til 0,63 % (efter supplementer) af EU-budgettets forpligtelsesbevillinger for 2014-2020). Den primære EU-merværdi skyldes den tværnationale dimension af foranstaltninger såsom Det Europæiske Migrationsnetværk, men også fordelingen på EU-plan ved fordelingen af byrden, især gennem nødhjælp og omfordelingsmekanismen.

Fonden er derfor også på vej til at nå sine mål. Fondens indre sammenhæng mellem forskellige forvaltningsmetoder kunne imidlertid forbedres, især gennem oplysning af støttemodtagerne om de foranstaltninger og projekter, som fonden støtter. Den administrative byrde forekom at være den primære faktor, der underminerede effektiviteten, selv om

fonden allerede er blevet væsentligt forenklet sammenlignet med de tidligere finansieringsprogrammer. Der var også begrænset dokumentation for en øget kapacitet til at udvikle, kontrollere og evaluere asylsystemerne. Mens der er gjort betydelige fremskridt med EU's genbosættelsesprogram, er der stadig tale om et begrænset bidrag til etablering, udvikling og

gennemførelse af nationale genbosættelsesprogrammer. Fondens overvågnings- og evalueringssystem trænger til yderligere forbedring, herunder definitionerne af indikatorerne og dataindsamlingen. Systemet til fordeling af midlerne kunne være lettere at tilpasse for at sikre en hensigtsmæssig reaktion på ændrede behov og øget bæredygtighed i projekterne.

OMFORDELINGER FRA ITALIEN OG GRÆKENLAND (OKTOBER 2015-OKTOBER 2017)

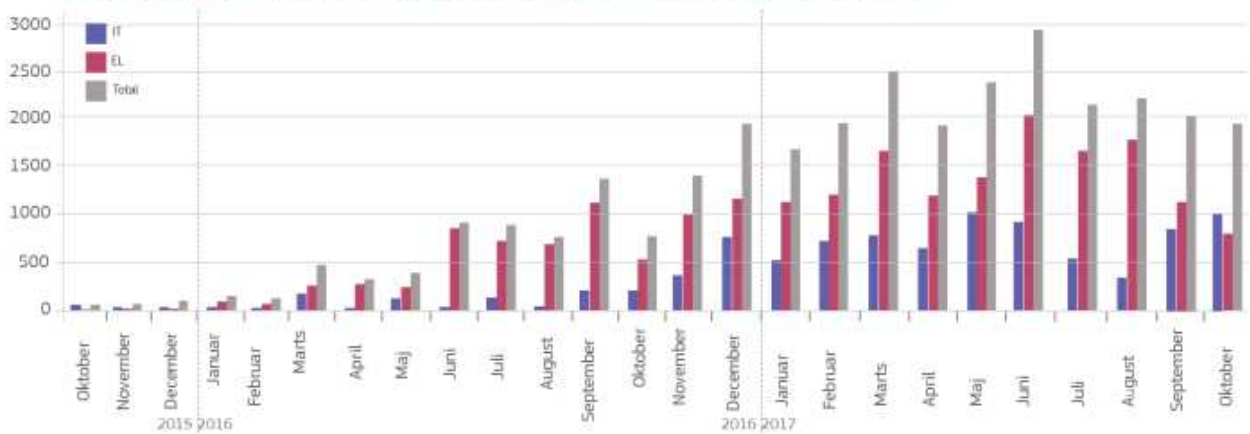

Diagram: Antal omfordelinger fra oktober 2015 til oktober 2017, kilde: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20171114_relocation_eu_solidarity_between_member_states_en.pdf

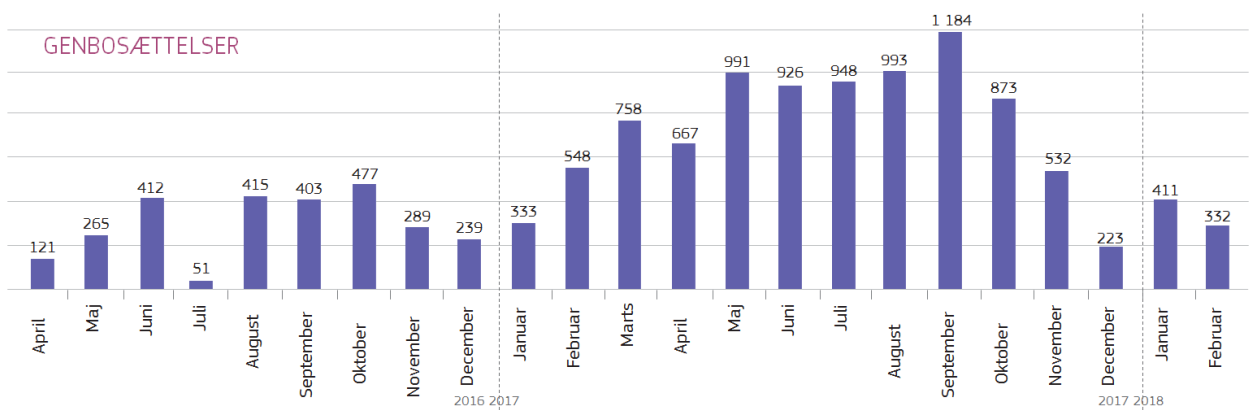

Diagram: Antal genbosættelser af syriske flygtninge fra Tyrkiet april 2016-februar 2018, kilde: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20180314_eu-turkey-two-years-on_en.pdf

Fonden for Intern Sikkerhed

Fonden for Intern Sikkerhed (ISF) fremmer gennemførelsen af strategien for intern sikkerhed, retshåndhævelsessamarbejdet og forvaltningen af Unionens ydre grænser. Fonden består af to

instrumenter, nemlig ISF grænser og visa og ISF politi. Det første instrument, grænser og visa, bidrager til at sikre en høj grad af sikkerhed i Unionen og letter samtidig lovlige rejser. Det andet instrument,

politi, fokuserer på bekæmpelse af kriminalitet samt risiko- og krisestyring.

I 2017 kom gennemførelsen ind i en fast gænge.

Fra nødhjælpen under ISF grænser og visa var der pr. 16. januar 2017 bevilget 309 mio. EUR svarende til 53 tilkudsaftaler til medlemsstaterne med henblik på håndtering af migrations- og flygtningekrisen. Fra ISF politis nødhjælpsbudget blev der tildelt 6,3 mio. EUR svarende til fem projekter. I 2017 blev der bevilget 57,8 mio. EUR til de to medlemsstater med det mest akutte behov ved deres ydre grænser, nemlig Grækenland (3,8 mio. EUR) og Italien (54 mio. EUR), især ved hotspots.

Midtvejsevalueringen⁶⁷ viste, at Fonden for Intern Sikkerhed grænser og visa har bidraget til gennemførelsen af EU's fælles visumpolitik og lettet lovlige rejser på effektiv vis. Informationsudveksling og uddannelsesaktiviteter bidrog til den ensartede gennemførelse af EU's regelværk om visumpolitik.

Fonden støttede udviklingen af EU's IT-systemer, særlig visuminformationssystemet, der indeholdt oplysninger om 55 mio. ansøgninger om korttidsvisum ved indgangen til 2018, og Schengeninformationssystemet, som er en database, der indeholdt over 76 mio. indberetninger om personer eller genstande såsom eftersøgte eller forsvundne personer og genstande til beslaglæggelse, og som havde over 5 mia. søgninger og 243 500 positive søgeresultater⁶⁸ i 2017.

Alt dette bidrog samlet set til en højere servicekvalitet over for visumansøgerne, ligebehandling af tredjelandsstatsborgere og håndtering af ulovlig migration på en ensartet måde, hvilket udgør en høj EU-merværdi. Bidraget fra fonden til konsulært samarbejde og til styrkelsen af samarbejdet med tredjelande var imidlertid fortsat begrænset. Fonden bidrog også til gennemførelsen af EU's integrerede grænseforvaltning på effektiv vis trods migrations- og sikkerhedskrisen. Den støttede udviklingen af en integreret grænseforvaltningspolitik og øgede solidariteten blandt medlemsstaterne ved at medfinansiere det udstyr, der bruges i fælles operationer under Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex). Fonden bidrog endvidere til udviklingen af det europæiske grænseovervågningssystem (EUROSUR) og IT-systemer til grænseforvaltning. Imidlertid viste evalueringen, at kontinuiteten i foranstaltningerne i vidt omfang afhænger af EU-finansieringen. Fra et finansielt synspunkt ville de nationale midler uden et særligt EU-finansieringsinstrument ikke have muliggjort den virksomme og effektive finansiering af de planlagte foranstaltninger. Desuden viste

evalueringen, at den fælles overvågnings- og evalueringsramme blev oprettet for sent, længe efter at projekterne var iværksat. Overvågnings-, rapporterings- og kontrolforanstaltninger opfattes stadig som besværlige af interessenterne.

Fonden for Intern Sikkerhed politi har bidraget til et højt sikkerhedsniveau i Unionen via forebyggelse og bekæmpelse af grænseoverskridende, grov og organiseret kriminalitet, herunder terrorisme, og ved at styrke samordningen og samarbejdet mellem de retshåndhævende myndigheder. Den har endvidere bidraget til at forbedre medlemsstaternes kapacitet til effektivt at forvalte sikkerhedsrelaterede risici og kriser og i mindre grad ved at beskytte personer og kritiske infrastrukturer mod terrorangreb og andre sikkerhedsrelaterede hændelser.

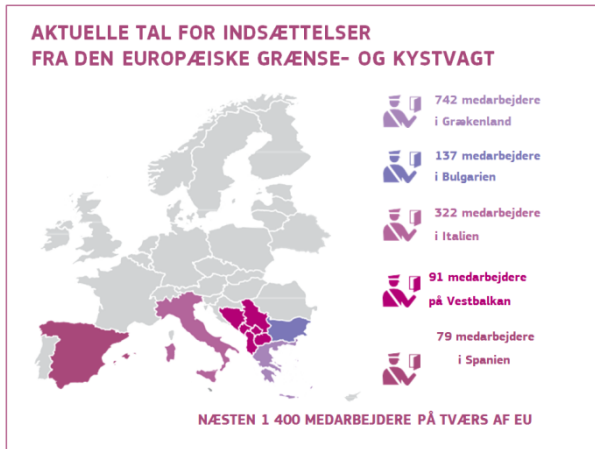
Den tilgængelige dokumentation viser, at fonden har bidraget til at styrke samarbejde og samordning mellem medlemsstaterne og EU's organer og til at forbedre medlemsstaternes kapacitet til at udarbejde omfattende vurderinger af trusler og risici, om end antallet af finansierede projekter på nationalt plan og EU-plan er forholdsvis lavt. Adskillige foranstaltninger er blevet finansieret på området for tidlig varsling og samarbejde om kriseforebyggelse (f.eks. ATLAS-netværket). Evalueringen viste, at overvågnings- og evalueringsrammen bør afhjælpe problemer som definitionen af indikatorer og forenkling af rapporteringen. Programmet er stadig udfordrende på grund af problemer i forbindelse med yderligere effektivisering af fonden og fleksibilitet i udformningen af de nationale programmer og tildeling af midler. Den opfattede administrative byrde ved fonden er stadig stor, selv om der er registreret flere forbedringer sammenlignet med den tidligere programmeringsperiode.

Kommissionen fortsatte sammen med Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning og medlemsstaterne arbejdet med at effektivisere og styrke forvaltningen af EU's ydre grænser. I 2017 gennemførte agenturet 15 fælles operationer ved EU's ydre sø-, lande- og luftrumsgrenser, hvori agenturet indsatte mellem 1 175 og 1 700 grænsevagter, der i alt udgjorde 347 805 manddage (11,6 % flere end i 2016). Ved de ydre grænser, der var udsat for størst pres, var agenturet fast til stede med sin fælles Tritonoperation i det centrale Middelhavsområde og den fælles Poseidonoperation i det østlige Middelhavsområde

Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning bidrog til redningen af 111 000 migranter, som ankom til Italien via den centrale Middelhavsroute.

Tempoet i agenturets tilbagesendelsesaktiviteter er steget støt, og der blev i 2017 tilbagesendt i alt 14 271 personer.

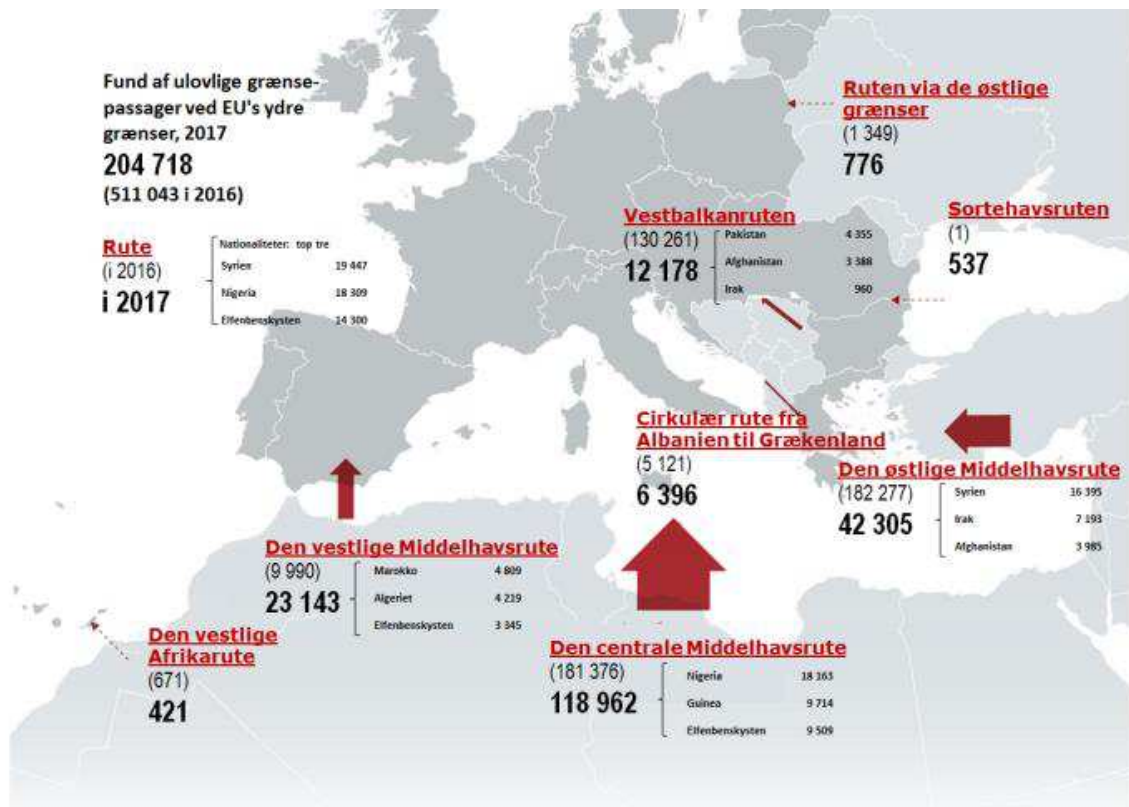

Figur: Fordeling af udsendelser fra Den Europæiske Kystvagt, kilde: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-migration/20171207_the_european_border_and_coast_guard_agency_da.pdf

Yderligere støttede EU eftersøgnings- og redningsmissioner i ørkenen gennem den fælles sikkerheds- og forsvarspolitik mission i Niger og Mali og EU's Nødtrufond for Afrika. Indtil videre er mere end 1 100 migranter blevet reddet i Sahara i Niger i år af de nigerske myndigheder og Den Internationale Organisation for Migration (IOM)⁶⁹.

Der er fem operationelle hotspots i Grækenland (Moria, Vathy, Vial, Lepida og Pyli), hvor alle migranter bliver screenet og registreret korrekt og får taget deres fingeraftryk samt informeres om deres rettigheder. Pr. 31. december 2017 havde disse hotspots en kombineret kapacitet på ca. 5 600 pladser. Der blev udfoldet fortsatte bestræbelser på at forbedre levevilkårene for migranter, der opholdt sig i længere perioder på øerne, mens de ventede på en afgørelse om deres situation på grund af kravene i erklæringen fra EU og Tyrkiet. For at klare den yderligere efterspørgsel blev der åbnet endnu fem hotspots med en samlet kapacitet på 1 850 pladser i Italien (Lampedusa, Messina, Trapani, Taranto og Pozzallo), hvilket øgede den totale hotspotkapacitet med 15 %.

Trods den løbende høje tilstrømning af migranter i første halvdel af 2017 lykkedes det Italien at tage fingeraftryk af tæt ved 100 % af alle migranter i 2017.

Instrumentet for nødhjælp i EU

I det andet gennemførelsesår af Instrumentet for nødhjælp i EU fortsatte ydelsen af værdifuld støtte til sårbare flygtninge i Den Europæiske Union (i Grækenland). 2017 var et overgangsår for gennemførelsen af instrumentet, idet tilgangen skiftede fra akut nødhjælp til en mere normaliseret forretningsgang. To måder at gennemføre humanitær bistand på blev opskaleret: 1) et skifte fra levering af madvarer til en ordning med udbetaling af kontanter til køb af mad i lejre, og 2) et gradvis skifte fra ly i lejre til en ordning med leje af indkvartering. Disse to politiske initiativer førte til oprettelsen af ESTIA-programmet (Emergency Support to Integration and Accommodation programme). I begyndelsen af 2017 var der fortsat ca. 60 000 flygtninge og migranter i Grækenland ifølge den græske regerings statistikker. FN's Flygtningehøjkommissariat oplyste, at over 45 000 flygtninge og migranter stadig var strandet i Grækenland ved udgangen af 2017.

I 2017 blev der fra dette instrument ydet støtte til op til 40 000 af disse støttemodtagere for et beløb af op til 198 mio. EUR gennem humanitære organisationer til levering af behovsbaseret nødhjælp.

Finansieringen supplerede de græske myndigheders indsats foruden den støtte, som blev ydet til

Grækenland fra andre EU-instrumenter. Der blev gennemført finansierede foranstaltninger af 15 humanitære organisationer og deres gennemførelsespartnere ved hjælp af tilvejebringelsen af tværsektoriel støtte baseret på kontantydelse som grundform. Ydelserne omfattede bistand til basale behov, fødevarebistand, ly, lejet indkvartering, planlægning og forvaltning af lokaliteter, beskyttelse af især uledsagede mindreårige, uddannelse, sundhedsydelser, herunder psykosocial støtte, vand, sanitet og hygiejne. I alt 37 597 støttemodtagere modtog bistand fra ESTIA-programmet og kontantydelsesordningen pr. december 2017.

I første halvår af 2017 dækkede instrumentet også forvaltningen af ca. 1 000 pladser til uledsagede mindreårige på særlige centre. Fra august har de græske myndigheder overtaget finansieringen af disse centre med deres nationale program under Asyl- Migrations- og Integrationsfonden. Instrumentet for nødhjælp har bidraget til oprettelsen af døgnsikrede zoner til disse mindreårige på centrene, hvor der er behov.

Unionens civilbeskyttelsesordning

Unionens civilbeskyttelsesordning har leveret virksomme resultater i sin primære rolle som beforder af leveringen af bistand i form af naturalier fra EU-medlemsstaterne til katastrofer i og uden for Europa. Formålet med Unionens civilbeskyttelsesordning er at støtte, koordinere og supplere medlemsstaternes indsats på civilbeskyttelsesområdet med henblik på at gøre forebyggelsen, beredskabet og indsatsen i tilfælde af naturkatastrofer og menneskeskabte katastrofer mere effektiv. Ordningen har fokus på at reducere tab af

menneskeliv og miljømæssige, økonomiske og materielle skader forårsaget af katastrofer gennem en omfattende tilgang til forebyggelse, beredskab og respons på katastrofer, udvidelse af medlemsstaternes forståelse af katastroferisici gennem samarbejde om risikovurdering og planlægning og gradvis udvikling af en europæisk katastrofeforebyggelseskultur samt forbedring af katastrofeberedskabet gennem uddannelse, øvelser, udveksling af bedste praksis og lignende aktiviteter.

I 2017 blev Unionens civilbeskyttelsesordning aktiveret som svar på i alt 32 nødsituationer og opnåede adskillige bemærkelsesværdige resultater. I lyset af mere komplekse og hyppige naturkatastrofer, der i alvorlig grad har påvirket mange europæiske lande de senere år, fremlagde Kommissionen i november ambitiøse nye planer om at styrke Europas evne til at håndtere naturkatastrofer, både ved at oprette en beredskabsreserve på EU-niveau, rescEU, og ved at styrke forebyggelses- og beredskabsforanstaltningerne.

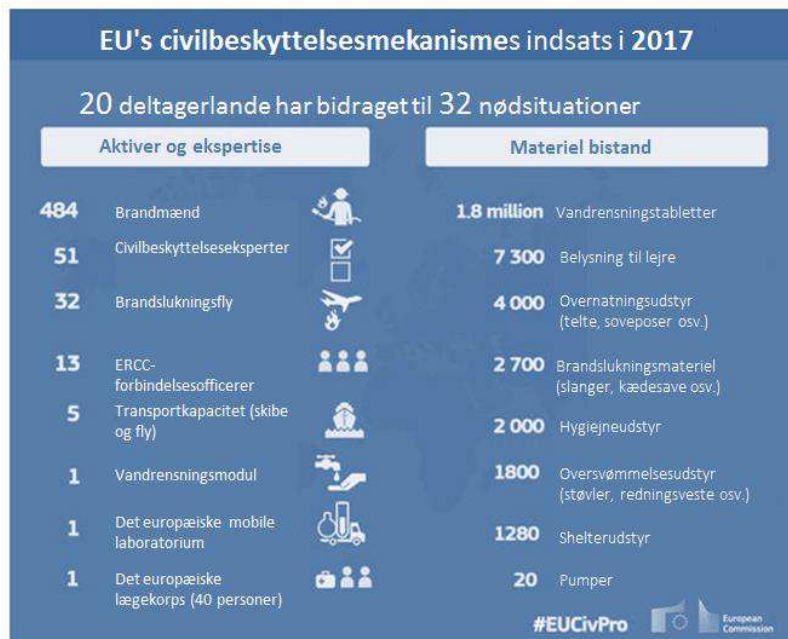
Den europæiske katastrofeberedskabskapacitet blev indført i form af en frivillig pulje. Den frivillige pulje af medlemsstaternes beredskabsenheder samler en række civilbeskyttelsesmoduler, anden beredskabskapacitet og eksperter, som medlemsstaterne holder standby til EU's civilbeskyttelsesmissioner over hele verden. Holdene skal opfylde minimumskrav til kvalitet og gennemgå en certificeringsprocedure for at sikre kvalitet og interoperabilitet. Uddannede og certificerede moduler, beredskabsenheder og eksperter garanterer et effektivt katastrofeberedskab i og uden for EU. Den frivillige pulje forkorter også indsættelsestiden. Der blev mobiliseret enheder fra den frivillige pulje i alle større nødsituationer, herunder situationer med behov for specialiserede aktiver.

F.eks. under ebolakrisen blev der leveret mobile laboratorier og lægebemandede fly til evakuering af ebolapatienter.

Efter en vellykket gennemførelse af projektet "Buffer-IT" i 2016 til styrkelse af medlemsstaternes luftbårne enheder til bekæmpelse af skovbrande

blev der ydet medfinansiering til to enheder med brandslukningsfly (bufferenheder) i skovbrandsæsonen i 2017. Bufferenheden med base i Italien var sammensat af to tunge vandflyvere, og enheden i Spanien bestod af to vandflyvere i mellemklassen. I 2017 blev disse bufferenheder indsat fire gange i Europa til i alt 230 timers flyvning og 773 slukningsnedkastninger.

Desuden er det europæiske lægekorps, som blev oprettet i februar 2016, den nye ramme for mobilisering af læger og folkesundhedseksperter og hold til beredskabsoperationer i og uden for EU. Hidtil har ni medlemsstater forpligtet sig til lægehold, mobile laboratorier og logistikstøttehold, og to hold

blev allerede mobiliseret under ebolaudbruddet i Vestafrika.

Uden for EU's grænser befordrede civilbeskyttelsesordningen i 2017 levering af bistand til følgende lande: Albanien, Armenien, Bangladesh, Chile, Dominica, Irak, Mexico, Montenegro, Peru, Tunesien og Uganda. Ordningen ydede også ekspertise i form af beredskabs- og forebyggelsesmissioner (rådgivning) i Jordan, Bhutan og Armenien. Der blev iværksat udvalgte forebyggelses- og beredskabsforanstaltninger i kandidatlande, potentielle kandidatlande og lande omfattet af EU's naboskabspolitik.

Den indsatte støtte omfattede materiel til ly og shelterudstyr (Bangladesh), medicinsk udstyr (Irak) og vandrenningsudstyr (Dominica). EU's eksperter ydede yderligere støtte til de mexicanske myndigheder i forbindelse med vurderingen af skader på kulturarvslokalteter efter jordskælvet i Mexico.

Midtvejsevalueringen af ordningen blev færdiggjort i 2017⁷⁰. Evalueringen understregede, at ordningen har en klar EU-merværdi for de deltagende stater i hver af de tre tematiske søjler: forebyggelse, beredskab og respons på katastrofer. På responsområdet f.eks. var EU-merværdien tydeligst i det omfattende overblik over den tilgængelige kapacitet på EU-plan og muligheden for at anmode om koordineret tværeuropæisk respons gennem en fælles platform.

Ordningen har vist sig at være et nyttigt redskab til mobilisering og koordinering af den bistand, der leveres af de deltagende stater som reaktion på kriser

i og uden for Unionen, hvilket er et håndgribeligt bevis på europæisk solidaritet. At der f.eks. findes en fælles europæisk central for informationsudveksling, operationel koordinering, indførelse af europæiske standarder for katastrofeberedskabsenheder og fælles retningslinjer for risikovurdering er tydelige beviser på EU-merværdien inden for forebyggelse, beredskab og respons på katastrofer.

Tilførslen af nye enheder via den europæiske katastrofeberedskabskapacitet (den frivillige pulje) har styrket den samlede katastrofeberedskabskapacitet på EU-plan og muliggjort responsressourcer til øjeblikkelig indsættelse med en række hold, eksperter og udstyr fra de deltagende stater. Der er stadig større udfordringer med at fastslå kapacitetsbehov,

fastsætte egnede kapacitetsmål og videreudvikle kvalitetsstandarder samt knytte forebyggelse bedre sammen med beredskabs- og responsaktiviteter. Samspejlet med bredere EU-programmer som Den Europæiske Fond for Regionaludvikling er også en udfordring. Evalueringen fremhævede behovet for at styrke overvågningsrammen, styrke sammenhængen mellem ordningens aktiviteter og EU's dagsorden for tilpasning til klimaforandringerne samt yderligere forbedre resultaternes bæredygtighed. Der mangler stadig den rette balance i ordningen mellem at være en ramme for gensidig bistand mellem europæiske lande i kølvandet på naturkatastrofer og menneskeskabte katastrofer og at udvikle sig til et mere komplekst instrument til bekæmpelse af mangeartede kriser med global rækkevidde.

Programmet Europa for Borgerne

Programmet Europa for Borgerne gennemføres i to dele: "europæisk historiebevidsthed" og "demokratisk engagement og aktivt medborgerskab". De tilbyder medfinansiering til europæiske historiebevidsthedsprojekter, venskabsbyprojekter, netværk af byer og civilsamfundsprojekter. De to programdele suppleres med horisontale tiltag til formidling og udnyttelse af projektresultaterne. Programmet gennemføres ved tilskud til dels aktioner, dels drift, som tildeles europæiske civilsamfundsorganisationer og tænketanke, der er aktive inden for programmets tematiske målområder.

I 2017 havde 39 initiativer med støtte fra programdelen "europæisk historiebevidsthed" fokus på at skabe en følelse af ejerskab hos borgerne til, hvordan EU og de værdier, Unionen bygger på, udvikler sig. De 373 venskabsbyprojekter, 32 netværk af byer og 27 civilsamfundsprojekter under programdelen "demokratisk engagement og aktivt medborgerskab" havde fokus på at fremme solidaritet i krisetider og bekæmpe stigmatisering af migranter og minoritetsgrupper.

I 2017 blev alle programmets aktioner gennemført. I årets løb blev der blandt de 1 942 indkomne ansøgninger udvalgt 412 projekter til et samlet budget på 25,6 mio. EUR. Programmet blev gennemført i 33 støtteberettigede deltagerlande.

Midtvejsevalueringen⁷¹ af programmet "Europa for Borgerne" bekræfter programmets merværdi med hensyn til at fremme aktivt medborgerskab, styrke samhørighedsfølelsen og støtte gensidig forståelse. Programmets struktur med to programdele og en tværgående foranstaltning til valorisation har vist sig at virke effektivt, og både drifts- og aktionstilskud har hjulpet med at skaffe de ønskede resultater. I alt 3,3 mio. borgere var direkte involveret i aktiviteter, som støttes af programmet (f.eks. deltagere i venskabsbyaktiviteter, deltagere i arrangementer tilrettelagt af civilsamfundsorganisationer osv.), og yderligere 3,9 mio. var indirekte involveret (f.eks. brugere af onlinemateriale, der er udarbejdet som led i programmet, og læsere af tænketankenes undersøgelser). Imidlertid viste evalueringen også, at der manglede synlighed på grund af aktiviteterne beskedne målestok, og at der var behov for at styrke synergierne med andre eksisterende EU-programmer og for at forbedre overvågningsindikatorerne.

Programmet for rettigheder, ligestilling og medborgerskab

I 2017 blev der afsat 61,5 mio. EUR fra budgettet til programmet for rettigheder, ligestilling og medborgerskab. Det årlige arbejdsprogram for 2017

blev vedtaget den 1. marts 2017, og der blev iværksat 10 forslagsindkaldelser til aktionstilskud og afsluttet otte. Tre indkaldelser af forslag til driftstilskud til støtte

for rammepartnere blev også afsluttet. Der blev tildelt driftstilskud på 15 mio. EUR til 12 nationale myndigheder og 32 græsrodsorganisationer til projekter med fokus på påvisning og forbedring af standarder for beskyttelse af og støtte til ofre.

De fleste af programmets aktiviteter bidrager til gennemførelsen af EU's prioritering af retlige anliggender og grundlæggende rettigheder, en Union med demokratiske forandringer og den europæiske dagsorden om sikkerhed (især aktiviteter til bekæmpelse af racisme og fremmedhad). Programmet bidrager også til det digitale indre marked ved at støtte aktiviteter, der foreslås til databeskyttelse og bekæmpelse af hadefulde tale på internettet. Aktiviteter vedrørende forbrugerrettigheder i forbindelse med cloud computing og digitale kontrakter bidrager også til et forbundet digitalt indre marked og til et dybere og mere retfærdigt indre marked.

På politikområdet for bekæmpelse af forskelsbehandling og integration af romaer støttede programmet aktiviteter, der sikrer, at forskelsbehandling på grund af religion eller tro, alder, handicap eller seksuel orientering er forbudt, hvor det er muligt på samme måde, som det er forbudt på grund af køn, race eller etnisk oprindelse. Programmet støttede den europæiske handicapstrategi 2010-2020 gennem finansiering af aktioner, der skal beskytte rettigheder for personer med handicap. I 2017 blev der tildelt 701 207 EUR i støtte til initiativer som EU-handicapkortet, Access City Award og lanceringen af den europæiske handicapdag.

Programmet prioriterede fortsat aktioner til forebyggelse og bekæmpelse af alle former for vold mod kvinder, unge og børn. Et projekt i Finland omfattede uddannelse af ca. 1 000 læger, sygeplejersker og andre social- og sundhedsmedarbejdere i at genkende tegn på vold i hjemmet og tilskynde ofrene til at fortælle om det og anmelde volden.

Programmet støttede også aktioner rettet mod at forebygge og bekæmpe alle former for vold. Dette

banede vejen for EU's og medlemsstaternes tiltrædelse af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet. Her kan f.eks. nævnes støtten fra konferencen i februar 2017 under det maltesiske formandskab til at fokusere på kønsbaseret vold i forbindelse med intersektionel diskrimination og kvinders adgang til retfærdighed og tjenesteydelser. Ved den lejlighed blev der iværksat et onlineværktøj til fagfolk, der er i kontakt med kvinder, som har været ofre for kvindeligt omskæring.

På området for ligestilling mellem kønnene støttede programmet kvinders deltagelse på arbejdsmarkedet og bekæmpelsen af diskrimination, herunder den kønsbestemte lønforskel. I forbindelse med gennemførelsen af den strategiske indsats for ligestilling mellem kønnene 2016-2019 bidrog programmet til at fremme ligevægten mellem kønnene i beslutningstagningen gennem oprettelse af en database under Kommissionen om mænd og kvinder i beslutningsprocesser.

Aktioner på området for børns rettigheder støttede indsatsen for at fremme børnevenlig retspleje, og på grund af migrationskrisen prioriterede man midlerne til initiativer til beskyttelse af børn i sårbare situationer.

Som et eksempel herpå finansierede programmet det 11. årlige europæiske forum om børns rettigheder i november 2017 med fokus på spørgsmålet om børn, der frihedsberøves, og alternativer til tilbageholdelse.

De foreløbige resultater af midtvejsevalueringen viser, at programmet gjorde gode fremskridt med sine målsætninger på en virksom og effektiv måde. Imidlertid er fordelingen mellem de forskellige grupper af støttemodtagere og programmets målsætninger ikke optimal, hvilket den geografiske fordeling heller ikke er. En mere systematisk planlægning, overvågning og gennemførelse af programaktiviteterne ville understøtte projektresultaternes bæredygtighed. Effektiviteten i anvendelsen, gennemførelsen og rapporteringsmekanismerne kunne styrkes.

Programmet for retlige anliggender

Programmet for retlige anliggender bidrager til udviklingen af et europæisk retligt område. Programmet fremmer civil- og strafferetligt samarbejde og retslig uddannelse for at fremme en fælles retslig kultur. Programmet støtter effektiv adgang til retsvæsenet i Europa og initiativer inden

for narkotikapolitikken. Programmet for retlige anliggender har til formål at forbedre gennemførelsen af EU-instrumenter på retsområdet (f.eks. den europæiske efterforskningskendelse, den europæiske arrestordre og overgivelsesprocedurerne, den europæiske beskyttelsesordre, den europæiske

kendelse til sikring af bankindestående og familieret) og sikre hurtigere tværnationale straffesager gennem samarbejde, dialog, informationsudveksling, uddannelsesaktiviteter og harmonisering af metoder. Alle aktiviteter, der støttes af Programmet for retlige anliggender, har en tværnational dimension. De fleste af dem gennemføres ved hjælp af partnerskaber, der repræsenterer mindst to lande, eller netværk med medlemmer fra mindst 14 deltagerlande.

Det driftsbudget, som er tildelt Programmet for retlige anliggender i 2017 (52,6 mio. EUR), blev primært brugt til at styrke det civil- og strafferetlige samarbejde og forbedre adgangen til retsvæsenet.

Alle forslagsindkaldelser og udbud i arbejdsprogrammerne for 2014, 2015 og 2016 er afsluttet. Gennemførelsen af de tilhørende projekter og kontrakter pågår.

Programmet finansierer Det Europæiske Retlige Netværk på det civil- og handelsretlige område. Netværket samler nationale retsinstanter med sigte på at forenkle og styrke det retslige samarbejde mellem medlemsstaterne og forbedre gennemførelsen af EU's civilretlige politik.

Takket være ECRIS (det europæiske informationssystem vedrørende strafferegistre) bidrog en stigning i antal informationsudvekslinger til hurtigere og mere målrettede informationsudvekslinger om domfældelser i straffesager mellem medlemsstaterne. I 2017 var stigningen mere end ottedoblet i forhold til udgangspunktet i 2012.

Fortsat finansiering af den europæiske e-justice-portal gav tæt på 2,7 mio. registrerede positive søgeresultater i 2017, hvilket er en seksdobling i forhold til 2012.

Portalen giver adgang til dokumenter om grænseoverskridende retssager, retspraksis, EU's retssystemer og undervisningsmateriale og letter dermed adgangen til retsvæsenet for borgere og erhvervsliv og bidrager til gensidig tillid.

Forbrugerprogrammet

Programmet støtter håndtælingen af forbrugerlovgivningen, især gennem aktioner med sigte på at udbygge videnbasen og evalueringsprocessen ifølge forordningen om forbrugerbeskyttelsessamarbejde og gennem fælles aktioner til styrkelse af det administrative samarbejde om anvendelse og håndtævelse af produktsikkerhedslovgivningen (direktivet om produktsikkerhed i almindelighed) i hele det indre

Med hensyn til bekæmpelse af terrorisme, som er en central prioritet på den europæiske dagsorden om sikkerhed, omhandlede de finansierede aktioner primært forebyggelse af radikaliserings i fængsler og forbedring af forholdene i fængslerne. I 2017 blev der givet driftstilskud til organisationer som EuroPris og CEP (Confederation of European Probation) til projekter, som bidrog til styrkelse af anvendelsen af alternativer til fængsling og bedre forhold under frihedsberøvelsen i medlemsstaterne. Forbedring af ringe forhold i fængslerne er en politisk prioritet på EU-plan, idet der er en større risiko for radikaliserings i sådanne omgivelser, som også kan begrænse den effektive anvendelse af f.eks. den europæiske arrestordre.

De foreløbige resultater af midtvejsevalueringen viser, at programmet har gjort betydelige fremskridt halvvejs i forløbet. Ikke desto mindre er der dukket nogle udfordringer op med gennemførelsen af programmet. Programmet har hidtil været søgt af støttemodtagere fra et mindre antal medlemsstater. Bedre kommunikationsaktiviteter kunne afhjælpe dette i fremtiden. De programspecifikke indikatorer er tilstrækkelige til at overvåge fremskridtene med programmets mål, men til tider er de vanskelige at måle på grund af mangel på passende redskaber. Målsætningerne for programmet er brede og fleksible, men initiativerne inden for narkotikapolitikken er sommetider vanskelige at forene med andre programmets prioriteter, f.eks. retsligt samarbejde og adgang til retsvæsenet. For at øge programmets relevans er det berettiget med en mere systematisk analyse af interessenternes behov og yderligere målgrupper. For at minimere den potentielle risiko for overlappning og for at forstærke de mulige synergier kunne det være befordrende med yderligere koordinering og informationsudveksling mellem EU-programmer og -projekter for at muliggøre mere sammenhængende og effektiv tildeling af ressourcer ifølge de mest relevante prioriteter. Endelig er der stadig brug for at mindske den administrative byrde.

marked. Disse målsætninger kan ikke opfyldes af medlemsstaterne alene i tilstrækkelig grad, især på grund af den grænseoverskridende karakter af de spørgsmål, der er involveret.

Gennemførelsen af forbrugerprogrammet 2014-2020 er på rette kurs mod at nå de flerårige mål. De fleste af de relevante resultatindikatorer, der blev forventet for 2014, 2015, 2016 og 2017, er blevet nået.

Ved udgangen af 2017 blev 99 % af driftsbudgettet på 23,7 mio. EUR, som var tildelt til gennemførelsen af det årlige arbejdsprogram for 2016, forbrugt og omsat i retlige forpligtelser. I marts 2018 nåede gennemførelsen af arbejdsprogrammet for 2017 61 % (af 24,1 mio. EUR). Ultimo 2017 blev der indgået samlede forpligtelser vedrørende de resterende allerede definerede aktioner (retlige forpligtelser til indgåelse i løbet af første halvdel af 2018).

I forhold til forgængerer medførte programmet for 2014-2020 store forbedringer, især forenklingen af tilskud til de europæiske forbrugercentre (baseret på flerårige strategiske partnerskaber) og af systemet for udveksling af håndhævelsesmedarbejdere (godtgørelse i stedet for tilskud).

Det Europæiske Netværk af Forbrugercentre hjælper forbrugere med grænseoverskridende køb, forklarer dem deres rettigheder, når de handler internationalt, og hjælper dem med at klage til en handlende i et andet EU-land (eller Island eller Norge), hvis noget går galt.

Det Europæiske Netværk af Forbrugercentre udviklede en rejseapp til at hjælpe forbrugerne med at udøve deres rettigheder, når de er på ferie i udlandet, og der blev registreret ca. 100 000 kontakter med forbrugerne om året.

Der blev oprettet onlineplatforme som tilskyndelse til administrativt samarbejde om anvendelse og håndhævelse af produktsikkerhedslovgivningen. Her blev der registreret en kraftig stigning i deltagelsen i 2017. F.eks. har der på videnuvekslingsplatformen for forbrugerbeskyttelsessamarbejde været en 28 % stigning i antallet af udvekslinger mellem medarbejdere siden 2016:

– Den europæiske platform for onlinetvistbilæggelse blev oprettet i 2016 og fortsatte med at styrke forbrugerrettighederne gennem adgang til enkel, hurtig og billig tvistbilæggelse. Platformen gør det muligt for forbrugere og erhvervsdrivende at løse tvister online om indenlandske og

grænseoverskridende onlinekøb uden at gå rettens vej. I 2017 steg tilliden til systemet, og antallet af modtagne sager steg til 52 735. Ifølge en undersøgelse blev ca. 44 % af klagesagerne løst uden for platformen gennem direkte kontakt mellem forbrugerne og de handlende skabt af platformen.

– E-enforcement academy blev oprettet i 2017 for at fremme forbrugerbeskyttelsessamarbejdet og produktsikkerhedsnetværkenes evne til at foretage onlineeftersøgning og har allerede samlet 158 medarbejdere i det første driftsår.

– Det hurtige varslingsystem til beskyttelse af forbrugerne mod farlige produkter har fortsat lettet udvekslingen af oplysninger mellem medlemsstaterne og Kommissionen om foranstaltninger, der er truffet mod farlige produkter. I 2017 sendte de nationale myndigheder 2 201 varslinger om farlige produkter gennem systemet og gav dermed forbrugerne hurtig adgang til oplysninger om usikre produkter solgt i EU. Varslingerne i 2017 førte til næsten 4 000 opfølgende tiltag i andre medlemsstater, hvilket vidner om et tæt samarbejde mellem nationale myndigheder om at nå det fælles mål om at holde markedet sikkert og beskytte EU's forbrugere. Legetøj, biler og motorcykler topper listen over farlige produkter, der er fundet og fjernet fra markedet.

Midtvejsevalueringen af programmet er under udarbejdelse, og de første resultater viser en generel tilfredshed hos interessenterne med aktiviteternes relevans og virkningsfuldhed. Samlet set vurderes målsætninger og prioriteter for forbrugerprogrammet som stadig fuldt relevante, og de bør videreføres. Imidlertid er der fundet flere forbedringsmuligheder, især det begrænsede programs fleksibilitet til at kunne reagere på politiske behov med kort varsel, suboptimale planlægningsprocesser, som også bør befordre muligheden for at reagere hurtigt på nye politiske krav eller udviklingstendenser på markedet, og plads til forbedring af forbindelserne til tredjelande (især på håndhævelsesområdet).

Fødevarer- og foderprogrammet

Fødevarer- og foderprogrammet bidrager til en høj grad af sundhed for mennesker, dyr og planter i fødevarerekæden. Det støtter foranstaltninger til forebyggelse og udryddelse af sygdomme og skadedyr og sikrer en høj grad af beskyttelse af forbrugerne og fødevarer- og foderbranchen samt fremmer jobskabelse. Midtvejsevalueringen i 2017 af fødevarer- og foderprogrammet⁷² bekræftede programmets relevans og dets velfungerende miljø. Samtidig bør støtten fra programmet også bidrage til

at gøre Unionen mere konkurrencedygtig på dette område. I 2017 skred gennemførelsen af de 130 nationale veterinærprogrammer, der med 150 mio. EUR medfinansieres under fødevarer- og foderprogrammet, planmæssigt frem. Disse programmer er rettet mod overførbare og ofte epidemiske dyresygdomme og indvirker direkte på folkesundheden på grund af fødevarerikkerhedsspørgsmål, og fordi nogle dyrebårne sygdomme kan overføres til mennesker.

Desuden kan udbrud af dyresygdomme udløse betydelige økonomiske omkostninger i form af tab af interne EU-markeder og eksportmarkeder samt de direkte omkostninger til sygdomskontrol på EU-budgettet og medlemsstaternes budgetter. Udryddelsen af sygdomme er dog en langsigtet opgave, der kræver en løbende og konsekvent indsats over en lang periode.

I 2017 har der været nye tilfælde af afrikansk svinepest i nye egne af Polen og i nye medlemsstater (Den Tjekkiske Republik og Rumænien) som følge af menneskelige aktiviteter og ikke ad den naturlige smittevej via vildsvin, der vandrer. EU's målrettede og alsidige reaktion på ASF-udbruddene begrænsede de negative virkninger, som kunne have været særdeles ødelæggende for dyresundheden og sektorens bæredygtighed. Forebyggelsen af sygdommen i EU har ikke sin lige i lande uden for EU, der er ramt, og hvor sygdommen har bredt sig tusinder af kilometer på få år.

Herudover blev der i 2017 medfinansieret 24 nationale undersøgelsesprogrammer om

Sundhedsprogrammet

Formålet med sundhedsprogrammet er at supplere, støtte og tilføje merværdi til medlemsstaternes politik for bedre folkesundhed for EU-borgerne og mindske uligheder i sundhed, tilskynde til innovation inden for sundhed og øge sundhedssystemernes bæredygtighed. Midtvejsevalueringen i 2017 af sundhedsprogrammet⁷³ bekræftede programmets relevans og virkningsfuldheden af de forenklinger, der blev indført, sammenlignet med det foregående program. Evalueringen udløste anbefalinger om at styrke indsatsen for at opnå EU-merværdi og øge synergierne samt sikre opskalering af de væsentlige resultater gennem samarbejde med andre af EU's finansielle instrumenter.

I 2017 blev der iværksat nye fællesaktioner til medlemsstaternes samarbejde. Disse fællesaktioner dækker emner som uligheder i sundhed, iPAAC (det innovative partnerskab for bekæmpelse af kræft), vaccination, beredskab på steder, hvor flygtninge og migranter ankommer til EU, aktioner til støtte for e-sundhedsnetværket og for bæredygtige EU-informationssystemer om sundhed. Disse aktioner bør belyse bedre og hurtigere videnoverførsel og informationsudveksling, der er nødvendigt for udviklingen af politikker på nationalt plan.

planteskadegørere (+7 i forhold til 2015) for at sikre tidlig opdagelse og udryddelse af sygdomsudbrud. Globaliseringen af plantehandelen kombineret med klimændringerne har i væsentlig grad øget risikoen for plantesygdomme. Tidlig opdagelse og kontrol er derfor afgørende for at afbøde de handelsmæssige og økonomiske konsekvenser.

Ud over at medfinansiere de nationale programmer yder EU løbende finansiell støtte til nødforanstaltninger for at forhindre dyresygdomme og sygdomsudbrud i at sprede sig på et tidligt trin. Et alvorligt udbrud af fugleinfluenza i 2016/17 krævede et større finansielt bidrag på over 100 mio. EUR. Fugleinfluenzaviruset spredes af vilde fugle, hvorfor spredningen ikke kan kontrolleres. Tidlig forebyggelse er vigtigt, idet sygdomme kan have enorme omkostninger for EU-budgettet, de nationale budgetter og landbrugsbedrifterne, såfremt de ikke behandles med det samme og spredes sig ukontrollabelt.

Programmets indikatorer for omkostningseffektivitet mangler stadig, og der er iværksat projekter i 2017 til at fastsætte dem.

I 2017 blev der iværksat en partnerskabsrammeaftale med ikkestatslige organisationer, der arbejder inden for sundhedsområdet. Disse ikkestatslige organisationer forventes at bistå Kommissionen med den nødvendige information og rådgivning til udviklingen af sundhedspolitikker og gennemførelsen af sundhedsprogrammets mål og prioriteter. Støtten til disse ikkestatslige organisationer er berettiget i kraft af det bidrag, de kan yde til at øge sundhedskompetencen, fremme sund livsstil og arrangere offentlige høringer om videnskabspolitik. Ikkestatslige organisationer bidrager også til optimeringen af aktiviteter og praksis inden for sundhed ved at formidle feedback fra patienterne og belyse kommunikationen med dem.

I 2017 er det første af 24 europæiske virtuelle netværk for patienter med sjældne og komplekse sygdomme sat i drift. Disse europæiske referencenetværk involverer 900 højt specialiserede behandlingsenheder på over 300 hospitaler i 26 EU-lande, hvor viden og ressourcer er koncentreret.

Patienterne kan henvises af sundhedsvæsenet til det relevante medlem af det europæiske referencenetværk i deres land. Derefter sammensættes et virtuelt rådgivende udvalg af

speciallæger, der stiller diagnoser og giver råd om den bedste behandling til netop den patients lidelse.

Et Kreativt Europa

Programmet "Et Kreativt Europa" yder støtte på 1,46 mia. EUR til de europæiske kulturelle og kreative sektorer, navnlig den audiovisuelle sektor, for at fremme kulturel og sproglig mangfoldighed og stimulere konkurrenceevnen i EU. Et Kreativt Europa har til formål at udnytte vækstpotentialet ved at fjerne forhindringer skabt af fragmenterede markeder, imødegå skarp international konkurrence og imødekomme den digitale omstilling af samfundet. Media-delprogrammet fremmer produktion og distribution af audiovisuelt indhold (film, tv-serier og videoer).

I 2017 fortsatte programmets gennemførelse som forventet, og næsten 100 % af det endelige budget blev nået med hensyn til både forpligtelsesbevillinger og betalinger. Der blev indsendt i alt 5 025 ansøgninger, hvoraf 2 317 projekter blev udvalgt til finansiering.

Ifølge Kultur-delprogrammet steg gennemførelsesgraden for samarbejdsprojekter en smule fra 13,96 % i perioden 2014-2017 til 14,78 % i 2017, hvilket tyder på, at der fortsat er stor efterspørgsel efter EU-støtte, og at et stort antal projekter af god kvalitet udelukkes på grund af for få midler. Herudover blev der lagt mere vægt på udvælgelse af organisationer, som repræsenterer en bredere vifte af sektorer, der dækker områder, som hidtil ikke er blevet nået, f.eks. digital kunst og fotokopi.

I 2017 blev programmet også udvidet med en række deltagerlande, heraf den første Middelhavsnabo, Tunesien, som sluttede sig til, og to andre lande, som er klar til at underskrive aftalen i første halvdel af 2018 (Armenien og Kosovo). Dette er en klar indikation af programmets relevans som et nyttigt værktøj til kulturelt diplomati og den nye EU-strategi om kulturens rolle i EU's eksterne forbindelser.

De foreløbige resultater af midtvejsevalueringen af programmet bekræfter dets merværdi. Et Kreativt Europa har bidraget til at gennemføre EU's politiske dagsorden, stimuleret investeringer og jobskabelse (3 000 nye job skabt i 2014-2016) og uddybet det indre marked, især gennem øget cirkulation af kreativt indhold. Midtvejsevalueringen viser, at gennemførelsen er på rette kurs mod at opfylde

programmets målsætninger. Styrkelsen af den finansielle kapacitet hos kulturelle og kreative små og mellemstore virksomheder viste sig også at være højst relevant for opfyldelsen af de kulturelle og kreative sektoreres finansielle behov. Desuden kunne programmets merværdi ses i den tværnationale karakter af dets aktioner, som skaber positive virkninger gennem udvekslinger, netværk og partnerskaber. Imidlertid tyder de foreløbige resultater på, at programmet ikke er tilstrækkeligt fleksibelt til fuldt ud at udnytte de muligheder, der ligger i den digitale omstilling (f.eks. digital produktion og distribution, øget samspil med publikum, adgang til nye markeder og big data). Selv om omkostningseffektiviteten er tilfredsstillende, er der plads til yderligere strømlining af anvendelsen og gennemførelsen for at sænke omkostningerne. Det blev også påpeget i midtvejsevalueringen, at der var behov for at udvikle en omfattende resultatovervågningsramme baseret på en række indikatorer, som er tæt knyttet til programmålene, både med hensyn til resultater og fordele for støttemodtagerne og de bredere, mere langsigtede kulturelle, økonomiske og sociale virkninger.

I 2017 bidrog Media-delprogrammet til at øge synligheden for europæiske film. Over 400 europæiske film blev distribueret på tværs af grænserne og nåede et publikum på 65 mio. mennesker om året. Iso, et netværk af over 1 000 biografer i 33 lande, fik støtte med fokus på europæiske film.

Filmenes kvalitet høstede også international anerkendelse. F.eks. vandt filmen "The Square" de gyldne palmer på filmfestivalen i Cannes, mens filmen "Call me by your name" vandt en Oscar for bedste filmatisering. Ifølge midtvejsevalueringen ville Media få en endnu større virkning ved at øge samarbejdet og fleksibiliteten i støtteordningerne og fokusere på opskalering af den audiovisuelle branche.

Den nyetablerede garantifacilitet til den kulturelle og kreative sektor har hjulpet kulturelle og kreative små og mellemstore virksomheder, som har vanskeligt ved at optage lån på grund af deres aktivers immaterielle karakter. Fra iværksættelsen i 2016 til udgangen af 2017 havde otte finansielle formidlere i seks lande allerede deltaget og dermed bevist dette instruments relevans.

Efter anden halvdel af 2017 er facit, at 161 små og mellemstore virksomheder har fået lån på i alt 32 mio. EUR til over 200 projekter med mere end 900 ansatte. En ekstra bevilling på 60 mio. EUR svarende til 50 % af det samlede budget blev tildelt allerede i 2017 for at muliggøre hurtigere anvendelse af garantistøtten.

Garantifaciliteten, der skal afhjælpe finansieringsmanglen hos små og mellemstore virksomheder i den kulturelle og kreative sektor, var stærkt efterspurgt i 2017. Der blev bevilget omkring 500 lån til støttemodtagere i Spanien, Frankrig, Rumænien, Tjekkiet, Belgien og Italien. På grund af denne kraftige efterspørgsel fra markedet blev Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer mobiliseret til at supplere garantifaciliteten med 60 mio. EUR.

1.5. Et globalt Europa (udgiftsområde 4)⁷⁴

Der er blevet afsat 10,7 mia. EUR af budgettets forpligtelsesbevillinger til programmerne under udgiftsområde 4, hvilket svarer til 7 % af det samlede EU-budget for 2017. EU's udviklingsbistand styrkes af Den Europæiske Udviklingsfond, der ikke finansieres over EU-budgettet, men af direkte bidrag fra EU-medlemsstaterne.

Udgiftsområde 4 i den finansielle ramme omfatter alle Kommissionens eksterne foranstaltninger såsom

udviklingsbistand, førtiltrædelsesbistand og humanitær bistand. Desuden omfatter dette udgiftsområde også foranstaltninger, der bidrager til stabilitet og fred, fremme af menneskerettighederne, valgobservationsmissioner samt mange andre.

Diagram: Vigtigste programmer finansieret i 2017 under udgiftsområde 4. Kategorien "Andre programmer" omfatter bl.a. partnerskabsinstrumentet, instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred, Den Fælles Udenrigs- og Sikkerhedspolitik, Garantifonden for aktioner i forhold til tredjelande og instrumentet for samarbejde om sikkerhed på det nukleare område. Alle tal er i mio. EUR.

Støtte til Europa-Kommissionens prioriteter

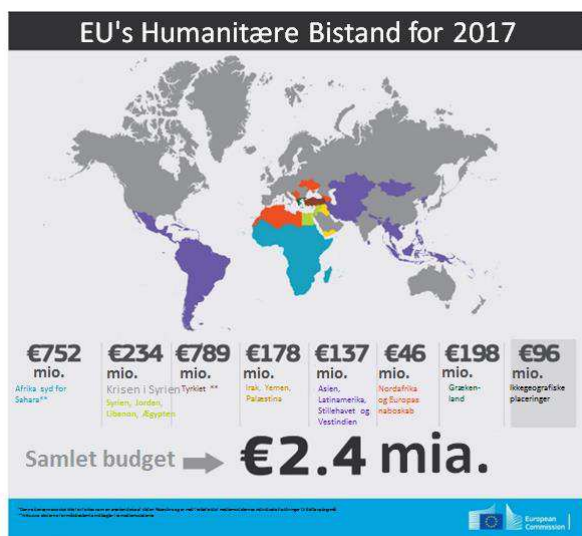
Programmerne under udgiftsområde 4 bidrager til Juncker-Kommissionens prioriteter "EU som global aktør" og "migration". De støtter navnlig også den eksterne dimension af andre af Juncker-Kommissionens prioriteter såsom "en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende klimapolitik", "job, vækst og investering" og "et område med retfærdighed og grundlæggende rettigheder baseret på gensidig tillid", der omfatter et stærkt fokus på sikkerhed.

Humanitær bistand

EU og medlemsstaterne repræsenterer verdens største donor af humanitær bistand og spiller dermed en central rolle for at håndtere humanitære kriser ved at yde hjælp og beskyttelse til de berørte befolkningsgrupper. EU's program for humanitær bistand støtter de mest sårbare befolkningsgrupper i lande, der oplever kriser, herunder såkaldte glemte kriser (kriser med begrænset medieopmærksomhed og ringe dækning).

I 2017 ydede EU over 2,2 mia. EUR i bistand⁷⁵ til mere end 80 lande. Over 50 % heraf blev ledt til de mest sårbare lande ifølge en risikoanalyse.

EU's Humanitære Bistand for 2017

I 2017 afsatte EU 6 % af sit årlige budget til humanitær bistand til uddannelse i nødsituationer, som er en af de mest underfinansierede sektorer inden for humanitær bistand. Næsten 4,7 mio. børn i 52 lande i hele verden har nydt godt af EU-midlerne fra 2012 til 2017⁷⁶.

I perioden 2012-2016 fokuserede EU's humanitære bistand primært på følgende sektorer: fødevarerforsyningsikkerhed og eksistensgrundlag (over 30 % af periodens samlede beløb), sundhed (over 12 %), ernæring (over 10 %), ly og bosætning (over 9 %) samt vand, sanitet og hygiejne (over 9 %)⁷⁷.

Krisen i Irak

I 2017 optrappede EU indsatsen over for den humanitære krise i Irak. Næsten en tredjedel af landets befolkning havde ved udgangen af 2017 behov for humanitær bistand. EU var fortsat den førende donor med en samlet støtte på 82,5 mio. EUR i 2017. Denne finansielle støtte bestod i livreddende bistand til civile i alle områder med aktive konflikter og i befordring af lægeassisteret evakuering af syge og sårede og levering af akut lægehjælp.

Tørkekrisen på Afrikas Horn

Regionen Afrikas Horn lider under mange forskellige problemer, bl.a. både internt fordrevne og flygtninge, og den store usikkerhed om fødevarerforsyningen er den primære faktor. Efter 2016, hvor der både var tørke og oversvømmelser, blev hele regionen i 2017 ramt af den værste tørke siden 2011. Som reaktion herpå bevilgede EU i 2017 185 mio. EUR i bistand til Afrikas Horn.

Rohingya-krisen (Myanmar/Bangladesh)

Over 688 000 rohingyaer fra Rahkine søgte tilflugt på den anden side af grænsen i Cox's Bazar i Bangladesh og bragte dermed det samlede antal rohingya-flygtninge i Bangladesh op på næsten 1 mio. mennesker. Som reaktion herpå blev der indkaldt til en FN-donorkonference om rohingya-flygtningekrisen i 2017, som udløste løfter om i alt 345 mio. USD til rohingya-flygtningene. Med ca. 136 mio. EUR stod EU og medlemsstaterne for over 50 % af det samlede beløb.

Krisen i Syrien

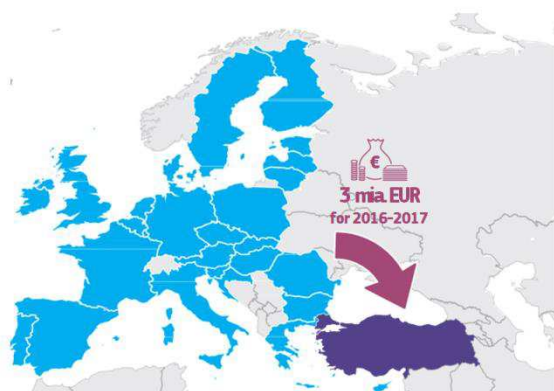
Den Europæiske Union leverer fortsat livreddende bistand og støtte til millioner af mennesker i hele Syrien og regionen. Bistanden bidrog til afgørende leveringer af fødevarer, medicin, vand og ly til millioner af syriere, som var direkte berørt og/eller internt fordrevet af konflikten. I nabolandet Libanon har EU-finansieringen bidraget til bistand til de mest sårbare flygtninge, lægehjælp til livreddende behandling i den sekundære sundhedssektor, uformel uddannelse og ly – herunder vand, sanitet og hygiejne – for at forbedre levevilkårene for de sårbare familier, der er mest berørt af fordrivelsen.

I 2017 blev der foretaget en omfattende evaluering af EU's humanitære bistandsaktioner fra 2012 og 2016. De foreløbige resultater understreger, at de finansierede humanitære aktioner overordnet set var behovsbaserede og blev gennemført i overensstemmelse med humanitære principper. Aktionerne ydede et vigtigt bidrag til de centrale målsætninger om at redde liv, mindske dødelighed og

lidelser samt gøre livet mere værdigt for de befolkningsgrupper, der er ramt af katastroferne. De foreløbige resultater tyder endvidere på, at finansieringens målestok gjorde det muligt for EU at få en reel gennemslagskraft i praksis med hensyn til at dække et betydeligt antal støttemodtageres behov i en lang række lande og regioner.

Faciliteten for flygtninge i Tyrkiet

SAMLET STØTTE VIA EU-FACILITETEN

Samlet støtte gennem EU-faciliteten

Denne facilitet, der blev oprettet i januar 2016, var fortsat basis for en fælles mekanisme til koordinering af de eksisterende instrumenter for at sikre, at flygtninges og de tyrkiske værtssamfunds behov imødekommes på en omfattende og koordineret

måde.

Trods udfordrende omstændigheder blev der indgået aftaler til 3 mia. EUR, og 1,85 mia. EUR blev udbetalt i humanitær bistand og ikkehumanitær bistand i 2017.

Faciliteten stod fortsat for gennemførelsen af det sociale krisesikkerhedsnet (ESSN), som er en ordning for social bistand ved hjælp af et betalingskort, og som ved udgangen af 2017 var nået ud til over 1,2 mio. af de mest sårbare flygtninge i Tyrkiet for at hjælpe dem med deres mest akutte basale behov.

Andre tværsektorielle aktiviteter på især områderne for sundhed, beskyttelse og uddannelse i nødsituationer, som også får støtte i Tyrkiet:

En halv million flygtningebørn fik adgang til uddannelse, to millioner flygtninge fik primære sundhedsydelse, og en million personer modtog mental rehabilitering via sundhedsvæsenet⁸⁸.

Det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder

Dette instrument har central betydning for fremme og beskyttelse af demokrati og menneskerettigheder ved at fungere primært sammen med og til støtte for civilsamfundet og dets indsats. Under indtryk af de

resultater, der er opnået mellem 2007 og 2014, blev EU's støtte til menneskerettigheder og menneskerettighedsforkæmpere i 2014-2020 forøget. Nødhjælpen til menneskerettigheder og udsatte

menneskerettighedsforkæmpere betragtes som et flagskib blandt instrumentets aktiviteter, og det stigende antal anmodninger beviser nødhjælpens succes og resultater.

Siden 2014 er der tildelt et stigende antal små tilskud til nødhjælp til over 870 menneskerettighedsforkæmpere og deres familier, hvoraf 107 blev tildelt i 2017.

Midtvejsevalueringen⁷⁸, der var færdig i december 2017, bekræfter, at Det Europæiske Instrument for Demokrati og Menneskerettigheder er på rette vej mod at nå sine mål og løfter, og at det fortsat er et befordrende, fleksibelt og tilpasningsdygtigt

instrument til beskyttelse og fremme af menneskerettigheder og demokrati i hele verden. Støtte til demokrati og menneskerettigheder ydes også af andre af EU's eksterne finansielle instrumenter, men de specifikke træk sætter det i stand til at fungere, hvor andre ikke gør eller kan, og desuden på et andet niveau via civilsamfundet. Evalueringen viste, at programmets indbyggede fleksibilitet ikke altid udnyttes fuldt ud, og at forslagsindkaldelsesprocessen af civilsamfundsorganisationerne opfattes som langvarig, besværlig og overdrevent konkurrencebaseret.

Instrumentet for samarbejde om sikkerhed på det nukleare område

Instrumentet for samarbejde om sikkerhed på det nukleare område er udformet til at fremme en sikker nuklear kultur i tredjelande, sikker forvaltning af radioaktivt affald og brugt brændsel og effektive sikkerhedsforanstaltninger omkring nukleart materiale.

Det første projekt, der støttede den iranske nukleare tilsynsmyndighed, blev iværksat i juli 2017 og fungerer gnidningsløst. Ved udgangen af 2017 blev der indgået kontrakt om det næste projekt til støtte for gennemførelsen af stresstest i Bushehr-atomkraftværket med start i april 2018.

Der er aftalt et opfølgende projekt med Iran i 2017 i overensstemmelse med EU's løfte om gennemførelse af den fælles omfattende handlingsplan. Der skal indgås kontrakt i løbet af anden halvdel af 2018.

Det er lykkedes i 2017 at få kontakt med Tyrkiet om indgåelse af en kontrakt om et projekt til støtte for kapacitetsopbygning i den nukleare tilsynsmyndighed med henblik på beslutningen om at indføre atomkraft i det nationale energimiks. Kickoffmødet blev holdt i januar 2018.

Ifølge midtvejsevalueringen, der blev færdig i 2017⁷⁹, er det hensigtsmæssigt med det meget tekniske indhold og fokus på overførsel af knowhow med international rækkevidde. Desuden er instrumentet tilpasset efter de nukleare sikkerhedsprioriteter, der gives udtryk for i Euratom-direktiverne og i de relevante internationale traktater. Tværgående EU-emner som miljøbeskyttelse og god forvaltning bliver direkte inddraget eller integreret i interventionerne.

Instrument, der bidrager til stabilitet og fred

Siden begyndelsen af krisen i Syrien er der tildelt over 200 mio. EUR fra dette instrument og det foregående "Stabilitetsinstrumentet" til støtte til kriseberedskabsforanstaltningerne i Syrien og i de nabolande, der er berørt af konflikten. Denne bistand har omfattet levering af ikkehumanitær bistand til befolkningen i Syrien, støtte til dialoginitiativer, retsopgør og imødegåelse af voldelig ekstremisme samt støtte til flygtninge, værtsregeringer og værtsbefolkninger i Syrien, Libanon, Jordan, Irak og Tyrkiet.

I 2017 blev der vedtaget tre nye programmer. Den første fase af initiativet til støtte for fred i Syrien

støttede den FN-ledede internationale mæglingsindsats. Instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred, udvidede også sine løfter om støtte til retsopgør og ansvarlighed med målrettet støtte til ICMP, den internationale kommission for forsvundne personer, samt støtte til den internationale, upartiske og uafhængige mekanisme (IIIM) vedrørende internationale forbrydelser begået i Syrien. Endelig giver instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred, også støtte til uddannelse i områder under oppositionens kontrol.

Ud over fredsprocessen i Colombia, initiativet til støtte for fred i Syrien og dialogen mellem Kosovo og

Serbien blev instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred, også mobiliseret til støtte for andre fredsprocesser og dialog- og mæglingsaktiviteter i 2017 med målrettede aktioner, der støttede arbejdet i komitéen for fredsftalen i Mali foruden i Afghanistan, Libyen, Tyrkiet, Yemen, Irak, Den Centralafrikanske Republik, Senegal (Casamance), Nigerdeltaområdet i Nigeria, mellem Tebou og Touaregsamfundene i Niger og mellem Guatemala og Belize. Instrumentet omfattede også støtte til Den Afrikanske Unions regionale initiativer i Sudan og Sydsudan. For Colombias vedkommende var der akut brug for en ny finansieringsafgørelse til 8 mio. EUR, efter at fredsftalen ved en folkeafstemning i oktober blev forkastet, så man kan beskytte de fremskridt, der var opnået med fredsforhandlingerne, og bane vej for en potentiel fredsftale.

Med tre nye programmer på Vestbalkan fortsætter instrumentet stabiliseringsindsatsen i EU's naboskabsområde. I 2017 indledtes programmet for tillidsopbygning i Kosovo gennem beskyttelse af kulturarven. Direkte i tråd med EU's indsats støtter det også dialogen mellem Beograd og Pristina samt minerydningsindsatsen i Bosnien-Hercegovina.

Initiativet "European New Training Initiative" sikrer uddannelse på højt niveau før indsættelse i EU's civile stabiliseringsmissioner og i internationale civile krisestyringsmissioner. I 2017 er projektgennemførelsen fortsat, og samarbejdet med Det Europæiske Sikkerheds- og Forsvarsakademi er udbygget for at muliggøre tilpasning og integration af de respektive uddannelsesaktiviteter. Projektet har også forstærket synergierne og samarbejdet om afvikling af indenlandsk uddannelse, især med EU-missionerne, men også med andre internationale organisationer såsom FN's afdeling for fredsbevarende operationer og Det Europæiske Politiakademi CEPOL.

Netværket for civilsamfundsdialog (CSDN) har øget sin synlighed og civilsamfundsorganisationernes (herunder fra tredjelande) adgang til internationale multilaterale organisationer og nationale myndigheder, især hvor dialogen mellem myndighederne og civilsamfundsorganisationerne er vanskeligere. Der er blevet arrangeret konferencer, debatter og dialoger om en bred vifte af fredsopbygningsrelaterede emner og bestemte lande/regioner. Programmet har direkte støttet aktioner hos lokale civilsamfundsorganisationer i tredjelande til styrkelse af deres rolle som uafhængige fredsopbygningsaktører. Denne støtte har øget kapaciteten hos græsrodderne og i civilsamfundet til at engagere sig i fredsopbygning og

konfliktforebyggelse. Civilsamfundsorganisationerne træder til, når andre instrumenter ikke kan. Dette var tilfældet i 2017 med specifikke tilskud i Burundi og Venezuela.

Der skete særlig bemærkelsesværdige fremskridt på området for forebyggelse og imødegåelse af voldelig ekstremisme i 2017. STRIVE-initiativet (Strengthening Resilience against Violent Extremism) på Afrikas Horn har bidraget til at fremme indsatsen for forebyggelse og bekæmpelse af terrorisme i området gennem en række pilotprojekter. STRIVE-aktiviteterne i Kenya har bl.a. genereret viden og erfaring om faktorer bag voldelig ekstremisme i landet, som har bidraget til oplysning og kvalificering af udviklingen af den nationale strategi til imødegåelse af voldelig ekstremisme i Kenya, der blev iværksat i september 2016. På området for ungdomsengagement har det vist sig, at peer-to-peer-tilgangen til håndtering af problemet med voldelig ekstremisme i både lokalsamfundet og på globalt plan har været meget effektiv.

Mange unge i hele verden har fulgt 10 unge ledes eksempel i forbindelse med det EU-finansierede projekt "Extremely together", som Kofi Annan Foundation har iværksat, og er begyndt at mobilisere modstand mod voldelig ekstremisme ved at benytte Extremely together-vejledningen i deres lokalsamfund og søge om deltagelse i lignende initiativer. Som eksempel på virkningen af projektet for de 10 unge ledes liv fik Fatima Zaman i maj 2017 tildelt den fineste "Asian Woman of Achievement Award" som den mest fremragende ansøger i alle kategorier for sit arbejde med bl.a. Kofi Annan Foundation.

Midtvejsevalueringen fra december 2017⁸⁰ bekræfter, at instrumentet er effektivt takket være de definerende træk hurtighed og fleksibilitet i foranstaltningerne samt merværdien. Det fungerer på en helt særlig måde som kriseberedskab og konfliktforebyggelse med udgangspunkt i EU's politiske prioriteter, behov alt efter omstændighederne og de muligheder, der ligger i skrøbelige og konfliktramte omstændigheder. Desuden sikrede instrumentet komplementaritet og synergier med viften af EU's eksterne finansielle instrumenter og viste sig virksomt i opfyldelsen af sine mål og forpligtelser. Evalueringen fremhævede også en række udfordringer, der skulle løses, som f.eks. behovet for at knytte meningsfyldte bånd til alle relevante aktører i sikkerhedssektoren, herunder militæret. En ny forordning blev vedtaget i 2017⁸¹ til løsning af dette problem, fordi militære aktører ofte er centrale i løsning af en konflikt. Resultaterne tyder desuden på, at der ydes vigtige bidrag til

integrationen af konfliktforebyggelse, demokrati og god forvaltning, hvilket imidlertid understreger, at der stadig kan gøres mere for at integrere ligestilling og menneskerettigheder.

Partnerskabsinstrumentet

Aktionerne i Partnerskabsprogrammet styrker EU's kapacitet til at varetage sine interesser i udlandet og engagere sig internationalt i spørgsmål, der vækker global bekymring, fremme partnerskaber med bl.a. strategiske partnere, underbygge peer-to-peer-forbindelser, påvirke partnernes politikfastlæggelse og bidrage til opbygning af globale alliancer og ensartede spilleregler. Aktiviteterne underbygger den voksende erkendelse af EU's centrale rolle på området klimaforandringer, miljø og energi og for samtidig at fremme samarbejdet om ansvarlig virksomhedsadfærd og sikkerhed.

Konklusionen på midtvejsevalueringen af EU's eksterne finansielle instrumenter⁸² var, at partnerskabsinstrumentet effektivt har påvirket de politiske processer og politikfastlæggelsen i partnerlandene i tråd med EU's interesser og bidraget til udviklingen af gensidigt gavnlige relationer til partnerlandene. Midtvejsevalueringen af Partnerskabsinstrumentet⁸³ bekræftede med støtte fra en ekstern evaluering⁸⁴, at instrumentet er et direkte relevant værktøj til støtte for EU's bilaterale, regionale og multilaterale dagsorden som fastsat i EU's Globale strategi og i overensstemmelse med flere af EU's internationale forpligtelser (især 2030-dagsordenen). Programmeringen af instrumentet er koncentreret om EU's strategiske målsætninger og interesser, og gennemførelsen af det er fleksibel for at gøre det hurtigt at tilpasse efter de udfordringer, politiske prioriteter og muligheder, der er dukket op for nylig eller har udviklet sig, siden instrumentet blev oprettet.

2017 har været et produktivt år for partnerskabsinstrumentet, som nu har nået fuld gennemførelses-hastighed. Kontraktindgåelsen vedrørende de årlige handlingsplaner for 2014, 2015 og 2016, er færdiggjort, og affattelsen af den årlige handlingsplan for 2017 er afsluttet. Dette giver en total hidtil på 81 enkeltstående aktioner, som blev suppleret med 82 aktioner i henhold til Policy Support Facility og 56 kortsigtede TAIEX-foranstaltninger. I alt blev der afsat 111 mio. EUR i forpligtelsesbevillinger i 2017 i henhold til Partnerskabsinstrumentet.

Navnlig styrkede Partnerskabsinstrumentet i 2017 det forpligtende samarbejde mellem EU og økonomiske og handelsmæssige interessenter med henblik på at øge markedsadgangen og sikre ensartede spilleregler for EU-virksomheder. I forbindelse med denne målsætning blev der vedtaget tre aktioner på

området for inddragelse af civilsamfundet i handelsaftaler og forretningsrelaterede politiske dialoger. Med henblik på at gennemføre den eksterne dimension af Europa 2020-strategien og styrke EU's politiske forhold til partnere i det hele taget blev der vedtaget seks enkeltstående aktioner i 2017 med særlig vægt på temaerne ansvarlig virksomhedsadfærd og kvinders økonomiske empowerment. I 2017 blev der vedtaget en enkelt offentlig diplomatiaktion om akademisk samarbejde og opsøgning i henhold til Jean Monnet og civilsamfundsinddragelse i Indonesien og Rusland.

EU-Indien-samarbejde om IKT-relateret standardisering, politik og lovgivning: Indien er en strategisk økonomisk partner for EU og en nøgleaktør både i den sydøstasiatiske region og på globalt plan. Der findes betydelige hindringer for markedsadgang i den indiske IKT-sektor, og der er en risiko for, at nye, indienspecifikke IKT-standarder kunne resultere i yderligere hindringer for markedsadgang for europæiske virksomheder. Aktionen er et klart eksempel på, hvordan Partnerskabsinstrumentet støtter gensidigt fordelagtige målsætninger. Projektet bidrog til at lette samarbejdet om standardfastlæggelser og kapacitetsopbygning med henblik på at støtte virkeliggørelsen af et digitalt samfund / den digitale dagsorden. Desuden fungerede det som katalysator for en aktiv dialog mellem EU og indiske eksperter fra den offentlige og den private sektor, der mundede ud i identificering af prioriterede samarbejdsområder (herunder 5G og intelligente transportsystemer).

EU-Australia Leadership Forum er et omfattende samarbejdsværktøj til højnelse af profilen og betydningen af forbindelserne mellem EU og Australien på tværs af alle forvaltningssektorer, herunder parlamentet foruden erhvervslivet, civilsamfundet, den akademiske verden og medierne. Nærmere bestemt er dets formål effektivt at kvalificere den formelle dagsorden for forbindelserne mellem EU og Australien samt berige dialogerne mellem ledende embedsmænd gennem fremsættelse af idéer og informeret input.

Førtiltrædelsesinstrument II

Instrumentet bidrager til at styrke samarbejdet med Vestbalkan, som er en central strategi, kommissionsformand Jean-Claude Juncker fremhævede i sin tale om Unionens tilstand. På grund af de fornødne reformers kompleksitet er ingen lande kommet videre end den tidlige forberedelsesfase, hverken med hensyn til politiske kriterier (emner som retsvæsen, bekæmpelse af organiseret kriminalitet, ytringsfrihed, bekæmpelse af korruption og reform af den offentlige forvaltning) eller tilpasning til de økonomiske kriterier. Gennem hele 2017 fortsatte EU med at arbejde til fordel for bedre transportforbindelser på Vestbalkan og mellem Vestbalkan og EU og bedre relationer blandt udvidelseslandene. EU støttede konkrete investeringer i WB6 (de seks Vestbalkan-lande Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, Montenegro og Serbien) på transport- og energinetområdet med det formål af skabe et regionalt miljø til fremme af økonomisk vækst og jobskabelse.

Konnektivetspakken, der blev godkendt på topmødet i Trieste i juli 2017⁸⁵, omfattede syv nye projekter finansieret af investeringsrammen for Vestbalkan med et samlet tilskudsbeløb på 194 mio. EUR, der genererede 500 mio. EUR i investeringer.

Som midtvejsevalueringen⁸⁶ af førtiltrædelsesinstrument II viser, er de overordnede målsætninger for og udformningen af instrumentet i tråd med EU's prioriteter og støttemodtagernes behov. I forhold til forgængerer har det aktuelle instrument større fokus på de centrale reformer, der er påkrævet inden tiltrædelsen af EU. Desuden er det mere strategisk og resultatorienteret og har genereret flere midler fra andre donorer⁸⁷. Imidlertid er inddragelsen af civilsamfundsorganisationerne under gennemførelsen af dette instrument fortsat begrænset. Evalueringen understregede yderligere, at komplementariteten med andre instrumenter (især det europæiske instrument for demokrati og menneskerettigheder og instrumentet, der bidrager til stabilitet og fred) er god, men at der er brug for koordinering både i planlægnings- og programmeringsfasen.

Instrumentet til finansiering af udviklingssamarbejde

Instrumentets overordnede målsætning er at udrydde fattigdom i partnerlandene og tilvejebringe et langsigtet svar på de globale udfordringer. Det inkluderer programmet for globale almene goder og udfordringer (GPGC) og programmet vedrørende civilsamfundsorganisationer og lokale myndigheder (CSO-LA). Den uafhængige midtvejsevaluering af instrumentet til finansiering af udviklingssamarbejde viste, at GPGC er højest relevant og sammenhængende med EU's erklærede politiske målsætninger. Den fremhævede også betydningen af den store virkning af CSO-LA for forbedringen af forvaltningen og styrkelsen af retsstatsprincippet ved at inddrage civilsamfundet og EU-delegationernes arbejde med civilsamfundskøreplaner. Disse programmer bygger på en lang EU-tradition med levering af tværgående tematiske instrumenter begrundet i behovet for at fokusere strategisk på EU's kerneprioriteter for at få et fleksibelt værktøj til at supplere geografiske interventioner eller nå ud til aktører, som ellers ikke ville kunne nås.

Inden for det tværafrikanske program finansierede budgettet for instrumentet til finansiering af udviklingssamarbejde programmer, der bidrog til fem strategiske områder af det flerårige vejledende

program i overensstemmelse med køreplanen 2014-2017 for den fælles strategi mellem Afrika og EU. I perioden 2014-2017 bidrog 32 aktioner til et beløb på i alt 401,65 mio. EU især til de strategiske områder "bæredygtig og inklusiv vækst" (42 %) og "menneskelig udvikling" (42 %) samt "globale spørgsmål" (13 %), "demokrati, god forvaltning og menneskerettigheder" (12 %) og fred og sikkerhed (4 %).

Øget finansiel og teknisk støtte ydes til internt fordrevne, flygtninge og værtssamfund i Afghanistan, Pakistan, Bangladesh, Iran og Irak.

I alt blev der afsat 287 560 500 EUR i forpligtelsesbevillinger i henhold til særforanstaltninger i 2016 og 2017 til støtte til ovennævnte lande, specifikt til løsning af udfordringer i forbindelse med migration og tvangsfordrivelse.

Fokus for disse interventioner ligger på styrkelse af samarbejdet med disse partnerregeringer med hensyn til støtte til tilbagevendende personer. I 2017 blev beslutninger truffet i 2012 og 2013, som var blevet suspenderet i 2014 på grund af den igangværende konflikt, ændret i væsentlig grad og genaktiveret.

Midtvejsevalueringen, der blev færdig i december

2017⁸⁹, viser, at instrumentet i store træk er på rette kurs mod at opfylde sine målsætninger og forpligtelser. Merværdien er tydelig i kraft af instrumentets evne til at føre an i fælles aktioner med medlemsstaterne. Instrumentet bidrog også til at generere betydelige ressourcer gennem "blending", mens genereringen af politisk engagement har givet blandede resultater. Trods forenklingen i kraft af det nye sæt af eksterne finansielle instrumenter opfatter visse brugere stadig dette instrument som en administrativ byrde.

71 partnerlande udviklede og/eller gennemførte klimaforandringsstrategier for at kunne tilpasse sig de globale forandringer såsom klimaforandringer og nedbrydelse af økosystemer.

3 448 000 hektar landbrugs- og husdyravlsøkosystemer blev forvaltet ved bæredygtig arealforvaltningspraksis med henblik på at vende nedbrydningen af landbrugsøkosystemerne i partnerlande som følge af faktorer som f.eks. klimaforandringer.

10 485 000 kvinder i den reproduktive alder og børn under fem år nød godt af ernæringsrelaterede programmer.

11 481 000 mennesker uden sikker forsyning af fødevarer modtog bistand gennem sociale overførsler.

401 000 enkeltpersoner nød direkte godt af sektorreformprogrammer inden for retsvæsen, retsstat og sikkerhed.

1 373 000 mennesker drog direkte fordel af programmer specifikt rettet mod at støtte civil fredsopbygning i tiden efter konflikter og/eller konfliktforebyggelse.

Det europæiske naboskabsinstrument

Det europæiske naboskabsinstrument er det primære finansielle instrument til gennemførelse af den europæiske naboskabspolitik. Instrumentet yder broderparten af EU's støtte til de 16 partnerlande i EU's naboskabspolitik: Algeriet, Armenien, Aserbajdsjan, Egypten, Georgien, Hviderusland, Israel, Jordan, Libanon, Libyen, Marokko, Moldova, Syrien⁹⁰, Palæstina⁹¹, Tunesien og Ukraine.

I 2017 blev der afsat 2,5 mia. EUR i forpligtelsesbevillinger til bilaterale, regionale og grænseoverskridende samarbejdsprogrammer (herunder projekter via EU's trustfond som reaktion på den syriske krise, den nordafrikanske del af EU's Nødtrustfond for Afrika og naboskabsinvesteringsfaciliteten), som skal bidrage til de politiske målsætninger for den reviderede naboskabspolitik, hvilket også understreger behovet for mere effektiv gennemførelse og større fleksibilitet i anvendelsen af EU's finansielle bistand.

I 2017 skete der store fremskridt med EU's østlige partnerskabslande. Armenien har indgået en omfattende og udvidet partnerskabsaftale med EU og har vedtaget fælles prioriteter for partnerskabet mellem EU og Armenien. Der forhandles om en ny aftale med Aserbajdsjan. Forhandlingerne om partnerskabets fælles prioriteter pågår, og

Hviderusland er ved at lægge sidste hånd på fælles prioriteter for partnerskabet med EU.

To større milepæle blev nået med Ukraine med vedtagelsen af ordningen med visumfrihed for ukrainske borgere, der rejser til EU, og ratificeringen og den fulde ikrafttrædelse af associeringsaftalen inklusive DCFTA, den vidtgående og brede frihandelsaftale. I de sydlige nabolande blev der vedtaget nye prioriteter for partnerskabet med Egypten i juli 2017 med fokus på økonomien og samfundsudviklingen, partnerskabet om udenrigspolitikken og styrkelsen af stabiliteten. Nye prioriteter for partnerskabet med Algeriet blev vedtaget i marts 2017 med fokus på forvaltning og retsstatsprincippet, samfundsøkonomisk udvikling og handel med EU, energi og miljø, sikkerhed, den menneskelige dimension og migration/mobilitet. Gennem hele 2017 førte Kommissionen flere forberedende forhandlingsrunder med Palæstina om kommende prioriteter for partnerskabet, som snart kan blive til formelle forhandlinger. Med hensyn til Israel kan der iværksættes formelle forhandlinger om prioriteter for partnerskabet. EU og Tunesien indledte udformningen af de fælles strategiske prioriteter med henblik på begges godkendelse heraf i Associeringsrådet i maj 2018. Eksistensen af et

særligt finansielt instrument til nabolandene har været et af de mest konkrete beviser på den politiske betydning, som EU tillægger regionen. Som hævdet i midtvejsevalueringen fra december 2017⁹² har instrumentets bistand imidlertid gjort det muligt at fortsætte støtten til strukturelle reformer, men til tider begrænset muligheden for at tilpasse EU's finansielle reaktion til de akutte behov. Trods stigende differentiering betyder det komplekse politiske miljø i visse nabolande, at gennemførelsen af det europæiske naboskabsinstrument inden revisionen af den europæiske naboskabspolitik ikke har været lige effektiv i alle lande. Gennemførelsen af den incitamentbaserede tilgang skaffede desuden betydeligt større finansielle ressourcer til de partnere, der har gjort de største fremskridt med politiske reformer. Revisionen af den europæiske naboskabspolitik i 2015 indebar en ny tilgang, som direkte afhjalp nogle af de bekymringer, der var givet udtryk for i forbindelse med midtvejsevalueringen. Den indfører navnlig en ny tilgang, hvorved der tages større hensyn til EU-partnerenes forskellige ambitioner, lægges vægt på et mere effektivt samarbejde på områder af fælles interesse, nye arbejdsmetoder, der skal øge både ejerskabsfølelsen hos partnerne og inddragelsen af og ansvarsdelingen med medlemsstaterne, samt større fleksibilitet i den finansielle bistand. 2017 var det andet år i gennemførelsen af den reviderede europæiske naboskabspolitik og vedtagelsen i maj 2017 af en fælles rapport om udviklingen i naboskabsområdet og gennemførelsen af den reviderede europæiske naboskabspolitik⁹³.

En stigende andel af EU's ikkehumanitære bistand til Syriens nabolande mobiliseres gennem **EU's regionale trustfond som reaktion på den syriske krise "Madadfonden"**.

Brede programmer med fokus på uddannelse, eksistensgrundlag, sundhed, socioøkonomisk støtte, vand- og spildevandsinfrastruktur til gavn for både flygtninge og værtssamfund er allerede blevet

godkendt af fondens bestyrelse med et budget på over 1,2 mia. EUR i alt. Heraf er der indgået aftaler på i alt 920 mio. EUR om mere end 46 projekter med trustfondens praktiske gennemførelsespartnere, som nu når ud til over 2 mio. støttemodtagere⁹⁴.

I 2017 passerede fonden målet på 1 mia. EUR, som kommissionsformand Jean-Claude Juncker fastsatte i september 2015. I 2017 skiftede migranternes fokus til den centrale Middelhavsroute. Libyen var fortsat det største afsenderland med Italien som destination.

De første 21 projekter i Madadfonden viser allerede resultater.

453 552 børn og unge blandt flygtninge og i værtssamfund fik øget adgang til uddannelse af god kvalitet, beskyttelse og psykosocial støtte.

253 skoler og uddannelsessteder er under anlæggelse eller reovering.

28 520 unge blandt flygtninge og i værtssamfund får adgang til højere og videregående uddannelse og erhvervsuddannelse, heraf 4 437 stipendier og 6 126 sproguddannelsesforløb.

Adgangen til akut lægehjælp og pleje af god kvalitet til mødre og børn blandt syriske flygtninge og i værtssamfund er blevet bedre.

209 000 sårbare støttemodtagere får lægehjælp og livsnødvendig medicin.

462 491 flygtninge og medlemmer af værtssamfund har fået større økonomisk uafhængighed og et bedre eksistensgrundlag gennem forskellige erhvervsuddannelser, beskæftigelsesegnethedsforløb og opkvalificering, støtte til små og mellemstore virksomheder og adgang til arbejdsmarkedet.

I 2017 var Libyen fortsat det største afsenderland med Italien som destination. Som reaktion herpå sattes der meget større fart i gennemførelsen af den **nordafrikanske del af EU's Nødtrustfond for Afrika** med otte nye programmer til i alt 232,5 mio. EUR og et enkelt tværgående program til 8,6 mio. EUR.

Garantifonden for aktioner i forhold til tredjelande

Långivning dækket af garantifonden for aktioner i forhold til tredjelande vedrører tre forskellige instrumenter: EIB's eksterne lånemandat (ELM), som garanteres af EU's budget over for Den Europæiske Investeringsbank, Euratoms långivning i tredjelande samt EU's makrofinansielle bistand i form af lån til tredjelande. Fonden får midler fra EU's budget og skal fastholdes på en vis hensættelsesprocent (målet er i øjeblikket 9 %) af det udestående beløb for lån og garanterede lån.

Formålet med Den Europæiske Investeringsbanks **eksterne lånemandat** er at støtte små og mellemstore virksomheder i udvalgte tredjelande for at styrke udviklingen af social og økonomisk infrastruktur og støtte projekter vedrørende klimaforandringer. EU-garantiens dækning sætter Den Europæiske Investeringsbank i stand til at foretage transaktioner uden for Unionen og samtidig begrænse sin risikoeksponering og således bevare sin kreditværdighed. I 2017 blev der indgået aftaler om projekter for i alt 3,95 mia. EUR, hvoraf 2,3 mia. EUR var afsat til projekter i den private sektor rettet mod den langsigtede økonomiske modstandsdygtighed blandt flygtninge og migranter og i værts- og transitsamfund og oprindelsessamfund.

Midtvejsevalueringen af EU's garanti overfor EIB's eksterne lånemandat⁹⁵, som blev udarbejdet i 2016, viste, at alle iværksatte operationer i henhold til det aktuelle eksterne lånemandat siden starten i juli 2014 er fuldt tilpasset de ambitiøse målsætninger, der er fastlagt i afgørelsen om det eksterne lånemandat. Den viste også, at målsætningerne i sig selv er tilpasset målene for bæredygtig udvikling, og at det eksterne lånemandat har understøttet EU's udenrigspolitiske dagsorden, idet det har været tilstrækkelig fleksibelt og tilpasningsdygtigt til nye geopolitiske udfordringer som vist i tilfældene med Syrien, Ukraine (krisen i Ukraine), Egypten og Marokko (det arabiske forår) samt Jordan (flygtningekrisen). Desuden viste evalueringen, at det eksterne lånemandat i væsentlig grad har bidraget til EU's klimaforandringsrelaterede målsætninger, især med hensyn til modvirkning af klimaforandringer.

Operationerne i henhold til det eksterne lånemandat har gjort det muligt at spare anslået 1,35 ton CO₂-ækvivalenter om året i drivhusgasemissioner i kraft af operationer, der blev aftalt fra juli 2014 til december 2015.

Makrofinansiell bistand har fået en mere fremtrædende plads blandt EU's værktøjer vedrørende tredjelande.

Siden 2014 er der allerede blevet udbetalt ca. 3,66 mia. EUR, og endnu 500 mio. EUR er bevilget og forventes udbetalt i 2018-2019.

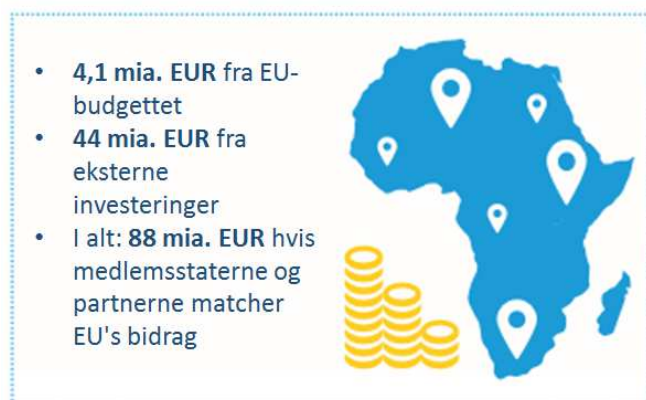
EU kan tilskynde til specifikke økonomiske justeringer i lande, som ligger geografisk tæt på EU og har alvorlige betalingsbalancevanskeligheder og derfor modtager støtte fra Den Internationale Monetære Fond.

I løbet af 2017 er tre låneoperationer i henhold til den makrofinansielle bistand afsluttet: Georgien II (46 mio. EUR), Tunesien I (300 mio. EUR) og Ukraine III (1,2 mia. EUR). To makrofinansielle bistandsoperationer, der er vedtaget af medlovgiverne i 2016, er endnu ikke gennemført fuldt ud: Jordan II (200 mio. EUR) og Tunesien II (500 mio. EUR). En makrofinansiell bistandsoperation vedtaget i 2017 mangler endnu at blive udbetalt: Moldova (100 mio. EUR).

De landespecifikke evalueringsrapporter om den makrofinansielle bistand⁹⁶ har hidtil vist, at de makrofinansielle bistandsoperationer har bidraget til at genoprette makroøkonomisk stabilitet og til at rette modtagerlandenes eksterne finansieringssituation ind på en bæredygtig vej, samtidig med at de understøtter de økonomiske tilpasninger og strukturelle reformer på mellemlang sigt i kraft af betingelser for udbetaling af støtten.

Den makrofinansielle bistand kan imidlertid på grund af sine særlige træk ikke knyttes direkte til identificerbare output, og dens konkrete økonomiske resultater er derfor vanskelige at vurdere.

Den Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling

Figur: Fordeling af budgettet for Den Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling.

I 2017 blev der indgået en aftale om **Den Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling**, som er led i EU's eksterne investeringsplan. De første aftaler med de finansielle institutioner forventes at blive underskrevet i 2018. Responsen på forslagsindkaldelserne til de første to investeringsvinduer var meget positiv. Kommissionen modtog 30 forslag fra 12 partnerinstitutioner til en samlet værdi af over 2,5 mia. EUR og dermed et beløb, der oversteg den fulde aktuelle kapacitet i garantifonden under Den Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling med over 1 mia. EUR.

1.6. Særlige instrumenter

De særlige instrumenter er udformet til at gøre den finansielle ramme mere fleksibel. De omfatter:

- Nødhjælpsreserve
- EU's Solidaritetsfond
- Flexibilitetsinstrumentet
- Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen.

Endnu en gang måtte Kommissionen udnytte flexibilitetsinstrumentet i vidt omfang for at håndtere udfordringer i forbindelse med investeringer og migration.

F.eks. var det nødvendigt at mobilisere 275 mio. EUR fra **flexibilitetsinstrumentet** for at tilføre Den Europæiske Fond for Bæredygtig Udvikling finansieringsmidler.

EU's Solidaritetsfond kan mobiliseres i tilfælde af større og regionale katastrofer efter ansøgning fra nationale myndigheder i det pågældende land. Medio 2017 foreslog Kommissionen at mobilisere 1,2 mia. EUR i henhold til **EU's Solidaritetsfond** – den største sum nogensinde i en enkelt udbetaling. Dette var som svar på den italienske regerings anmodning om finansiel støtte efter jordskælvene i 2016 og 2017 i de italienske regioner Abruzzo, Lazio, Marche og Umbrien.

I 2017 kom der også følgende ansøgninger: fra Spanien om tre hændelser (oversvømmelse i Murcia i 2016, brande i Doñana i 2017 og brande i Galicien i 2017), fra Portugal om skovbrande i 2017, fra Grækenland om to hændelser (jordskælv på Lesbos og Kos i 2017), fra Polen om stormen i 2017, fra Letland og Litauen om oversvømmelsen i 2017 og orkanerne Irma og Maria i 2017.

Fra den første dag ydede Kommissionen støtte til at afhjælpe den akutte nødsituation og forpligtede sig til at stå ved Italiens side gennem hele genopbygningsprocessen. EU's Solidaritetsfond vil støtte genopbygningsoperationer og regenerere den økonomiske aktivitet i de berørte regioner. Pengene kan også bruges til at dække omkostningerne ved nødtjenester, midlertidig indkvartering og oprydning og til beskyttelsesforanstaltninger for kulturarvssteder for at lette den finansielle byrde for de italienske myndigheder på det pågældende tidspunkt.

Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen har til formål at yde støtte til arbejdstagere, der afskediges som følge af gennemgribende strukturelle ændringer i verdens handelsmønstre som følge af globaliseringen og den globale økonomiske og finansielle krises negative virkninger på beskæftigelsen.

Fra 2014 til 2017 blev der indsendt i alt 48 ansøgninger fra 11 medlemsstater. Mens fem ansøgninger stadig er i behandlings- eller vedtagelsesfasen, opfyldte de øvrige 40 ansøgninger finansieringskriterierne og resulterede derfor i mobiliseringen af næsten 128 mio. EUR til over 40 000 arbejdstagere i målgruppen.

Baseret på de endelige rapporter, der blev modtaget i 2014, 2015 og 2016, kan det konstateres, at gennemsnitligt 46-47 % af arbejdstagerne i målgruppen har fået nyt arbejde efter interventionen fra Den Europæiske Fond for Tilpasning til Globaliseringen. Hvad angår de endelige rapporter modtaget i 2017, er genansættelsesgraden betydeligt højere og er nået op på 57 %.